

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
I. OCENA ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO	3
II. JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ	21
III. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY	29
IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK	37
V. STAN SANITARNY PODMIOTÓW, W KTÓRYCH WYKONYWANA JEST DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZA	44
VI. WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY	48
VII. STAN SANITARNY PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA	51
VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH	58
IX. ODDZIAŁ LABORATORYJNY	64
X.PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA	65

Marzec 2023

Szanowni Państwo,

realizując ustawowy obowiązek, wynikający z dyspozycji art. 12a ust.3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, przedkładam Państwu coroczną informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu sandomierskiego za 2022r.

Ustawa o Państwowej Inspekcji Sanitarnej konstituuje Państwową Inspekcję Sanitarną jako instytucję nadzoru w zakresie zdrowia publicznego. Celem naszych działań jest ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiska, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi również działalność oświatowo – zdrowotną w obszarze promocji zdrowia, w tym zdrowego stylu życia, przez realizację programów krajowych, wojewódzkich, a także lokalnych.

Podobnie jak w latach poprzednich Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu zwracał szczególną uwagę na problemy wpływające w istotny sposób na zdrowie ludzi:

- występowanie chorób zakaźnych na terenie powiatu,
- bezpieczeństwo zdrowotne żywności i żywienia,
- jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- przestrzeganie warunków higienicznych w środowisku pracy i środowisku nauczania oraz wychowania,
- edukację zdrowotną oraz promocję zdrowia.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu współpracował z władzami samorządowymi, Komendantem Powiatowym Policji, Komendantem Powiatowym Państwowej Straży Pożarnej, lokalnymi mediami. Chciałbym tym samym, serdecznie podziękować za okazaną pomoc i współpracę.

Zoptymalizowana struktura organizacyjna Stacji, fachowa kadra, pozwalają na obiektywną ocenę stanu bezpieczeństwa sanitarnego, uwzględniającego zarówno istniejące jak i mogące pojawić się zagrożenia dla ludzi. Okresowa ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego pozwala monitorować sytuację epidemiologiczną i sanitarną oraz podejmować niezbędne działania interwencyjne.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Sandomierzu
Leszek Zbrojkiewicz

I. OCENA ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO W 2022

W 2022 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna na bieżąco analizowała sytuację epidemiologiczną, ze szczególnym uwzględnieniem zachorowań wśród osób które przybyły do Polski z Ukrainy w związku z trwającym konfliktem wojennym. Szczególnym nadzorem objęto duże skupiska ludzi w ośrodkach recepcyjnych. Proces exodusu ludności to epidemiologicznie sytuacja niezwykle wrażliwa. Osoby przybywające z Ukrainy często podróżowały w złych warunkach higienicznych i z wysokim poziomem stresu co stanowiło dodatkowe czynniki ryzyka zaostrzenia chorób przewlekłych, a także pojawienia się chorób zakaźnych typowych dla takich okoliczności, m.in. krztuśca, odry, gruźlicy, biegunek infekcyjnych, wirusowych i bakteryjnych zakażeń układu oddechowego.

Na bieżąco monitorowano sytuację epidemiologiczną powiatu, pracownicy pełnili dyżury w ramach „wirtualnej stacji” przez 7 dni w tygodniu w godz. 7- 21, odpowiadając na pytania nt. spraw związanych z koronawirusem (kwarantanny, badania laboratoryjne, szczepienia ect.) przeprowadzano wywiady epidemiologiczne, za pomocą systemu teleinformatycznego SEPIS. Napływające w systemie SEPIS zgłoszenia były podejmowane do realizacji z zachowaniem wymaganego terminu podjęcia spraw, tj. w ciągu 3 godzin od daty i godziny dodania zgłoszenia do systemu.

W 2022 roku sprawowano bieżący nadzór w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, obejmujący między innymi:

- stały monitoring sytuacji epidemiologicznej, opracowywanie ognisk chorób zakaźnych, w tym zbiorowych zatruc pokarmowych,
- prowadzono rejestrację chorób zakaźnych zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD - 10) oraz Definicjami Chorób Zakaźnych w Unii Europejskiej.
- sprawowano nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz egzekwowanie obowiązku poddania się szczepieniom ochronnym przez osoby zobowiązane,
- sprawowano nadzór nad przechowywaniem szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych,
- prowadzono nadzór nad realizacją programu obowiązkowych szczepień ochronnych

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Jednym z podstawowych zadań realizowanych przez Państwową Inspekcją Sanitarną jest zwalczanie i zapobieganie chorobom zakaźnym. Ustawa dnia 05.12.2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi określa zasady i tryb zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, zasady rozpoznawania i monitorowania sytuacji epidemiologicznej, podejmowania działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych. Zgodnie z jej artykułem Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny jest zobowiązany prowadzić rejestr zakażeń, zachorowań na choroby zakaźne i ich podejrzeń, zgonów z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej oraz przypadków stwierdzenia dodatnich wyników badań laboratoryjnych, podlegających obowiązkowi zgłoszenia przez podmioty lecznicze.

Rejestracja chorób zakaźnych i zakażeń u ludzi prowadzona jest zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób ICD-10 oraz w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Na jej podstawie

sporządzane są sprawozdania statystyczne: dwutygodniowe, kwartalne, roczne o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach - MZ-56, miesięczne, kwartalne i roczne raporty o zachorowaniach oraz podejrzaniach zachorowań na niektóre choroby zakaźne i sprawozdania o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę (dziennie, tygodniowe, kwartalne, roczne). Przepisy ustawy stosuje się do zakażeń i chorób zakaźnych, których wykaz jest określony w załączniku nr 1 do ww. ustawy.

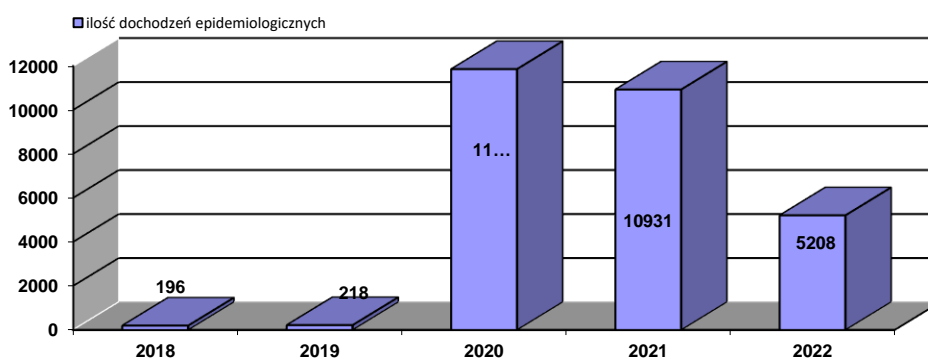
Analiza sytuacji epidemiologicznej powiatu sandomierskiego w roku 2022 została oparta na danych zawartych w sprawozdaniu MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach oraz na sprawozdaniu o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę MZ-55.

Z terenu powiatu sandomierskiego w 2022r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu zgłoszono 4569 przypadków podejrzeń lub zachorowań na choroby zakaźne . Z tego 3700 zakażeń wirusem SARS-CoV-2.

W przypadkach podejrzeń lub zachorowań na choroby zakaźne w 2022 roku przeprowadzono 5208 dochodzeń epidemiologicznych .

Dochodzenia przeprowadzane były w tych jednostkach chorobowych, w których wymagane jest: ustalenie źródła zakażenia,

- wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie,
- objęcie nadzorem osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie,
- ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną, w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez to zwierzę,
- przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań, zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych dla potrzeb nadzoru epidemiologicznego.

Wykres .1 Ilość przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w latach 2018-2022

Sytuację epidemiologiczną w zakresie zgłaszanych i rejestrowanych chorób zakaźnych w powiecie sandomierskim w 2022 r. z uwagi na panującą pandemię koronawirusa należy uznać za trudną.

Nie obserwowano epidemicznego znacznego wzrostu występowania pozostałych chorób zakaźnych.

Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, nie rejestrowano przypadków chorób wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: cholera, dżuma, ospa prawdziwa.

Zachorowania i zapadalność na wybrane choroby zakaźne i zatrucia w powiecie sandomierskim w latach 2021 i 2022 przedstawia tabela nr 1.

Tab. 1 Zachorowania i zapadalność na wybrane choroby zakaźne i zatrucia w powiecie sandomierskim w latach 2021-2022

Kod wg ICD-10	Jednostka chorobowa	2021		2022	
		Liczba zachorowań	zapadalność *	Liczba zachorowań	zapadalność *
A02.0	Salmoneloza zatrucie pokarmowe	14	18,34	13	17,70
A02.1	Salmoneloza posocznica	1	1,31	-	-
A04.0-2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe biegunkotwórcze	1	1,31	-	-
A04.4	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>E. coli</i> inną i bno	2	2,62	2	2,72
A04.7	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	7	9,169	7	9,52
A04.8	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe inne określone	3	3,92	3	4,08
A04.9	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe inne nieokreślone	1	1,31	-	-
A04	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	6	7,85	4	5,44
A.07.1	Giardioza (lamblioza)	-	-	2	2,72
A05.9	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe ogółem nieokreślone			4	5,44
A08.0	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	13	17,03	38	51,75
A08.1	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy	30	39,29	22	29,96
A08.2-3	Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone	12	15,72	25	34,05
A08.4	Wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone	33	43,22	21	28,60
A08.0-4	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	66	86,45	42	57,20
A09	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe bno, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu ogółem	21	27,51	22	29,96
	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe bno, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w tym u dzieci do lat 2	7	9,16	4	5,44
A31	Mikobakteriozy- inne i bno	-	-	-	-
A28.2	Jersinioza pozajelitowa	-	-	-	-
A37	Krztusiec	-	-	-	-
A38	Płonica (szkarlatyna)	1	1,31	9	12,24-
A.39.0	Choroba meningokokowa inwazyjna	-	-	-	-
A46	Choroba wywołana przez streptococcus pyogenes inwazyjna ogółem	2	2,62	1	1,36
A51	Kiła wczesna	1	1,31	-	-
A69.2	Borelioza (choroba z Lyme)	8	10,48	37	50,39
Z24.2;Z28	Styczność i narażenie na wścieklicznę / potrzeba szczepień ¹¹⁾	18	23,58	30	40,86
A84	Kleszczowe zapalenie mózgu	1	1,31	-	-
A86	Inne wirusowe zapalenie mózgu nieokreślone	2	2,62	-	-
A87.1;B02.1	Wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określone i nieokreślone	-	-	-	-
B01	Ospa wietrzna	77	100,9	393	535,27
B15	Wirusowe zapalenie wątroby typu A	1	1,31	1	1,36
B18.0-1	Wirusowe zapalenie wątroby typu B- przewlekłe i bno	-	-	-	-
B18.3	Wirusowe zapalenie wątroby typu C przewlekłe i bno			1	1,36
Z21	Nowo wykryte zakażenia HIV	2	2,62	-	-
B26	Świnka (nagminne zapalenie przyusznicy)	1	1,31	-	-
A40.3	Choroba wywołana przez streptococcus pneumoniae inwazyjna posocznica	1	1,31	1	1,36
G00.9; G04.2	Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/ lub mózgu inne, nieokreślone	-	-	-	-
G03	Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone	1	1,31	-	-

Kod wg ICD-10	Jednostka chorobowa	2021		2022	
		Liczba zachorowań	zapadalność *	Liczba zachorowań	zapadalność *
U.07	Covid 19	4828	6324	3700	5036,77

* obliczono na 100 tysięcy mieszkańców

Pogrubiono w przypadkach gdy współczynnik zachorowalności wzrósł w porównaniu do 2021 roku. (Źródło danych dla powiatu: Roczne sprawozdanie MZ-56, sporządzone przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej) Źródło danych dla województwa świętokrzyskiego Roczne sprawozdanie MZ-56, sporządzone przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej)

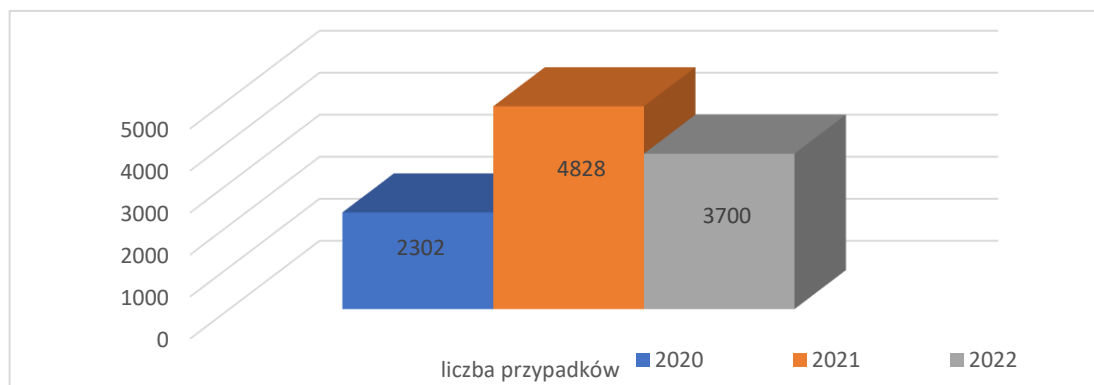
W 2022r organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie zarejestrowały wystąpienia na terenie powiatu sandomierskiego przypadków: wirusowego i bakteryjnego zapalenia opon mózgowych, brucelozy, węgryczy, włośnicy, legionelozy, encefalopatii gąbczastych, malarii, pryszczycy, duru brzuszego, paraduru, czerwonki bakteryjnej, poliomyelitis, ostrych porażen wiotkich u dzieci w wieku 0-14 lat, wścieklizny, odry, błonicy, tężca, bąblowicy.

Natomiast w porównaniu z rokiem 2021 odnotowano przypadki: Giardioza (A.07.1), inne bakteryjne zatrucia pokarmowe ogółem nieokreślone (A05.9), wirusowe zapalenie wątroby typu C przewlekłe i bno (B.18.3)

1.Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zakażenia wirusem SARS-CoV-2 (choroba COVID-19)

Zakażenie SARS-CoV-2 może przebiegać bezobjawowo, skąpo objawowo lub z wyraźnymi objawami chorobowymi (COVID-19), podobnymi jak w innych infekcjach układu oddechowego, takimi jak m.in. gorączka, kaszel, duszność, ból gardła, mięśni, głowy, biegunka, czy uczucie osłabienia lub utrata węchu lub smaku. Postawienie pewnej diagnozy wymaga wykonania badań laboratoryjnych w kierunku SARS-CoV-2. Ryzyko ciężkiego przebiegu oraz wystąpienia powikłań w przebiegu COVID-19 dotyczy głównie osób starszych oraz osób z chorobami współistniejącymi.

W roku 2022 w powiecie sandomierskim zarejestrowano 3700 przypadków zakażeń SARS-CoV-2 (w roku 2021 - 4828, w 2020 - 2302 przypadki) przypadków zakażeń SARS-CoV-2. W województwie świętokrzyskim w 2022 r. zarejestrowano 63 599 przypadków zakażeń SARS-CoV-2 (w 2021 r. – 36 202 przypadki). W 2022 r. zapadalność w powiecie sandomierskim wyniosła 5036,77/100 tys. ludności a w woj. świętokrzyskim 4951,11/100 tys. ludności

Wykres 2. Ilość zakażeń SARS COV2 i w powiecie sandomierskim w latach 2020-2022

W roku 2022 do PSSE w Sandomierzu zgłoszono zgon 39 osób. (w 2021 r – 160 , w 2020 – 50) U osób tych w karcie zgonu lekarz stwierdzający zgon określił jako jedną z przyczyn zgonu (przyczyna wyjściowa, przyczyna pośrednia i przyczyna bezpośrednia) zakażenie wirusem SARS COV 2 (U07.1)

Od 16.05.2022r zniesiono obowiązujący w Polsce od 20.03.2020r. stan epidemii, zastępując go stanem zagrożenia epidemicznego. Obowiązujący w Polsce stan zagrożenia epidemicznego obowiązuje do 31.03.2023 r.

W celu zapobiegania i ograniczania transmisji SARS-CoV-2, na podstawie odpowiednich zapisów prawa, podejmowano działania polegające m.in. na: – opracowaniu ogniska choroby zakaźnej polegającego na ustaleniu w trakcie przeprowadzanego wywiadu epidemiologicznego źródła zakażenia, określenia populacji osób zakażonych, unieszkodliwieniu źródła zakażenia i przecięciu dróg szerzenia (np. nadzór lekarsko - pielęgniarski, nadzór epidemiologiczny, kwarantanna, izolacja osoby zakażonej / podejrzanego o zakażenie), udzielaniu instruktażu w zakresie profilaktyki zakażeń i postępowania przeciwepidemicznego w ognisku, (dystans, dezynfekcja, maseczki),

– obejmowaniu kwarantanną osób zdrowych, które były narażone na zakażenie, (obowiązek kwarantanny tylko do 31.03.2022r)

– przecięciu dróg szerzenia się zakażenia poprzez, np. ograniczenie liczby kontaktów między ludźmi, wprowadzenie zasad dystansu społecznego, noszenie maseczek zasłaniających nos i usta, przestrzeganie zasad higieny,

-zleceniu badań w kierunku SARS-CoV-2, dla osób kierowanych ZOL, DPS i Hospicjów oraz współpracą z zespołami wyjazdowymi,

-aktywnym doradztwie w zakresie stosowania zasad sanitarnych dla osób prywatnych i instytucji takich jak szkoły, sklepy, punkty usługowe, urzędy administracji,

– uodpornieniu populacji poprzez szczepienia.

W związku z powyższymi zadaniami pracownicy PSSE w Sandomierzu w 2022 r.:

- przeprowadzili 331 kontrole dot. stosowania przepisów prawa odnoszących się do obowiązującego w Polsce stanu epidemii (tzw. Check Listy). Kontrole przeprowadzane były wyłącznie w I kw 2022r. Podczas przeprowadzanych kontroli, pracownicy PSSE poddawali ocenie realizację wymogów dotyczących m.in. zapewnienia dostępności środków do dezynfekcji w obiektach, zasłaniania ust i nosa przez pracowników obsługi.

Od początku pandemii wytypowano do sekwencjonowania 231 próbek od osób pozytywnych z tego z wynikiem prawidłowym uzyskano 174 próbki . Z analizy wyników wynika iż w roku 2022 wariantem dominującym SARS COV2 w powiecie sandomierskim był wariant B.1.1.529 (Omikron).

2. Grypa i grypopodobne

W roku 2022 do PSSE zgłoszono i zarejestrowano 182 zachorowania na grypę oraz podejrzeń zachorowań na grypę, tj. zachorowań grypopodobnych i ostrych zakażeń górnych dróg oddechowych. Do leczenia szpitalnego skierowano 16 osób. Stanowi to 8,79% wszystkich zgłoszonych zachorowań i podejrzeń zachorowań.

Większość zdrowych osób choruje na grypę kilka razy w ciągu całego swojego życia. Z powodu grypy, na świecie, średnio co minutę umiera jedna osoba. Szczepienia przeciw grypie są najskuteczniejszą ochroną przeciw niebezpiecznym powikłaniom pogrypowym, takim jak: zapalenia płuc, zapalenia mięśnia sercowego, zawały serca czy udar mózgu.

W roku 2022 w powiecie sandomierskim przeciwko grypie zaszczepiono 1892 osoby.

3. Choroby zakaźne wieku dziecięcego

Choroby wieku dziecięcego to choroby wirusowe i bakteryjne, które przechodzi niemal każde dziecko. Do tej grupy chorób zalicza się, m.in.: ospa wietrzna, różyczka, nagminne zapalenie przyusznicy (świnka), szkarlatyna (płonica).

W roku 2022 nie odnotowano zachorowań na różyczkę, i świnkę, krztusiec,

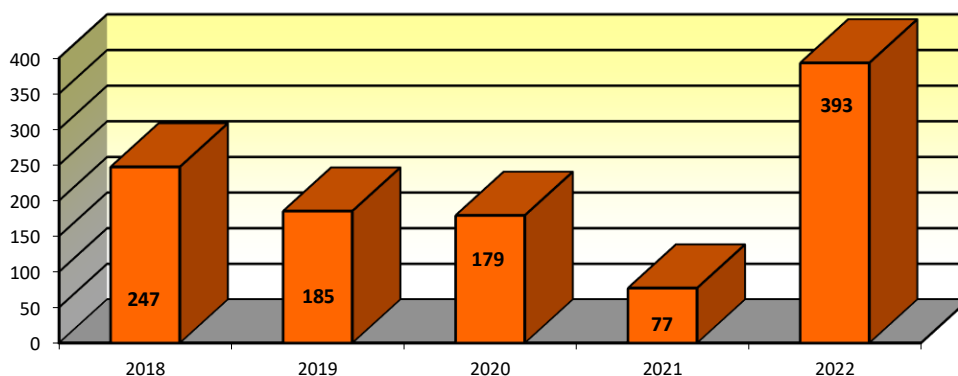
- **Ospa wietrzna**

Ospa wietrzna to choroba zakaźna wywołana przez wirusa ospy wietrznej *Varicella-zoster virus*. Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Ospa wietrzna to ostra choroba zakaźna przebiegająca z charakterystyczną polimorficzną wysypką grudkowo-pęcherzykową.

W 2022 r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 393 zachorowań (w 2021 - 77). Zapadalność na ospę wietrzną w powiecie sandomierskim wynosiła 535,27/100 tys. ludności i była wyższa od zapadalności dla województwa świętokrzyskiego (407,09/100tys. ludności). Wysoka zapadalność 2022r na ospę w porównaniu z 2021 rokiem spowodowana była zniesieniem trwającego w 2021 roku lockdownu i prowadzonym w związku z tym zajęć zdalnych dla dzieci w szkołach co znacznie ograniczyło szerzenie się zakażeń wirusem ospy.

Jednocześnie na utrzymującą się wysoką zapadalność wpływa również brak szczepienia przeciw ospie wietrznej w kalendarzu obowiązkowych szczepień ochronnych, z wyjątkiem wskazanych w PSO, wybranych grup dzieci do ukończenia 12 roku życia.

W 2022 roku przeciwko ospie wietrznej zaszczepiono w ramach szczepień zalecanych 133 dzieci (w 2021- 73 dzieci).

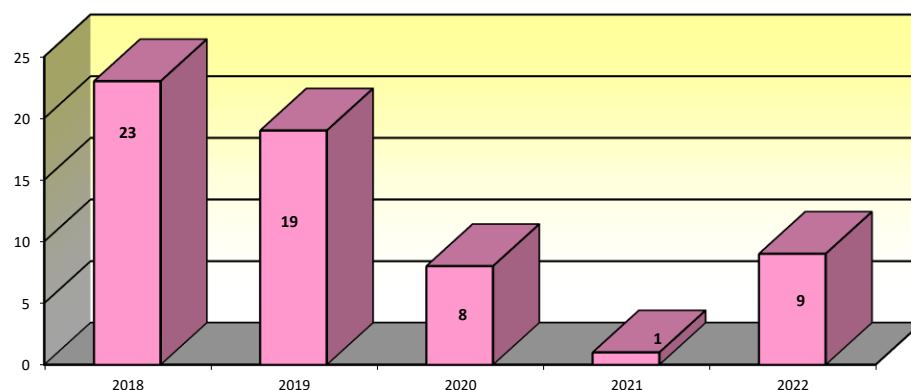
Wykres 3. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2018-2022 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **A38 - Płonica (szkarlatyna)**

Płonica (szkarlatyna) jest ostrą chorobą zakaźną wywołaną przez bakterie – paciorkowce hemolizujące grupy A. Okres wylęgania choroby jest krótki, trwa przeważnie 2 – 5 dni. Płonica szerzy się drogą bezpośrednią (wskutek kontaktu z osobą kaszlącą bądź kichającą) lub pośrednio (przez przedmioty, zakażony pył lub żywność).

W 2022r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 9 przypadków zachorowań na płonicę. Przypadki zakwalifikowano jako przypadki możliwe.

Zapadalność na płonicę w 2022r w powiecie sandomierskim wyniosła 12,25/100tys. ludności, natomiast zapadalność dla województwa wynosiła 2022 – 16,58/100tys.ludności).

Wykres 4. Liczba zachorowań na płonicę w latach 2018-2022 na terenie powiatu sandomierskiego

- **Biegunki u dzieci do lat 2 (A04;A08;A09)**

(A04) Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2, z wyłączeniem salmonelozy

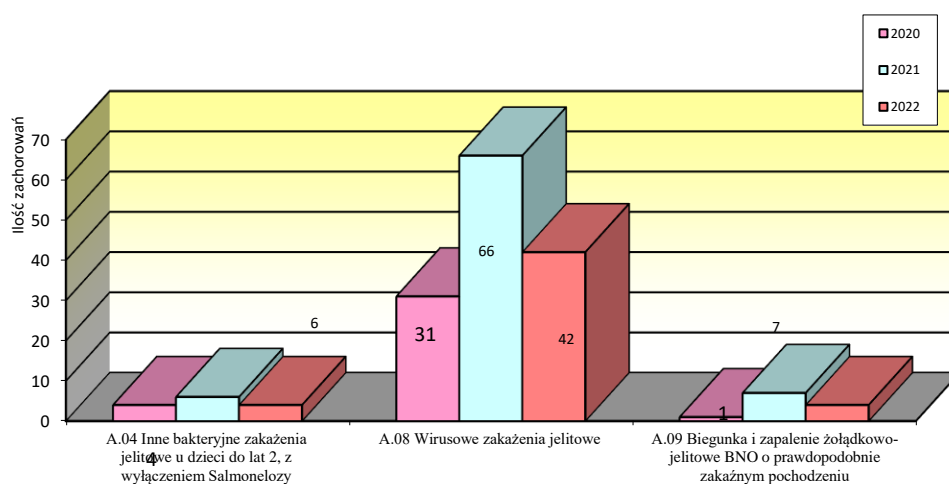
W 2022 w powiecie sandomierskim zarejestrowano 4 przypadki bakteryjnego zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2 (2021r. – 6 przypadków). Współczynnik zapadalności dla powiatu wyniósł 5,44/100 tys. ludności, i był zdecydowanie wyższy od współczynnika zapadalności dla województwa świętokrzyskiego (1,85/100 tys. ludności).

(A08.0-4) Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2

W 2022 r w powiecie sandomierskim zarejestrowano 42 przypadki wirusowych zakażeń jelitowe u dzieci do lat 2 (2021-66). Współczynnik zapadalności w roku 2022 dla powiatu wyniósł 57,20/100 tys. ludności, a współczynnik zapadalności dla województwa wynosił 45,29/100 tys. ludności.

(A09) Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2

W 2022r w powiecie sandomierskim zarejestrowano 4 przypadki zachorowań na biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 (w 2021-7 przypadków). Współczynnik zapadalności dla powiatu wyniósł 5,44/100 tys. ludności, a współczynnik zapadalności województwa 16,755/100 tys. dzieci w tej grupie wiekowej. Zakażenia jelitowe dzieci mogą stanowić miarę poziomu opieki nad dziećmi w zakresie higieny gospodarstw domowych.

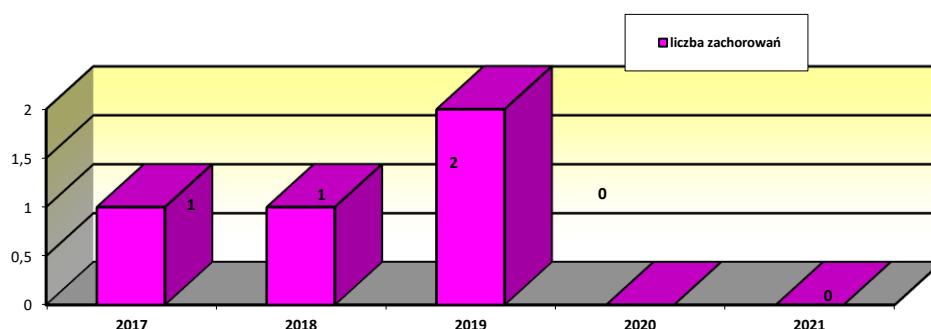
Wykres 5. Liczba zachorowań na biegunki u dzieci do lat 2 (A04;A08;A09) w latach 2020-2022 na terenie powiatu sandomierskiego.

4. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie innych, wybranych jednostek chorobowych w powiecie sandomierskim

- **Krztusiec**

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną górnych dróg oddechowych układu oddechowego wywołaną przez bakterie - pałeczki Gramm ujemne *Bordetella pertussis*. Charakterystycznym objawem choroby jest długotrwanie utrzymujący się napadowy kaszel z wydzieleniem lepkiej plwociny. Jedynym źródłem zakażenia jest chory człowiek. Zakażenie następuje drogą powietrzno - kropelkową. W wyniku kontaktu z chorą osobą zakażeniu ulega do 90% nieuodpornionych osób.

W powiecie sandomierskim 2022r. podobnie jak w latach poprzednich nie zarejestrowano przypadku krztuśca, Ostatnie zarejestrowane 2 przypadki, był w roku 2019. W woj. świętokrzyskim zarejestrowano 4 przypadki, zapadalność na krztusiec dla woj. świętokrzyskiego w 2022 roku wyniósł 0,33/100 tys. ludności .

Wykres 6. Zachorowania na krztusiec w latach 2017-2022 na terenie powiatu sandomierskiego.

W Polsce zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych szczepienia przeciwko krztuścowi są obowiązkowe. Wrażliwość na zakażenia osób nieuodpornionych za pomocą szczepień ochronnych jest powszechna. Przebycie krztuśca pozostawia długotrwałą odporność organizmu, ale powtórne zachorowanie jest możliwe.

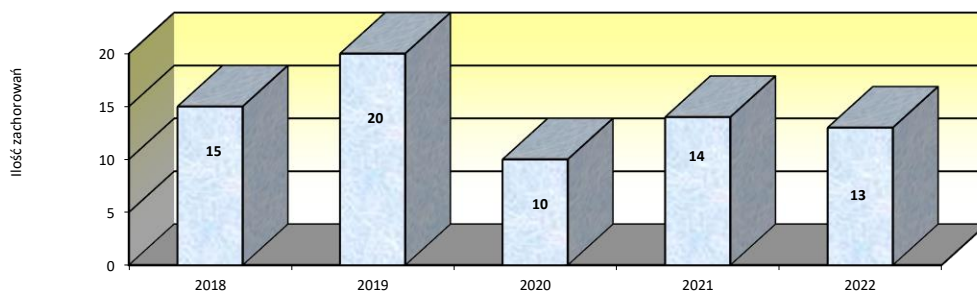
- **Salmonelozy –zatrucie pokarmowe.**

Do najczęściej spotykanych zatruc pokarmowych należą salmonelozy. To zatrucia wywołane przez bakterie – pałeczki Salmonella. U zdrowego człowieka zakażenie niewielką ilością bakterii może przebiegać bezobjawowo. Większa dawka zarazków wywołuje najczęściej kilkudniowe dolegliwości żołądkowo-jelitowe. Objawy chorobowe występują zwykle po 6 -72 godzinach, od spożycia zakażonej żywności i są to: bóle brzucha, gorączka, czasem nudności i wymioty.

W 2022 roku sytuacja epidemiologiczna zachorowań na salmonellozę w porównaniu do roku ubiegłego nie uległa pogorszeniu, na terenie powiatu sandomierskiego odnotowano 13 przypadków zachorowań na tę chorobę (2021- 14).

Współczynnik zapadalności na salmonellozę w powiecie sandomierskim w roku 2022 - wyniósł 17,07/100tys. ludności (2021 - wyniósł 18,34/100tys. ludności).

Współczynnik zapadalności na salmonellozę dla woj. świętokrzyskiego w 2022r wyniósł – 14,56/100 tys. ludności.

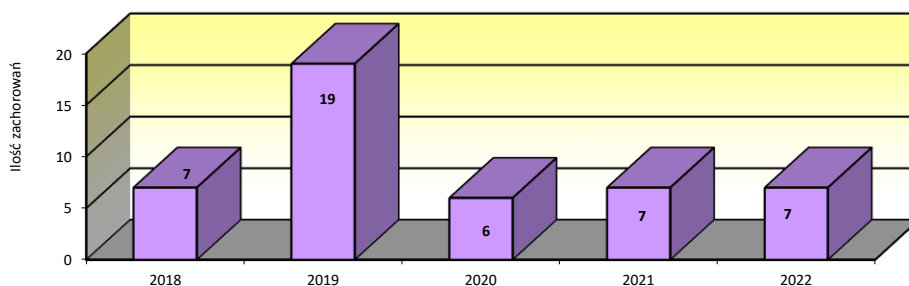

Wykres 7 Zachorowania na salmonelozę w latach 2018-2022 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile***

Clostridium difficile jest bakterią występującą powszechnie w środowisku naturalnym (w glebie, w wodzie), a także w przewodzie pokarmowym niektórych gatunków zwierząt. U niemowląt i małych dzieci ta beztlenowa bakteria stanowi część flory fizjologicznej, nie wywołując zazwyczaj objawów choroby. U osób dorosłych *Clostridium difficile* jest przyczyną schorzeń przewodu pokarmowego o różnym stopniu nasilenia objawów. Powodować może łagodne biegunki, ale zarazem ciężkie zapalenia jelita grubego. Wodnistej bieguncie towarzyszy zwykle podwyższona temperatura ciała oraz bóle brzucha. Za wymienione objawy odpowiedzialne są przede wszystkim dwie toksyny A i B, będące białkami wytwarzanymi przez bakterie *Clostridium difficile*. Czynnikiem ryzyka zakażenia *Clostridium difficile* jest zaawansowany wiek, hospitalizacja oraz długotrwała antybiotykoterapia pacjenta, zwłaszcza antybiotykami o szerokim spektrum działania.

W 2022 roku podobnie jak w roku ubiegłym w powiecie sandomierskim zarejestrowano 7 przypadków zakażenia *Clostridium difficile*. Powiatowy współczynnik zapadalności na inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile* wynosił 9,53/100 tys. ludności, zapadalność w woj. świętokrzyskim w 2022 r. kształtowała się na poziomie 58,09/100 tys. ludności.

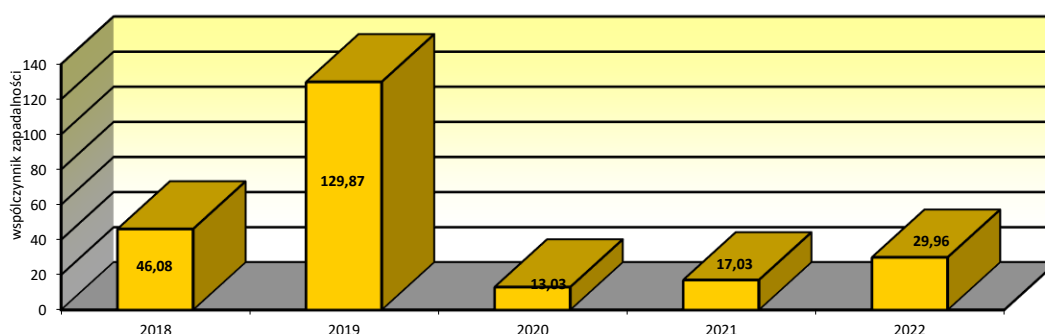
Wykres 8 Zakażenia *Clostridium difficile* w latach 2018-2022 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy**

Najczęstszą przyczyną ostrych biegunek, są zakażenia wirusowe, a wśród nich rotawirusowe. Największe nasilenie infekcji tymi wirusami chorobotwórczymi w klimacie umiarkowanym notuje się późną jesienią i zimą - ok. 80% zachorowań. Do zakażenia dochodzić więc może za pośrednictwem brudnych rąk, wody, pokarmu.

W roku 2022 w powiecie sandomierskim sytuacja epidemiologiczna wirusowych zakażeń jelitowych wywołanych przez rotawirusy uległa pogorszeniu. Liczba stwierdzonych przypadków w roku 2022- 38, w 2021–13 przypadków.

Współczynnik zapadalności dla powiatu sandomierskiego w 2022 wynosił 29,96/100 tys. ludności,(w roku 2021- 17,03/100 tys. ludności). Zapadalność dla woj. świętokrzyskiego na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy w 2022 wynosiła 81,33/100 tys. ludności.

Wykres 9. Współczynnik zapadalności na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy w latach 2018-2022 na terenie powiatu sandomierskiego.

• Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową

W 2022 roku w woj. świętokrzyskim zarejestrowano 8 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową (w 2021. – 1, 2020-3).

2 - ogniska wystąpiły w SSDŚ w Sandomierzu, czynnikiem etiologicznym wywołującym ognisko było *clostridium difficile*

4 - ogniska wystąpiły po spożyciu posiłków domowych przygotowywanych w mieszkaniu prywatnych. Czynnikiem etiologicznym w 3 przypadkach była *salmonella* i w 1 przypadku *rotawirusy*.

1- ognisko wystąpiło w Przedszkolu nr 1 w Sandomierzu. Czynnikiem etiologicznym wywołującym zakażenie była *salmonella*).

1- ognisko wystąpiło w Ośrodku dla uchodźców w Czyżowie Szlacheckim. Czynnikiem etiologicznym który wywołał zachorowania był *rotawirus*.

• Wirusowe Zapalenie Wątroby

Wirusowe zapalenia wątroby (WZW) to grupa chorób zakaźnych wywołanych przez hepatotropowe wirusy powodujące zapalenie wątroby. Choroby te wywoływane są najczęściej przez wirusy: HAV, HBV, HCV.

• Wirusowe zapalenie wątroby typu A

Wirusowe zapalenia wątroby (WZW) to choroba zakaźna wywołana przez hepatotropowy wirus HAV powodujące zapalenie wątroby (tzw. żółtaczka pokarmowa lub choroba brudnych rąk). W powiecie sandomierskim w 2022 podobnie jak w roku ubiegłym odnotowano 1 zachorowanie na WZW typ A. Zachorowanie wystąpiło sporadycznie na terenie gm. Dwikozy. Osoba chora nie była wcześniej szczepiona przeciw wzv typu A.

W woj. świętokrzyskim w 2022 roku zarejestrowano 5 zachorowań na WZW typ A. Zapadalność/wykrywalność WZW A w 2022 r. w powiecie sandomierskim wyniosła 1,36/100 tys. ludności, a w woj. świętokrzyskim 0,42/100 tys. ludności.

W 2022r. podobnie jak latach poprzednich w powiecie sandomierskim nie zarejestrowano zachorowania na **WZW typ B**. Aktualna dobra sytuacja epidemiologiczna WZW B wynika z powszechności obowiązkowych szczepień dzieci, popularności szczepień zalecanych przed zabiegami operacyjnymi, a także stale poprawiających się warunków świadczenia usług w sektorze ochrony zdrowia.

W 2022 odnotowano 1 zachorowanie na **WZW typu C**. (poprzednie zachorowania odnotowano w roku 2020 -2). Zachorowanie zostało zidentyfikowane u osoby narodowości ukraińskiej.

Współczynnik zapadalności na WZW typ C dla powiatu sandomierskiego wynosił 1 36/ 100 tys. ludności, współczynnik zapadalności dla województwa świętokrzyskiego 2,49/100 tys. ludności.

Choroby szerzące się drogą krwi wymagają stałego nadzoru. PPIS w Sandomierzu realizuje działania mające na celu poprawę sytuacji epidemiologicznej tych zachorowań poprzez wzmożony nadzór nad procesami dezynfekcji i sterylizacji przy zabiegach wykonywanych z naruszeniem ciągłości tkanek, propagowanie szczepienia p/ WZW B, a także prowadzenie akcji oświatowych na temat sposobów uniknięcia zakażeń HBV, HCV. Z uwagi na brak swoistych metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, jedynie działania nieswoiste polegające na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń medycznych oraz innych zabiegów przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, mogą zapobiec szerzeniu się zachorowań na WZW C.

Realizowane są działania w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego, mające na celu poprawę warunków sanitarnych udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w zakresie sterylizacji narzędzi i dezynfekcji pomieszczeń i urządzeń. Podmioty wykonujące działalność leczniczą są zobowiązane do opracowywania i wdrażania wewnętrznych procedur postępowania minimalizującego ryzyko szerzenia się zakażeń związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, w tym wywołanych przez wirus HCV, HBV, HIV i innych patogenów szerzących się drogą naruszenia ciągłości tkanek.

- **Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS**

W roku 2022 nie odnotowano na terenie powiatu zakażeń i zachorowań na AIDS, (w 2021-2 przypadki nowo wykrytego zakażenia HIV). W woj. świętokrzyskim wykryto - 10 przypadków, Współczynnik zapadalności dla woj. świętokrzyskiego wynosił 0,84/100 tys. ludności.

Kiła wczesna

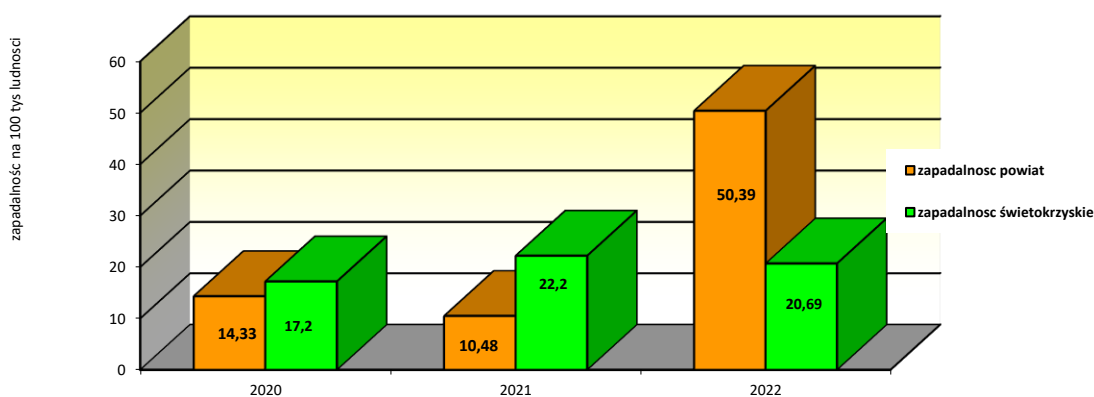
W roku 2022 w powiecie sandomierskim nie odnotowano przypadków kiły wczesnej (w 2021 – 1 przypadek). Dla porównania w woj. świętokrzyskim odnotowano w 2022r -2 przypadki zachorowań . Zapadalność na kiłę wczesną dla woj. świętokrzyskiego wynosi – 0,16/100 tys. ludności.

Borelioza

Borelioza z Lyme to wieloukładowa choroba zakaźna, wywołana przez krętki *Borrelia burgdorferi*. Jest to przenoszone przez kleszcze zakażenie odzwierzęce. Na występowanie zachorowań na boreliozę mają wpływ prawdopodobnie 3 główne czynniki:

- spędzanie przez ludzi większej ilości czasu na spacerach, wycieczkach rowerowych, grzybobraniach;
- wyższe temperatury w zimie oraz na wiosnę sprzyjające większej przeżywalności gryzoni (głównych żywicieli kleszczy) oraz powodujące wzrost aktywności biologicznej larw i nimf, co skutkuje wzrostem odsetka zakażonych kleszczy;
- szeroko dostępna diagnostyka laboratoryjna.

W 2022 roku odnotowano zdecydowany wzrost rozpoznanych zachorowań na boreliozę - 37 przypadków (w 2021r.- 8). Zapadalność na boreliozę w powiecie sandomierskim w roku 2022 – 50,39/100 tys. ludności, zapadalność na boreliozę w woj. świętokrzyskim 26,69/100 tys. ludności. (317 przypadków)

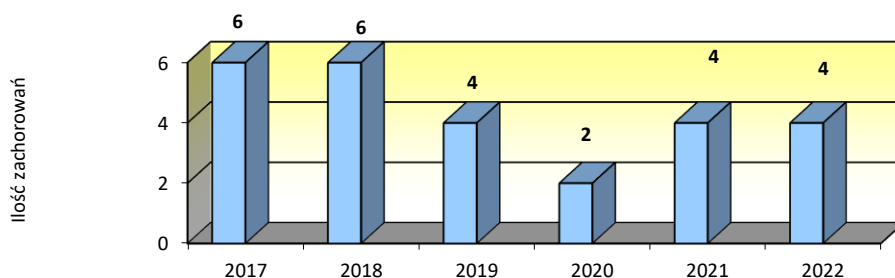
Wykres 10 .Zapadalność na boreliozę w latach 2020-2022 na terenie powiatu sandomierskiego woj. świętokrzyskiego .

• Gruźlica

Gruźlica stanowi poważny problem zdrowia publicznego. Wywoływana jest przez prątki gruźlicy i ma powinowactwo głównie do układu oddechowego, ale może dotyczyć również wszystkich tkanek i narządów. Początek choroby jest niecharakterystyczny z okresami zaostrzeń i remisji. Nie ma objawów specyficznych dla gruźlicy, a początkowe dolegliwości nie są uciążliwe lub w ogóle nie występują. Stąd też chorzy późno zgłaszają się do lekarza, a w związku z tym choroba jest późno rozpoznawana. Aktualnie choroba jest w większości przypadków wyleczalna poza trudnościami terapeutycznymi wywołanymi zachorowaniami spowodowanymi przez szczepy wielolekooporne.

Zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych chorzy na gruźlicę podlegają obowiązkowemu leczeniu, a osoby chore na gruźlicę w okresie prątkowania oraz osoby z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie dodatkowo obowiązkowej hospitalizacji, osoby ze styczności z chorymi na gruźlicę w okresie prątkowania podlegają nadzorowi epidemiologicznemu, badaniom klinicznym i diagnostycznym.

Na dzień 31.12.2022r. w powiecie sandomierskim zarejestrowanych było 4 przypadki zachorowań lub podejrzeń gruźlicy (2021- 4, 2020- 2, 2019 – 4, 2018 – 6 zachorowań), a współczynnik zapadalności wynosił 5,44/100 tys. ludności. (w 2021 – 5,23/100 tys. ludności).

Wykres 11 .Zachorowania na gruźlicę (zarejestrowane w rejestrze PSSE) w latach 2017-2022.

W 2022 r. w powiecie sandomierskim, dominowała gruźlica układu oddechowego . Rozkład zachorowań na gruźlicę wg miejsca zamieszkania przedstawia tabela 2. Gruźlica jest chorobą zakaźną ludzi i zwierząt występującą na całym świecie. Najważniejszą metodą zapobiegania szerzenia się gruźlicy w społeczeństwie jest wczesne wykrycie choroby i natychmiastowe leczenie.

Tabela.2 . Ilość zachorowań na gruźlicę latach 2016-2022 wg gmin powiatu sandomierskiego

m. zamieszkania	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
m.Sandomierz	8	-	2	3	1	-	2
Gmina Koprzywnica	1	1	-	-	-	1	-
Gmina Samborzec	2	-	2	-	-	-	-
Gmina Dwikozy	-	-	1	-	-	-	1
Gmina Klimontów ,	-	-	-	1	-	1	-
Gmina Wilczyce	-	2	-	-	-	1	-
Gmina Obrazów	-	2	-	-	1	-	-
Gmina Zawichost	-	-	-	-	-	1	1
Gmina Łoniów	-	1	1	-	-	-	-
Razem powiat	11	6	6	4	2	4	4

- **Przypadki pokąsania osób przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę lub zanieczyszczenie śliną tych zwierząt.**

Wścieklizna jest wirusową chorobą odzwierzęcą objawiająca się ostrym zapaleniem mózgu i rdzenia, niemal zawsze prowadzącą do śpiączki i śmierci. Źródłem zakażenia są chore zwierzęta, np. psy, koty, dzikie zwierzęta drapieżne, nietoperze, sarny, krowy, wiewiórki. Do zakażenia dochodzi poprzez kontakt śliny chorego zwierzęcia z zranioną skórą lub błoną śluzową człowieka.

W 2022 roku zarejestrowano na terenie powiatu sandomierskiego 97 przypadków pokąsań przez zwierzęta (2021- 81, 2020- 86).

W roku 2022 uodporniono poekspozycyjnie przeciwko wściekliznie 30 osób (2021- 18, 2020- 21, 2019- 25, 2018- 29 przypadki). W każdym przypadku kwalifikacji do szczepień poekspozycyjnych przeciwko wściekliznie po pogryzieniu, podrapaniu lub oślinieniu przez zwierzęta dokonuje lekarz specjalista chorób zakaźnych. Na terenie powiatu sandomierskiego nie ma poradni chorób zakaźnych – wszystkie szczepione osoby szczepione były w poradniach w Stalowej Woli, Mielcu i Kielcach.

Większość osób została zaszczepiona z powodu braku możliwości wykluczenia choroby u zwierzęcia, lub z braku możliwości poddania zwierzęcia obserwacji weterynaryjnej.

Tabela 3. Analiza przypadków pokąsań przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę w latach 2017- 2021 na terenie powiatu sandomierskiego

Rok	Ilość osób pokąsanych przez zwierzęta	Ilość osób szczepionych p/wściekliznie ponarażeniowo	Odsetek osób szczepionych przeciwko wściekliznie w stosunku do osób pokąsanych zwierzęta podejrzane o wściekliznę
2017	132	17	12,87%
2018	150	29	19,33%
2019	149	25	16,77%
2020	86	21	24,41%
2021	81	18	22,22%
2022	97	30	30,92%

3. Realizacja programu szczepień ochronnych

System powszechnych szczepień ochronnych skutecznie zapobiegających szerzeniu się chorób zakaźnych realizowany jest na podstawie Programu Szczepień Ochronnych (PSO).

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszą metodą ochrony przed groźnymi chorobami zakaźnymi. W przypadku wielu z nich jest to jedyna i skuteczna metoda chroniąca przed zakażeniem i powikłaniami. Realizacja szczepień gwarantuje podtrzymanie wysokiej odporności populacyjnej, a także minimalizuje bądź doprowadza do przerwania krążenia czynnika zakaźnego w danej populacji poddanej szczepieniom. Szczepienia chronią nie tylko osoby zaszczepione, ale również zapewniają bezpieczeństwo innym, którzy z powodu przeciwwskazań nie mogą być zaszczepieni.

Obowiązek poddania się szczepieniom ma charakter powszechny i podlegają mu osoby przebywające na terenie Polski przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Zalecenia do realizacji szczepień w Polsce uwzględnione w PSO są określone przez Pediatryczny Zespół Ekspertów ds. Programu Szczepień Ochronnych przy Ministrze Zdrowia oraz Radę Sanitarno-Epidemiologiczną działającą przy Głównym Inspektorze Sanitarnym. W Polsce kwestie doboru szczepionek oraz terminów ich podawania określa Program Szczepień Ochronnych (PSO). Co roku jest on aktualizowany, a nowy kalendarz – obejmujący zarówno szczepienia obowiązkowe (bezpłatne), jak i zalecane (płatne) – zostaje podany do publicznej wiadomości. Kalendarz szczepień zawiera wszystkie stosowane dawki poszczególnych szczepionek, potrzebne dla wytworzenia i utrzymania odporności (cykle szczepień); obejmuje schematy szczepień u zdrowych dzieci i osób, które są w szczególny sposób narażone na zakażenie; ustala terminy i odstępy czasowe, rodzaj szczepionek, dawki i sposoby ich podania.

Działania Inspekcji Sanitarnej w zakresie realizacji szczepień ochronnych skupiają się na egzekwowaniu zapisów regulacji prawnych w tym obszarze, działalności oświatowo-zdrowotnej, egzekwowaniu obowiązku poddania się szczepieniom w odniesieniu do tych szczepień ochronnych, które są szczepieniami obowiązkowymi, zapewnieniu bezpieczeństwa szczepień ochronnych.

- **Szczepienia obowiązkowe.**

W ramach PSO prowadzone są szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży do 19 roku życia przeciwko: gruźlicy, błonicy, krztuścowi, tężcowi, odrze, różyczce, śwince, nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis), p/ rotawirusom, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, przeciwko zakażeniom wywołanym przez Haemophilus influenzae typ B (Hib) - zakażenia układu oddechowego i zapalenia płuc, oraz przeciwko zakażeniom Streptococcus pneumoniae i przeciwko ospie wietrznej dzieci z grup ryzyka, ponadto, wśród grup osób w sposób szczególny narażonych na zakażenie przeciwko :wirusowemu eniu wątroby typu B, błonicy, durowi brzuszemu, wścieklicznie, tężcowi oraz zakażeniom Neisseria meningitidis .

Wykonawstwo szczepień obowiązkowych w 2021 r. w porównaniu do analogicznego wykonawstwa w latach 2021-2020 w powiecie sandomierskim przedstawia poniższa tabela. Pogrubiono czcionkę w pozycjach w których wszczepialność spadła w porównaniu z rokiem 2020

Tabela 4. Wykonawstwo szczepień obowiązkowych zgodnie z PSO w rocznikach podlegających szczepieniu w powiecie sandomierskim w latach 2020 ÷ 2022

Szczepienie	Rocznik	Rodzaj szczepienia	Wykonawstwo w powiecie w 2022r	Wykonawstwo w powiecie w 2021r	Wykonawstwo w powiecie w 2020r
BCG	2022	<i>Szczepienie noworodkowe</i>	97,05%	99,8%	99,28%
p/WZW B	2022	<i>Szczepienie podstawowe</i>	87,96	85,11%	87,34%
	2021	<i>Szczepienie podstawowe</i>	99,11	98,65%	99,02%
p/streptococcus pneumoniae	2022	<i>Szczepienie pierwotne</i>	63,64	60,66%	58,46%
	2021	<i>Szczepienie podstawowe</i>	97,52	97,15%	95,14%
p/ hameophilus influenzae	2022	<i>Szczepienie pierwotne</i>	50,23	49,81%	47,59%
	2021	<i>Szczepienie podstawowe</i>	96,99	96,64 %	96,92%
p/rotawirusom*	2022	<i>Szczepienie podstwaowe</i>	53,86	52,02%	-
	2021	<i>Szczepienie podstwaowe</i>	89,36	-	-
p/ błonicy tężcowi krztuścowi	2022	<i>Szczepienie pierwotne</i>	50,23	49,81 %	47,59%
	2021	<i>Szczepienie podstawowe</i>	96,99	96,64%	96,92%
p/Odra świnka różyczka	2021	<i>Szczepienie podstawowe</i>	73,94	76,54%	80,74%
	2020		96,13	95,68%	95,98%
p/Odra świnka różyczka 6 lub 10 rok życia	2017	<i>rewakcyjnacja</i>	63,15	73,43%	70,56%
	2013		79,27	76,93%	84,83%
	2012		91,23	94,93%	97,20%
p/poliomyelitis	2022	<i>Szczepienie pierwotne</i>	50,23	49,81 %	47,59%
	2021	<i>Szczepienie pierwotne lub uzupełniające</i>	96,99	96,64%	96,92%
DTaP +poliomyelitis (6 rok życia)	2017	<i>Szczepienie I przypominające</i>	64,98	71,90,5%	82,39%
	2016		91,42	95,95%	95,89%
p/błonicy tężec krztusiec (14 rok życia)	2009	<i>Szczepienie II przypominające</i>	75,32	80,0%	86,25%
	2008		93,67	95,63%	95,44%
p/błonicy tężec (19 rok życia)	2004	<i>Szczepienie III przypominające</i>	74,81	72,15%	73,16%
	2003		89,11	91,09%	90,01%

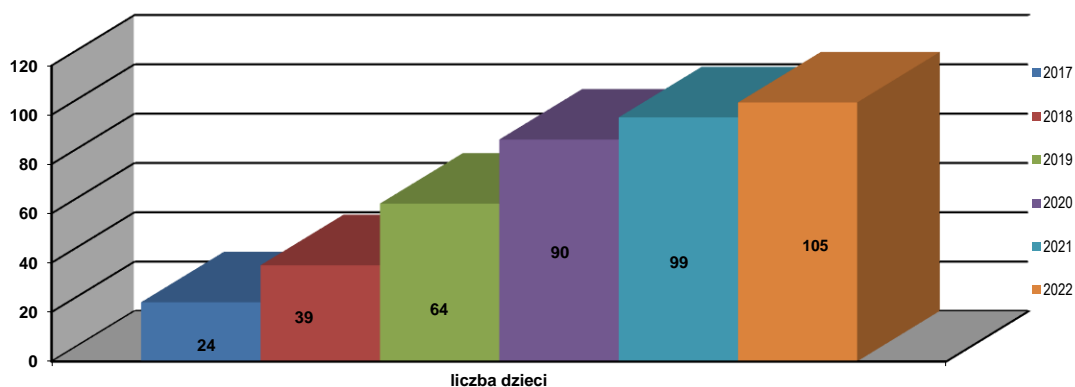
* szczepienie w obowiązkowe od roku 2021

W ostatnich latach obserwujemy ciągły, systematyczny spadek liczby dzieci otrzymujących szczepienia ochronne przeciw chorobom ujętym w kalendarzu szczepień obowiązkowych, takim jak: błonica tężec krztusiec, poliomyelitis czy odra, świnka, różyczka.

Wraz z niską wszczepialnością istnieje ryzyko ponownego pojawienia się chorób takich jak np. odra, polio czy błonica, chorób o których, dzięki szczepieniom - zdążyliśmy już w Polsce zapomnieć.

Na terenie powiatu, podobnie jak w całym województwie i kraju, narasta problem osób uchylających się od szczepień. Wg informacji uzyskiwanych z placówek medycznych przyczyną uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych jest wpływ ruchów „antyszczepionkowych”, wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną lub przyczyna odmowy była nieznana.

Liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych na koniec 2022r. na terenie powiatu sandomierskiego systematycznie rośnie i wynosiła już 105 dzieci . (2021- 99)

Wykres13. Liczba dzieci zgłoszonych jako uchylające się od obowiązkowych szczepień ochronnych w latach 2017-2022

Powszechne szczepienia są gwarantem odporności populacyjnej – chronią nas przed zakażeniami i powrotem epidemii groźnych chorób. Niewykonanie obowiązkowych szczepień to zagrożenie nie tylko dla dzieci, których rodzice odmawiają szczepień. To także ogromne niebezpieczeństwo dla osób, które nie mogą być zaszczepione ze względów zdrowotnych.

- **Szczepienia zalecane**

Szczepienia zalecane (odpłatne) to szczepienia nieobowiązkowe, które znacząco uzupełniają ochronę przed groźnymi chorobami. Do nich zaliczamy szczepienia przeciwko: pneumokokom i meningokokom typu C, ospie wietrznej, wirusowemu zapaleniu wątroby typu A i typu B, odkleszczowemu zapaleniu opon mózgowych, grypie, ludzkiemu wirusowi brodawczaka, żółtej gorączce, wścieklicznie

W 2022 roku na terenie powiatu sandomierskiego kontynuowano nadzór nad wykonywaniem szczepień zalecanych. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę wykonanych, wybranych szczepień zalecanych (wg.MZ-54) w powiecie sandomierskim w latach 2016 -2022

Tabela 5 . Liczba wykonanych, wybranych szczepień zalecanych we wskazanych grupach wiekowych (wg.MZ-54) w powiecie sandomierskim w latach 2016 -2022

Rodzaj szczepienia zalecanego wg. choroby przeciw której wykonano szczepienie	liczba zaszczepionych w poszczególnych latach						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ospa wietrzna	45	40	67	62	57	73	133
Tężec	1210	1253	1363	1414	1264	920	1330
Zakażenia Streptococcus pneumoniae	403	301	280	81	145	20	11
Kleszczowe zapalenie mózgu	15	26	116	58	38	18	16
WZW typ A	9	9	17	18	15	-	5
Grypa	2291	2220	2154	2133	2140	1676	1892
Zakażenia Neisseria meningitidis	146	94	205	168	231	215	121

W 2022r. Państwowa Inspekcja Sanitarna kontynuowała na terenie powiatu zadania z nadzoru nad realizacją obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych. Szczepienia ochronne w 24 punktach szczepień prowadziło 18 świadczeniodawców.

Zakres przedmiotowy kontroli obejmował: kontrolę dokumentacji medycznej związanej ze szczepieniami ochronnymi, ich wykonawstwem oraz wyposażeniem i stanem sanitarno-higienicznym punktów szczepień, obowiązujących w placówce procedur, kontrolę sprawozdawczości dot. rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych, kwartalnych sprawozdań ze szczepień oraz zgłaszalności niepożądanych odczynów poszczepiennych. Najczęściej wydawane przez pracowników Inspekcji Sanitarnej zalecenia pokontrolne w kontrolowanych podmiotach leczniczych, dotyczyły monitoringu warunków przechowywania preparatów szczepionkowych. Powyższe zalecenie związane było ze zwiększeniem nadzoru nad bezpieczeństwem przechowywania szczepionek przeznaczonych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

Stwierdzono, iż większość placówek posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w lodówkach, w których przechowywane są preparaty szczepionkowe.

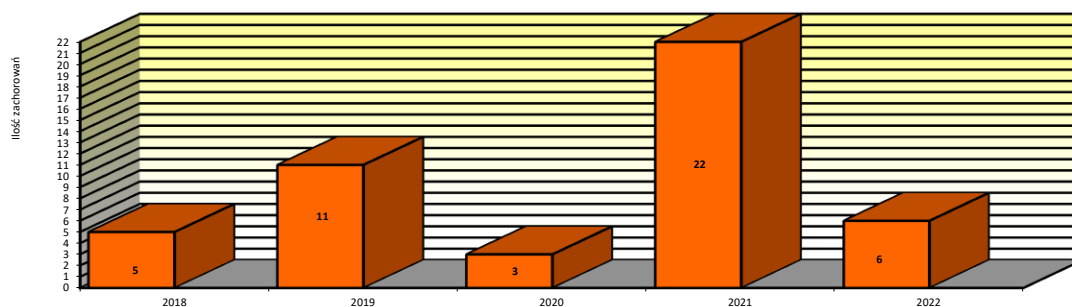
Niepożądane odczyny poszczepienne

Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP - jest to nieprawidłowa reakcja organizmu, mająca związek z podaną szczepionką.

W roku 2022 lekarze z powiatu sandomierskiego zgłosili wystąpienie – 6 niepożądanych odczynów poszczepiennych (w 2021- 22, w 2020 -3). Zgłoszone niepożądane odczyny poszczepienne, zostały zakwalifikowane przez lekarzy jako łagodne – 5, poważnych – 1.

Niepożądane odczyny poszczepienne wystąpiły po :

- 1- odczyn po szczepieniu szczepionką przeciwko - WZW, błonica, tężec, krztusiec, haemophilus influenzae, szczepionka przeciwko rotawirusom ;
- 1 - odczyn po szczepionce przeciwko - tężcowi;
- 1- odczyn po szczepionce przeciwko - błonicy, tężcowi, krztuścowi, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, poliomyelitis i haemophilus typ b, streptococcus pneumoniae, rotawirusy;
- 1- odczyn po szczepionce przeciwko - krztuścowi, błonicy, tężcowi, poliomyelitis, haemophilus typ b, WZW typ B;
- 1- odczyn po szczepionce przeciwko - p/covid;
- 1- odczyn po szczepionce przeciwko odrze, śwince, różyczce, ospie wietrznej (odczyn poważny)

Wykres14. Liczba zgłoszonych Niepożądanych odczynów poszczepiennych w latach 2018-2022

Wnioski:

1. W 2023 roku Inspekcja Sanitarna kontynuować będzie bieżącą działalność przeciwepidemiczną, oraz nadzór epidemiologiczny w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych wymienionych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, poprzez :

- bieżące monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w powiecie sandomierskim;
- nadzoru nad podległymi podmiotami leczniczymi w celu zapewnienia właściwych warunków sanitarno-higienicznych w zakresie prowadzonej działalności;

2. Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych, oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2022 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w analizowanym okresie znacznie zostały wykonane w mniejszym stopniu niż w latach poprzednich. Obserwowana jest tendencja spadkowa. Spadek wykonawstwa szczepień ochronnych spowodowany jest w znacznej mierze uchylaniem się przez rodziców od obowiązku szczepień ochronnych, działaniem ruchów antyszczepionkowych poprzez rozpowszechnianie w social mediach fałszywych informacji. Najwłaściwsze jest położenie większego nacisku na edukację społeczeństwa i przedstawienie skutków nieszczepienia. Kampaniami edukacyjnymi powinni zostać objęci najpierw lekarze, którzy przełożą później tę wiedzę rodzicom. Chodzi o to, żeby do rodziców trafiały rzetelne informacje na temat szczepień.

Szczepionki są bez wątpienia jednym z najważniejszych osiągnięć współczesnej medycyny, a szczepienia są najbardziej efektywnymi działaniami profilaktycznymi, które chronią nas przed wieloma groźnymi chorobami zakaźnymi.

W roku 2023 Inspekcja sanitarna zwiększy działania mające na celu wzrost wszechpialności zgodnie z obowiązującym programem szczepień ochronnych.

3. W systemie Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest zapewniona całodobowa możliwość kontaktu telefonicznego społeczeństwa z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Sandomierzu poprzez dyżurny telefon alarmowy.

4. Skuteczne działania w przypadku zagrożeń bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego wymagają doskonalenia i aktualizacji posiadanych procedur.

II. JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ

1. Wprowadzenie

Państwowa Inspekcja Sanitarna na terenie powiatu sandomierskiego prowadzi nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków. Wymagania jakim powinna odpowiadać jakość wody, sposób oceny jej przydatności do spożycia oraz sprawowanie nad nią nadzoru określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Nadzór sanitarny nad jakością wody w okresie sprawozdawczym prowadzono we wszystkich zewidencjonowanych wodociągach, zgodnie z planem działania, opracowanym na 2022 rok, zatwierdzonym przez Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Częstotliwość poboru próbek w 2022 r. ustalono na podstawie wielkości średniorocznej produkcji wody w m³ /dobę w 2021 roku z poszczególnych wodociągów – zgodnie z wymaganiami cytowanego wyżej rozporządzenia.

Na terenie powiatu sandomierskiego wodociągi oraz inne podmioty zaopatrujące ludność w wodę w 100% zasilane są z ujęć głębinowych.

Próbki wody do badań laboratoryjnych pobierano w stałych punktach poboru tzw. punktach zgodności, uzgodnionych z zarządcami i właścicielami urządzeń wodnych. Badania wody realizowane były w oparciu o monitoring kontrolny (parametry grupy A), monitoring przeglądowy (parametry grupy B) oraz potrzeby wynikające z bieżącego nadzoru sanitarnego. Badania laboratoryjne wody w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu prowadzone są w 2 akredytowanych laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej, tj.:

- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Kielcach (w ramach monitoringu przeglądowego),
- Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Sandomierzu (w ramach monitoringu kontrolnego).

Zarządcy/administratorzy wodociągów prowadzą badania laboratoryjne wody w ramach kontroli wewnętrznej w laboratoriach o udokumentowanym systemie jakości, zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

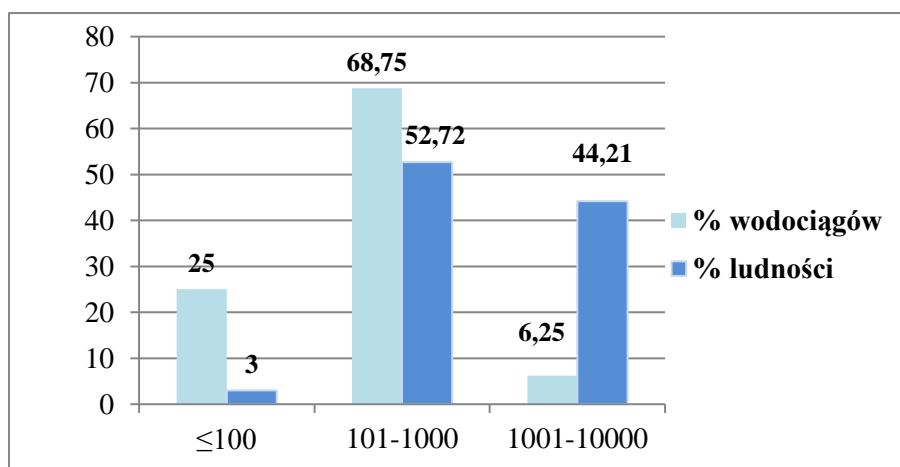
W 2022 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna w powiecie sandomierskim skontrolowała 16 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę (100%) oraz 6 innych podmiotów zaopatrujących w wodę (7 w ewidencji – wodociąg TB FRUIT w Dwikozach nie był oceniany z uwagi, iż zakład w roku sprawozdawczym nie prowadził działalności), czyli 95,7% znajdujących się w ewidencji.

Wodę spełniającą wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia dostarczało 100% skontrolowanych wodociągów oraz 85,7% skontrolowanych innych podmiotów zaopatrujących w wodę.

Według danych za 2022 r. z wody dostarczanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia (16 wodociągów na terenie powiatu sandomierskiego) korzystało ogółem 68,244 tys. stałych mieszkańców (ok. 93%). Natomiast z wody dostarczanej z wodociągów ościennych gmin korzystało ogółem 5,31 tys. mieszkańców (ok. 7%), tj.: z wody kupowanej z powiatu opatowskiego – 3,69 tys. (ok. 5%) i powiatu staszowskiego – 1,62 tys. (ok. 2%).

Z wody dostarczanej przez wodociągi nadzorowane, spełniającej stawiane wymagania, bądź warunkowo przydatnej do spożycia w 2022 r. korzystało 100 % zaopatrywanej ludności.

Inne podmioty w 2022 r. nie zaopatrywały ludności w wodę poza wodociągiem SSDŚ (ok. 0,2 tys. osób) nie ujmowanych w analizach statystycznych. Woda z w/w urządzeń wykorzystywana jest w większości na potrzeby zakładów produkujących żywność albo do celów publicznych.

Wykres 15. Zaopatrzenie ludności w wodę dostarczaną przez wodociągi o produkcji w m³/dobę

2. Charakterystyka poszczególnych grup urządzeń zaopatrzenia ludności w wodę

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę w powiecie sandomierskim sklasyfikowane są w 3 głównych grupach urządzeń dostarczających wodę, biorąc pod uwagę produkcję wody w m³/d, tj.: ≤100, 101 - 1000 oraz 1001 – 10000 oraz czwartą grupę wodociągów stanowią inne podmioty zaopatrujące w wodę. Charakterystykę poszczególnych grup przedstawiono poniżej.

2. 1. Wodociągi o produkcji ≤100 m³/d

W 2022 r. w powiecie sandomierskim znajdowały się 4 wodociągi o produkcji wody poniżej 100 m³/dobę. W stosunku do ubiegłego roku 1 wodociąg przeszedł z grupy wodociągów o produkcji 101 - 1000 [m³/d].

Przeprowadzono 3 - kontrole oceny stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz 14 kontroli terenowo - laboratoryjnych.

Urządzenia te stanowią 25 % wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę, zaopatrują w wodę tylko ok. 3% ogółu odbiorców w powiecie. Z jednego wodociągu korzystało średnio 521 osób. Wodę spełniającą wymagania sanitarne dostarczało 100% skontrolowanych wodociągów

Tabela 6 Wodociągi o produkcji ≤100 m³/d

Powiat sandomierski	Według ewidencji (stan na 31 XII 2021 r.)	w tym skontrolowanych	przeprowadzonych kontroli ogółem	liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)	% wodociągów w powiecie	% ogółu ludności w powiecie zaopatrywanej w wodę
	4	3	17*	2,085	25	3

* na ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli składają się 3 kontrole oceny stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz 14 kontroli terenowo - laboratoryjnych

Na w/w urządzenia wodociągowe o produkcji wody $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ nie wydawano decyzji administracyjnej na poprawę jakości wody. Mandatów karnych nie nakładano. Na koniec okresu sprawozdawczego woda dostarczana przez wszystkie urządzenia tej grupy była przydatna do spożycia.

2. 2. Wodociągi o produkcji 101-1000 m^3/d

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2022 r. znajdowało się 11 - wodociągów (w 2021 r. - 12) – ubył 1 wodociąg w tej grupie, który przeszedł do grupy wodociągów o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ (co stanowi ok. 68,75% urządzeń wodociągowych w ewidencji).

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 11 wodociągów, 100% znajdujących się w ewidencji, w których przeprowadzono 11 kontroli oceny stanu sanitarnego i 60 kontroli terenowo - laboratoryjnych.

Wodociągi tej grupy zaopatrują największą liczbę ludności korzystającą ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia. Dostarczały wodę dla 35,983 tys. osób co stanowi ok. 52,72% ludności powiatu sandomierskiego. Z jednego wodociągu korzystało średnio 3271 osób.

Tabela 7 Wodociągi o produkcji od 101 do 1000 m^3/d

Powiat sandomierski	Według ewidencji (stan na 31 XII 2021 r.)	w tym skontrolowanych	Przeprowadzonych kontroli ogółem	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)	% wodociągów w powiecie	% ogółu ludności w powiecie zaopatrywanej w wodę
	11	11	71*	35,983	68,75	52,72

*na ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli składają się 11 kontroli oceny stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz 60 kontroli terenowo - laboratoryjnych

Ogółem na urządzenia wodociągowe o produkcji wody od 101 do 1000 m^3/d wydano 4 decyzje administracyjne na poprawę jakości wody pod względem bakteriologicznym. Mandatów karnych nie nakładano.

Stwierdzone podczas kontroli terenowo- laboratoryjnych nieprawidłowości w poszczególnych obiektach oraz terminy wykonania nakazów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Decyzje administracyjne wydane na wodociągi o produkcji od 101 do 1000 m^3/d

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Wodociąg Dwikozy-Winiary	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia ogólnej liczby bakterii grupy coli 8 j.t.k./100ml	27.06.2022 r.
2.	Wodociąg Garbów	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 4 j.t.k./100ml	21.06.2022 r.

3.	Wodociąg Łukawa	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 3 j.t.k./100ml	23.09.2022 r.
4.	Wodociąg Czyżów Szlachecki	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 3 j.t.k./100ml	27.10.2022 r.

Na koniec okresu sprawozdawczego woda dostarczana przez wszystkie urządzenia tej grupy była przydatna do spożycia.

2.3. Wodociągi o produkcji 1001 - 10000 m³/d

W 2022 r. nie zmienił się odsetek wodociągów o produkcji wody od 1001 do 10000 m³/d. Skontrolowano 1 wodociąg - (100%) znajdujących się w ewidencji. Przeprowadzono 1 kontrolę oceny stanu sanitarnego urządzenia wodociągowego oraz 18 kontroli terenowo-laboratoryjnych. Urządzenie w tej grupie (wodociąg Sandomierz) stanowi ok. 6,25% wszystkich nadzorowanych wodociągów, zaopatruje aktualnie 30,176 tys. (31,298 tys. w 2021 r.) mieszkańców, co stanowi ok. 44,21% ludności powiatu sandomierskiego zaopatrywanej w wodę.

Tabela 9. Wodociągi o produkcji od 1001 do 10000 m³/d

Powiat sandomierski	Według ewidencji (stan na 31 XII 2021r.)	w tym skontrolowanych	Przeprowadzonych kontroli ogółem	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)	% wodociągów w powiecie	% ogółu ludności w powiecie zaopatrywanej w wodę
	1	1	19*	30,176	6,25	44,21

* na ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli składają się 1 kontrolę oceny stanu sanitarnego urządzenia wodociągowego oraz 18 kontroli terenowo-laboratoryjnych

Na urządzenie wodociągowe o produkcji wody 1001 - 10000 m³/d nie wydawano decyzji administracyjnych na poprawę jakości wody. Mandatów karnych nie nakładano. Nie stwierdzono podczas oceny stanu sanitarnego nieprawidłowości w zakresie sanitarno-technicznym. Na koniec okresu sprawozdawczego woda dostarczana przez urządzenie w/w grupy była przydatna do spożycia.

2. 4. Inne podmioty zaopatrujące w wodę

Na terenie działalności w 2022 r. nadzorem sanitarnym objęto 7 innych podmiotów zaopatrujących w wodę (w 2021 r. - 8 wodociąg Szkoły Podstawowej w Ossolinie wyłączony z eksploatacji, szkoła podłączona do wodociągu sieciowego). Skontrolowano 6 – 87,5 % objętych ewidencją (1 nie skontrolowano - wodociąg TB FRUIT z uwagi, iż zakład w roku sprawozdawczym nie prowadził działalności).

W/w podmioty wykorzystują wodę z indywidualnych ujęć, dla prowadzonej działalności produkującej żywność bądź zaopatrzenia ludności w wodę w budynkach użyteczności publicznej.

W tej grupie urządzeń woda spełniała wymogi obowiązującego rozporządzenia w związku z powyższym nie wydawano decyzji administracyjnych na poprawę jakości wody. Mandatów karnych nie nakładano.

2. 5. Przyznane odstępstwa dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W 2022 r. nie przyznawano odstępstw w odniesieniu do załącznika nr 1 część B rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017, poz. 2294).

Wyniki kontroli sanitarnych urządzeń zaopatrzenia w wodę w latach 2021-2022 zestawiono w poniższych tabelach

Tabela 10. Urządzenia do zaopatrzenia w wodę skontrolowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w latach 2021÷2022

Rodzaj urządzenia		Rok	Liczba	%
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	2021	3	100
		2022	4	100
	101-1000	2021	12	100
		2022	11	100
	1001-10000	2021	1	100
		2022	1	100
	10000-100000	2021	0	0
		2022	0	0
	> 100000	2021	0	0
		2022	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę	2021	8	75	
	2022	7	87,5	
Razem wodociągi		2021	24	91,7
		2022	23	95,65

Tabela 11. Liczba ludności korzystającej z wody wyprodukowanej przez wodociągi w latach 2021-2022

Rodzaj urządzenia		Rok	Razem		
			tys.	%	
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	2021	1,685	2,4	
		2022	2,085	3	
	101-1000	2021	37,144	52,97	
		2022	35,983	52,72	
	1001-10000	2021	31,298	44,63	
		2022	30,176	44,21	
	10000-100000	2021	0	0	
		2022	0	0	
	> 100000	2021	0	0	
		2022	0	0	
	Inne podmioty zaopatrujące w wodę	2021	0,200	0,28	
		2022	0,200	0,29	
	Razem wodociągi		2021	70,127*	100*
			2022	68,244*	100*

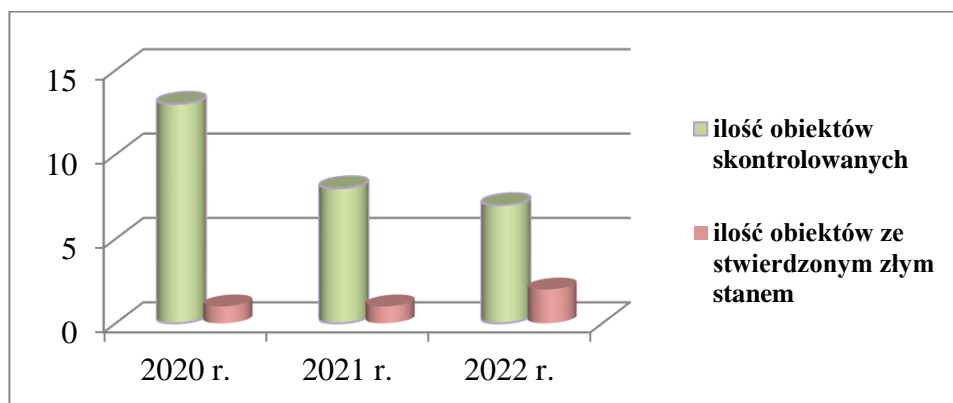
*przy łącznej liczbie ludności zaopatrywanej w wodę nie brano pod uwagę innych podmiotów zaopatrujących w wodę

3. Badania ciepłej wody użytkowej w szpitalach i w budynkach zamieszkania zbiorowego na obecność pałeczek *Legionella sp.*

Zgodnie z obowiązkiem kontroli obecności bakterii *Legionella sp.* w ciepłej wodzie użytkowej w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, jakie nakłada rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie sandomierskim w 2022 r. kontynuowali kontrole ciepłej wody użytkowej w kierunku obecności bakterii *Legionella sp.* Nadzorem objęto: 1 hotel, 1 internat, 1 bursa szkolna, 1 szpital, 1 zakład opiekuńczo-leczniczy, 2 domy pomocy społecznej. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 7 obiektach, zły stan instalacji wodociągowej wody ciepłej użytkowej stwierdzono w 2 przypadkach (ok. 28,57%).

Dla porównania w 2021 r. na 8 skontrolowanych obiektów ponadnormatywną ilość pałeczek *Legionella sp.* stwierdzono w 1 przypadku (12,5%).

Biorąc pod uwagę powyższe jak również przeprowadzoną analizę z poprzednich lat należy stwierdzić, że jakość wody ciepłej użytkowej w instalacjach wodociągowych w nadzorowanych obiektach nie jest stabilna.

Wykres 16. Ilość skontrolowanych obiektów na obecność pałeczek *Legionella sp.* w latach 2020÷2022

3.1. Badania ciepłej wody użytkowej w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

W okresie sprawozdawczym w ewidencji znajdował się 1 zakład opiekuńczo-leczniczy oraz 1 szpital, w których wykonywane są stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W w/w obiektach pobrano 11 próbek wody ciepłej użytkowej, przekroczenia dopuszczalnych wartości bakterii *Legionella sp.* stwierdzono w 1 obiekcie tj. szpital.

Na poprawę jakości wody wydano 1 decyzję administracyjną, którą wyszczególniono w poniższej tabeli.

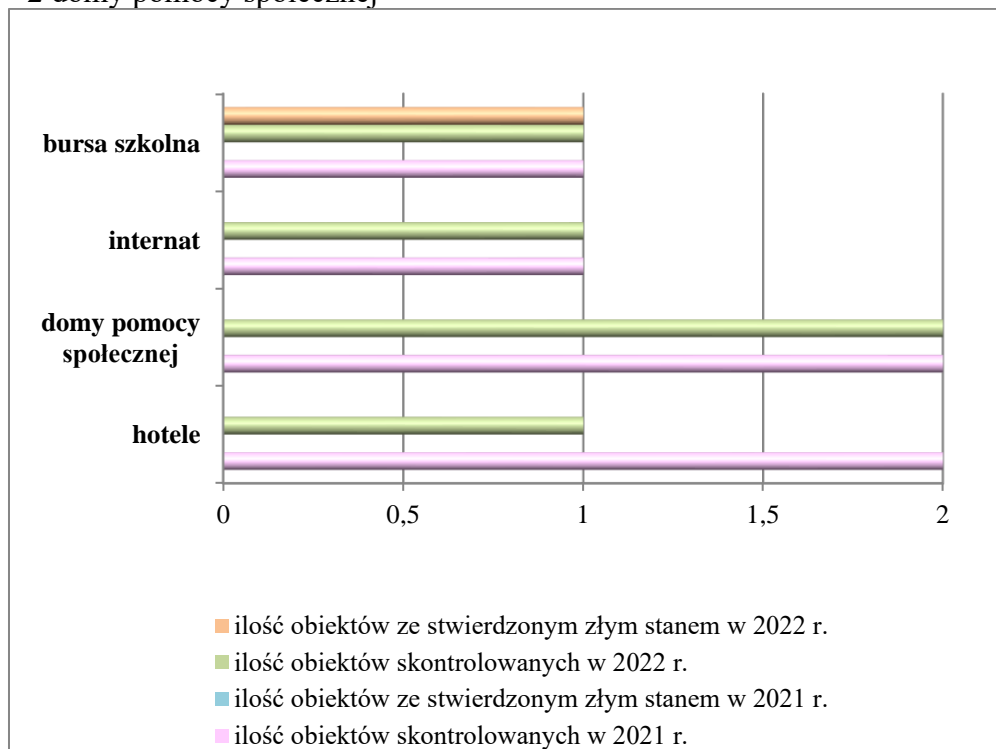
Tabela 12. Decyzja administracyjna wydana na poprawę jakości wody ciepłej w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu, ul. Schinzla 13	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, liczba bakterii z rodzaju <i>Legionella sp.</i> - 560 j.t.k./100ml, 410 j.t.k./100ml i 520 j.t.k./100ml	24.11.2022 r.

3.2. Badania ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego

W 2022 r. w powiecie sandomierskim przebadano instalację wodociągową wody ciepłej użytkowej w kierunku obecności pałeczek *Legionella* sp. w 5 obiektach zamieszkania zbiorowego, tj.:

- 1 hotel,
- 1 internat,
- 1 bursa szkolna,
- 2 domy pomocy społecznej

Wykres 17. Ilość skontrolowanych obiektów zamieszkania zbiorowego w kierunku obecności pałeczek *Legionella* sp.

W w/w obiektach pobrano 8 próbek wody ciepłej użytkowej do badania bakteriologicznego, stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości bakterii *Legionella* sp. w 1 obiekcie. Wobec powyższego wydano 1 decyzję administracyjną, którą wyszczególniono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Decyzja administracyjna wydana na poprawę jakości wody ciepłej w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Bursa Szkolna w Sandomierzu, ul. Wojska Polskiego	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, liczba bakterii z rodzaju <i>Legionella</i> sp. - 480 j.t.k./100ml	28.06.2022

Wnioski:

Ważnym aspektem działalności organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2022 r. była, jak w latach ubiegłych, kontrola urządzeń do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Zadanie to było prowadzone w ramach kontroli urzędowych, a uzyskane dane służyły, jako źródło informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Mając na uwadze wysoką jakość świadczonych usług, przedsiębiorstwa wodociągowe, przeprowadzają regularne przeglądy oraz konserwacje urządzeń wodnych wraz z siecią. Każdorazowo, po zakończonych pracach modernizacyjnych, w celu utrzymania odpowiedniej jakości produkowanej wody, sieć dystrybucyjna poddawana jest płukaniu i krótkotrwałemu chlorowaniu w celu eliminacji jej wtórnego zanieczyszczenia. Ponadto po zakończonych działaniach naprawczych administratorzy kontrolują jakość wody pod względem laboratoryjnym.

Według analizy powyższych danych liczba stałych mieszkańców powiatu sandomierskiego korzystających z wody dostarczanej z 16 wodociągów będących w ewidencji wynosiła – 68,244 tys. (ok. 93%). Z wody dostarczanej przez wodociągi objęte monitoringiem spełniającej wymagania w 2022 r. korzystało 100% ludności.

Tabela 14. Liczba poszczególnych rodzajów urządzeń wodnych w latach 2018÷2022

Rodzaj urządzenia		Rok				
		2018	2019	2020	2021	2022
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	3	3	3	3	4
	101-1000	10	12	12	12	11
	1001-10000	1	1	1	1	1
	10001-100000	0	0	0	0	0
	>100000	0	0	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		5	7	8	8	7
Razem		20	23	24	24	23

Głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia w powiecie sandomierskim są wodociągi o produkcji 101-1000 m³/d. W 2022 r. zaopatrywały one o 1161 osób mniej niż w 2021 r. Spadek ilości odbiorców wynika ze zmniejszenia ilości ludności w powiecie sandomierskim.

Tabela 15. Liczba ludności (tys.) zaopatrywanej w wodę przez poszczególne rodzaje urządzeń w latach 2020 ÷ 2022

Rodzaj urządzenia		Rok		
		2020	2021	2022
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	1,745	1,685	2,085
	101-1000	38,195	37,144	35,983
	1001-10000	31,231	31,298	30,176
	10001-100000	0	0	0
	>100000	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		0	0,200	0,200
Razem		71,897	70,127*	68,244*

*przy łącznej liczbie ludności zaopatrywanej w wodę nie brano pod uwagę innych podmiotów zaopatrujących w wodę

W porównaniu z rokiem poprzednim, na tym samym poziomie utrzymała się liczba ludności (100%) korzystającej z wody wodociągowej przydatnej lub warunkowo przydatnej do spożycia.

W dalszym ciągu, podobnie jak w latach ubiegłych w 2 wodociągach utrzymuje się podwyższony (w granicach normy) poziom azotanów. Dotyczy to wodociągów: Koprzywnica i Klimontów.

W 2022 roku jakość wody ciepłej użytkowej z instalacji wewnętrznej w budynkach zbiorowego zamieszkania, gdzie na 7 obiektów objętych badaniami, w 2 stwierdzono skażenie mikrobiologiczne bakteriami *Legionella sp.*

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podobnie jak w latach poprzednich prowadziły stały nadzór sanitarny nad jakością wody do spożycia przez ludzi oraz podejmowały stosowne działania w celu wyegzekwowania od zarządzających wodociągami poprawę jej jakości w przypadku zakwestionowanej próbki wody.

III. NADZÓR ZAPOBIEGAWCZY

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny wykonuje zadania o charakterze profilaktycznym na różnych etapach procesu inwestycyjnego, zmierzających do szeroko pojętej ochrony zdrowia ludzi. Zadania te polegają na kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego, lokalizacji inwestycji oraz jej realizacji do zakończenia i odbioru.

Przedmiotem działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2022r. było w szczególności uzgadnianie i opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- warunków realizacji przedsięwzięć na etapie przed wydawaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- dokumentacji projektowych dotyczących budowy obiektów budowlanych.

Brano również udział w odbiorach końcowych nowo zrealizowanych obiektów budowlanych.

Ocena oddziaływania na środowisko

Podstawowe zasady przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wynikają z ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Stosownie do ww. regulacji, jej przeprowadzenia wymagają planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które podzielono na:

- planowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- planowane przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli właściwy organ stwierdził obowiązek przeprowadzenia oceny.

W roku sprawozdawczym rozpatrywano 3 wnioski o uzgodnienie, na etapie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; warunków realizacji przedsięwzięcia, tj.

przedsięwzięcie pn. „**Budowa budynku inwentarskiego – tuczarni do chowu trzody chlewnej w ilości maksymalnej możliwej obsady inwentarza 1996 szt. (279,44 DJHP) wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną**” Postępowanie o opinię, na etapie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, warunków realizacji przedsięwzięcia, prowadzone jest na wniosek Burmistrza Zawichostu. Z przedłożonych w sprawie dokumentów wynika, że ww. zamierzenie zaliczane jest do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W toku prowadzonego postępowania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu przedłużył do dnia 31.01.2023r. termin rozpatrzenia

wystąpienia Burmistrza Zawichostu znak GKRRiOŚ.V.6220.1.2020 z dnia 12 marca 2020r. w sprawie: o wyrażenie opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla ww. przedsięwzięcia. Ze względu na szczególnie skomplikowany charakter sprawy, brak jest możliwości rozpatrzenia przedmiotowej sprawy w terminie określonym w art. 77 ust.6 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022r. poz. 1029 ze zm.)

przedsięwzięcie pn. „**Budowa drogi wojewódzkiej nr 759 Piotrowice-gr. województwa w km 0+000 do km ok. 2+ 750**” realizowanego przez **Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach, ul. Jagiellońska 72, 25-602 Kielce**. Z przedłożonych w sprawie dokumentów wynika, że ww. zamierzenie zaliczane jest do przedsięwzięć, mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W toku prowadzonego postępowania, w opinii z dnia 12.05.2021r., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu odstąpił od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla ww. przedsięwzięcia. Opinia została wydana na wniosek Burmistrza Zawichostu. Następnie Burmistrz Zawichostu w piśmie z dnia 02.06.2022r. zwrócił się o wyrażenie opinii w sprawie warunków realizacji dla ww. inwestycji, przedkładając raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko. Stosownie do art. 77 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022r. poz. 1029 ze zm.) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu wyraził stanowisko, że uzgodnienie warunków realizacji dla przedmiotowego przedsięwzięcia na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowań nie znajduje uregulowania prawnego.

przedsięwzięcie polegające na **Modernizacji Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Szpitalnych, które będzie realizowane na działce o nr ew. 960/16 – obręb 0004 – Sandomierz Poscaleniowy przez: Szpital Specjalistyczny Św. Ducha w Sandomierzu, ul. dr Zygmunta Schinzla 13**. Postępowanie o opinię, na etapie przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, warunków realizacji przedsięwzięcia, prowadzone jest na wniosek Burmistrza Sandomierza. Z przedłożonych w sprawie dokumentów wynika, że planowane zamierzenie zaliczane jest do przedsięwzięć, mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W toku prowadzonego postępowania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu zwrócił się o przeanalizowanie w raporcie o oddziaływaniu na środowisko, opracowanego dla przedmiotowego zamierzenia inwestycyjnego, oddziaływań mogących mieć niekorzystny wpływ na zdrowie ludzi, w tym w szczególności w zakresie uciążliwości złoonych. W okresie sprawozdawczym nie zostały nadesłane żądane dokumenty.

Konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko.

Rozpatrywanie wniosków na etapie, przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, poprzedzało postępowanie dotyczące obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. W toku sprawozdawczym rozpatrywano 26 wniosków co do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W 1 przypadku wyrażono stanowisko, że brak jest przesłanek do wydania żądanych opinii; wniosek dotyczył: budowy studni głębinowej ST-1 w msc. Węgrce Panieńskie, gm. Obrazów, przy czym z analizy przedstawionych dokumentów wynikało, że ww. inwestycja nie należały do przedsięwzięć wymagających decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach o których

mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 1-3, 10-19 i 21-23 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Powiatowy Inspektor Sanitarny jest właściwy do wydawania opinii dla przedsięwzięć wymagających decyzji, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 1-3, 10-19 i 21-23. Wobec powyższego wydanie opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowych inwestycji przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu jest bezprzedmiotowe.

W 5 przypadkach, dot.: zmiany sposobu użytkowania hali magazynowej na sortownię owoców w msc. Strączków, gm. Samborzec; budowy instalacji do przetwarzania odpadów innych niż niebezpieczne w celu uzyskania gotowych produktów w Kobiernikach, gmina Samborzec; budowy instalacji generatora wodoru na terenie Sandomierza; budowy elektrowni fotowoltaicznej SPV Jachimowice, gm. Samborzec; przebudowy istniejącej stacji paliw w msc. Piaseczno, gm. Łonów; w toku prowadzonych postępowań wystosowano pisma do uzupełnienia, przy czym w okresie sprawozdawczym nie zostały nadesłane żądane dokumenty.

Dla 20 przedsięwzięć; dotyczy; rozbudowy dróg publicznych (drogi krajowej, dróg wojewódzkich, drogi gminnej); rozbudowy linii kolejowych nr 25, 74, 78 w obrębie powiatu sandomierskiego; budowy instalacji do przetwarzania odpadów z tworzyw sztucznych innych niż niebezpieczne w Sandomierzu; budowy podziemnej instancji zbiornikowej gazu płynnego w msc. Piaseczno, budowy małej elektrowni wodnej na jazie rzeki Koprzywianka w gm. Łonów; budowy kanalizacji sanitarnej w msc. Bogoria, gm. Łonów; budowy kanalizacji sanitarnej w msc. Szczytniki, gm. Dwikozy oraz budowy elektrowni fotowoltaicznych; po przeanalizowaniu przedłożonych dokumentów, odstąpiono od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Analiza przedstawionego materiału dowodowego pozwoliła na ustalenie, że po uwzględnieniu uwag zawartych w opiniach, przedsięwzięcia te nie będą mieć niekorzystnego wpływu na zdrowie ludzi.

Opinie wydawane były na podstawie art.64 ust.1 pkt.2 w związku z art.78 ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Dokumentacje projektowe

Uzgodniono 30 projektów budowlanych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Wydane opinie dotyczyły głównie inwestycji związanych z infrastrukturą techniczną, tj. budową sieci wodociągowych, kanalizacyjnych.

Opinie dot. dokumentacji projektowej (łącznie 28) wydane zostały na podstawie art. 3 pkt.2 ustawy z dnia 14 marca 1985r. Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Opinie opracowano w formie pisma, wydano opinie pozytywne.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

W roku sprawozdawczym w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

Nie rozpatrywano wniosków o uzgodnienie dot. odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zaopiniowano 3 wnioski o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla potrzeb sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – dot. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla „osiedla Starówka z otoczeniem” w Sandomierzu; miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla „Piaseczno-1” na terenie gminy

Łoniów oraz dla „zmiany Nr 1 II zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Zawichost.

Zapiniowano 2 wnioski o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla potrzeb sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - dot. zmiany nr 8 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów oraz zmiany nr 1 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawichost

Nie rozpatrywano wniosków o uzgodnienie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wniosków o uzgodnienie projektów studiom uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego; wraz z prognozami oddziaływania na środowisko.

Zgoda na odstępstwa od przepisów techniczno-budowlanych, bhp itp.

W roku sprawozdawczym nie wpłynęły wnioski o wyrażenie zgody na zastosowanie rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Odbiory obiektów, uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku sprawozdawczym zwrócono się o dokonanie odbiorów końcowych 69 obiektów budowlanych. W 3 przypadkach odstąpiono od przeprowadzenia czynności kontrolnych z uwagi na omyłkowe zgłoszenie obiektu do odbioru końcowego przez inwestora (dot. dwóch wodociągów i kanalizacji sanitarnej). W 1 przypadku, z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości w wykonaniu obiektu budowlanego, wystosowano pismo informujące o nieprawidłowościach oraz ustalono, że po usunięciu nieprawidłowości obiekt zostanie ponownie zgłoszony do odbioru końcowego. W 1 przypadku sprawę zakończono protokołem z oględzin (ogłędziny dokonane w przedostatnim dniu grudnia). Dla pozostałych 65 obiektów wydano opinie pozytywne.

W 1 przypadku (dot. przebudowy i rozbudowy Miejskiej Biblioteki Publicznej) wydano dwie opinie sanitarne, na podstawie art. 56 ustawy Prawo Budowlane – dla wykonanej nadbudowy, oraz na podstawie art. 3 pkt. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej – dla wykonanej przebudowy.

Na 65 dokonanych odbiorów:

- opracowano 42 opinie (w formie pisma) wydane w związku z uczestniczeniem w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych, dla których było wymagane uzyskanie zgody na użytkowanie w trybie art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane, w tym: 36 odbiorów dokonano na podstawie czynności kontrolnych; dla 6 obiektów wydano zaświadczenia wskazujące, że nie przewiduje się czynności kontrolnych w celu ustalenia zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym przed wydaniem pozwolenia na użytkowanie, z uwagi na charakter i zakres przedsięwzięcia.;
- opracowano 15 opinii (w formie pisma) wydanych w trybie art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowej. Odbiory dotyczyły obiektów, na które nie nałożono obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie lub inwestycji zrealizowanych w wyniku modernizacji istniejących obiektów w ramach zmiany sposobu użytkowania;
- opracowano 8 opinii (w formie pisma) wydanych w trybie art. 6a ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Odbiory dotyczyły nowo wybudowanych lub modernizowanych przechowalni owoców i warzyw. Opinie

wydawano na wniosek podmiotu, w celu przedłożenia w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Kielcach. W opiniach wyrażono stanowisko w zakresie zgodności inwestycji z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej – rozporządzenie | WE | Nr 852 /2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004r. w sprawie higieny środków spożywczych.

W 1 przypadku postępowanie w przedmiocie dokonania odbioru końcowego dotyczyło obiektu, dla którego Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał opinię znak NZ.922.9.44.2017r. z dnia 04.10.2017r. dot. pozytywnego uzgodnienia ekspertyzy technicznej w przedmiocie usytuowania zbiornika na nieczystości ciekłe o poj. do 10m³ dla potrzeb budynku z pomieszczeniami krótkotrwałego zakwaterowania – agroturystyka w msc. Złota 161A gm. Samborzec w odległości 0,80m od okien i drzwi zewnętrznych do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

W roku sprawozdawczym nie wystosowano sprzeciwu w dopuszczeniu obiektów do użytkowania.

W odbiorach końcowych obok pracownika Nadzoru Zapobiegawczego uczestniczyli przedstawiciele branżowych komórek organizacyjnych w zależności od zgłoszonego do odbioru obiektu. W ramach czynności odbiorowych sporządzono łącznie 62 kontrole, z czego 2 kontrole wliczono do kontroli w trakcie budowy.

Przedmiotem odbioru były:

- obiekty żywności i żywienia, w tym: chłodnia owoców z częścią socjalną przy zakładzie Grypy Sadowniczo-Warzywniczej „Złoty Sad” Sp. z o.o., budynki handlowo-usługowe sieci „Dino”, budynek handlowo-usługowy dla sieci „Biedronka”, sortownia owoców z zapleczem socjalno-biurowym zakładu „Refal Sp. z o.o.”, budynek hali tankowni z zapleczem technicznym przy zakładzie PPHU „Jabtar” Sp. J., sklep firmowy sieci „Rossmann”, budynek handlowo-usługowy, lokal handlowo-usługowy sklepu „Zabka”, lokal gastronomiczny (kebab), przechowalnie owoców – łącznie **20** obiektów
- obiekty ochrony zdrowia: apteka, punkty apteczne – łącznie **3** obiekty,
- obiekty usługowe: pomieszczenia krótkotrwałego zakwaterowania, rozbudowa budynku usługowego (domu weselnego), pawilon handlowo-usługowy (dom pogrzebowy), dwa domy wypoczynkowe 4-osobowe, trzy domy wypoczynkowe 6-osobowe, gabinety kosmetyczne, salony fryzjerskie, salon masażu – łącznie **16** obiektów,
- obiekty dla dzieci i o funkcji społeczno-kulturalnej: świetlice wiejskie, hala namiotowa sportowa, budynek edukacyjny, Miejska Biblioteka Publiczna w Sandomierzu, pomieszczenia dla kierunku pielęgniarstwo filii UJK, placówka wsparcia dziennego dla seniorów, budynek dydaktyczny, amfiteatr/scena z zadaszeniem, budynek szatni sportowej - łącznie **13** obiektów,
- obiekty sakralne – Klasztor Sióstr Klarysek – łącznie **1** obiekt,
- obiekty infrastruktury technicznej: most nad ciekim bez nazwy, kocioł gazowy kogeneracyjny w kotłowni „Rokitek”, most nad rzeką Gorzyczanką, 2 inwestycje związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym – łącznie **5** obiektów,
- inne obiekty – kotłownia zakładowa, wiaty do segregacji odpadów na terenie PSZOK, budynek biurowy, budynek mieszkalny wielorodzinny, przychodnia weterynaryjna, budynek mieszkalny wielorodzinny (lokale socjalne), budynek socjalno-biurowy - łącznie **7** obiektów.

W roku sprawozdawczym dokonano odbiorów końcowych 62 obiektów budowlanych. Podczas czynności kontrolnych stwierdzano także przypadki, gdy obiekt nie był w pełni przygotowany do użytkowania z uwagi na niedopełnienie wymogów formalnoprawnych lub stwierdzono uchybienia w zakresie wymagań sanitarno-higienicznych.

Z analizy protokołów wynika, że występujące usterki sanitarne to:

- brak balustrady na balkonie,
- brak wentylacji w pomieszczeniach,
- brak nawiewników okiennych zapewniających dopływ powietrza zewnętrznego do pomieszczeń,
- brak niezbędnego nawiewu strumienia powietrza w kotłowni, w której zainstalowany jest kocioł na paliwo stałe,
- brak odpowietrzenia zrealizowanego zbiornika na nieczystości ciekłe,
- budynek nie został podłączony do publicznej sieci energetycznej.

Przy odbiorach obiektów użyteczności publicznej zwracano uwagę na wykonanie podjazdów dla niepełnosprawnych oraz zapewnienie wewnątrz budynków warunków umożliwiających swobodne poruszanie się tym osobom. Odbiory obiektów, wzorem lat ubiegłych, dokonywane były z udziałem właściwych komórek nadzorów bieżących. Praktykowany odbiór wspólny przez zapobiegawczy nadzór sanitarny i nadzór bieżący sprawdza się w praktyce, bowiem prowadzi do wypracowania wspólnego stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Należy zauważyć, że liczba dokonanych odbiorów utrzymuje się na podobnym poziomie co w latach poprzednich (2019r.- 45, 2020r. - 76, 2021r. – 63, 2022r. - 65).

Inne opinie sanitarne

W 2022r. zajęto też 65 stanowisk na pozostałych etapach procesu inwestycyjnego, w tym: uzupełnianie dokumentacji projektowej, wniosków co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz w ramach czynności odbiorowych.

Ponadto w roku sprawozdawczym, w związku z kontrolami przeprowadzonymi w ramach odbioru końcowego, kontrolami w trakcie realizacji obiektów budowlanych oraz w związku z dokonywaniem uzgodnień projektów budowlanych wydano 78 decyzji dot. wymierzenia opłaty za wykonywanie czynności nadzoru zapobiegawczego.

Kontrole, w tym: kontrole w trakcie realizacji inwestycji.

Łącznie przeprowadzono 62 kontrole: w tym 2 kontrole zaliczone zostały do kontroli w trakcie realizacji inwestycji.

Podsumowanie:

Należy wskazać, iż działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dotyczyła kontroli pod kątem zapewnienia właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak: obiekty żywieniowo-żywnościowe, obiekty służby zdrowia, obiekty oświaty, zakłady pracy, obiekty typu komunalnego. Oceniając stan sanitarny obiektów na różnych etapach ich realizacji, należy zauważyć, że ich standardy stale wzrastają. Inwestorzy pozyskują fundusze unijne, wzrasta świadomość inwestorów w zakresie dostosowania obiektów do obowiązujących wymogów.

Mając na uwadze ochronę zdrowia publicznego, w ramach prowadzonych postępowań oraz uzgodnień w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na następujące zagadnienia:

- właściwe projektowanie i wykonanie instalacji wodociągowych (m.in. sposób zabezpieczenia przewodów wodociągowych przebiegających w pobliżu sieci kanalizacyjnych oraz zbiorników na nieczystości płynne i gnojowników, wyposażenie

przyłączy wodociągowych w zawory antyskażeniowe, dezynfekcja nowo wykonanych sieci wodociągowych, wyniki badania wody),

- właściwe projektowanie i wykonywanie pod kątem sanitarno-higienicznym instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych (m.in. na podstawie protokołów sprawności instalacji),
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym pochodzenia medycznego, w sposób nie zagrażający życiu i zdrowiu ludzi,
- zabezpieczenie środowiska wodnego i gleby przed wodami opadowymi, potencjalnie zanieczyszczonymi substancjami ropopochodnymi (urządzenia oczyszczające),
- zapewnienie właściwych warunków sanitarno-zdrowotnych w miejscach pobytu ludzi (zamieszkania i przebywania), a także odpowiednich warunków pracy osobom zatrudnionym w zakładach pracy,
- ochronę ludzi przed nadmiernym oddziaływaniem czynników środowiska pracy (hałas, zanieczyszczenie powietrza) poprzez egzekwowanie rozwiązań technicznych i odpowiednich materiałów budowlanych w celu dotrzymania normatywnych wartości dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- ochronę ludzi przed uciążliwościami środowiskowymi poprzez oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, egzekwowanie skutecznych rozwiązań z zakresu ochrony środowiska, w tym:
 - zabezpieczenie ludności przed uciążliwością hałasową, promieniowaniem elektromagnetycznym (np. zapewnienie odpowiednich odległości),
 - zabezpieczenie ludności przed wpływem zanieczyszczenia powietrza (prawidłowe parametry emitorów, urządzenia oczyszczające),
- właściwą gospodarkę wodno-ściekową (zaopatrzenie ludności w wodę do picia).

Dane liczbowe dotyczące działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru w 2022r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba zajętych stanowisk
<u>Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko</u>		
1.	Uzgodnienie dot. odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	-
2.	Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	5
3.	Opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	-
<u>Ocena oddziaływania na środowisko</u>		
4.	Opinia co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko	26
5.	Wydawanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	-
6.	Wydawanie opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.	1

7.	Wydanie opinii przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko	-
8.	Opiniowanie projektów gminnych planów programów rewitalizacji	-
9.	Uzgodnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.	30
10.	Zastosowanie rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych	-
11.	Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego w trybie art. 56 ustawy Prawo Budowlane	42
12.	Sprzeciw przeciwko uruchomieniu wybudowanego lub przebudowanego zakładu pracy lub innego obiektu budowlanego, w tym wobec dopuszczenia do użytkowania	-
13.	Inne sprawy	88
	<u>RAZEM 1÷13</u>	<u>192</u>
14.	Postanowienia	-
15.	Decyzje opłatowe	78
16.	Kontrole – wizje lokalne - ogółem	62
17.	W tym: obiektów w trakcie realizacji	2

Dane liczbowe dotyczące formy wydanych opinii

Lp.	Forma opinii sanitarnej	Liczba wydanych opinii
1.	Forma – opinia sanitarna	<u>187</u>
2.	Forma – decyzja opłatowa	78
3.	Forma – decyzja merytoryczna	-
4.	Forma - postanowienie	-
	<u>Razem: 1 – 4</u>	<u>265</u>
5.	Kontrole ogółem	62
6.	W tym kontrole w trakcie realizacji	2

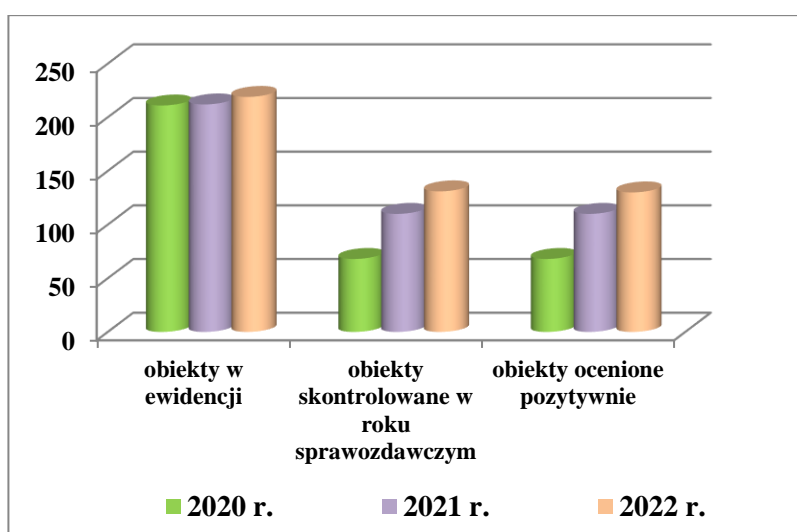
IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK

1. Wprowadzenie

Państwowa Inspekcja Sanitarna w powiecie sandomierskim na 219 obiektów użyteczności publicznej, które znajdują się w ewidencji, skontrolowała 131, co stanowiło 59,81% wszystkich obiektów użyteczności publicznej i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli. Powyższa liczba nie obejmuje urządzeń wodnych oraz zakładów ochrony zdrowia.

Na koniec roku sprawozdawczego skontrolowane obiekty oceniono jako dobre. W porównaniu z rokiem ubiegłym stan sanitarny kontrolowanych obiektów utrzymuje się na tym samym poziomie.

Obiekty użyteczności publicznej należą do najliczniejszej i najbardziej zróżnicowanej grupy, zarówno pod względem przeznaczenia oraz wymagań sanitarnych i technicznych.

Wykres 18. Liczba obiektów w latach 2020 ÷ 2022

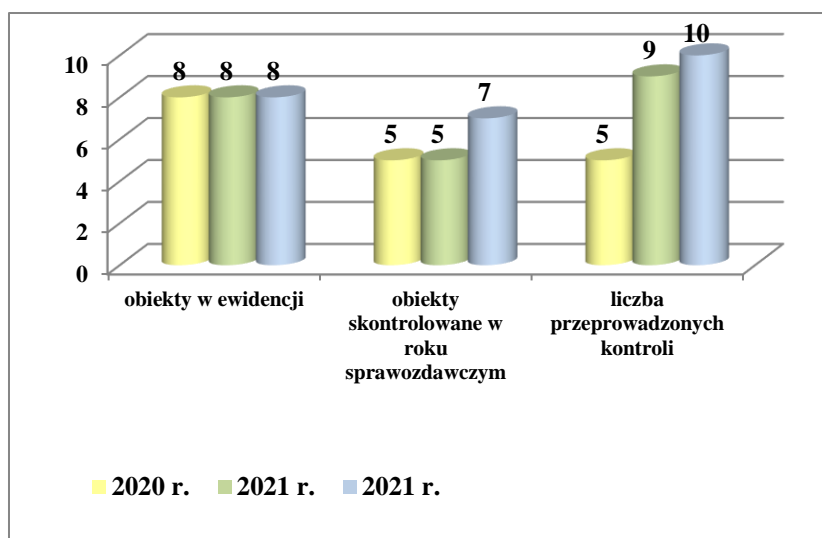
W 2022 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu wydał 22 decyzje zezwalające na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich. Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawowali nadzór nad prawidłowym przebiegiem czynności ekshumacyjnych i warunkami sanitarnymi przewozu zwłok. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Na wniosek Starosty Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu wydał 9 - opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

2. Stan sanitarny wybranych obiektów i urządzeń

2.1. Ustępy publiczne

Na terenie powiatu sandomierskiego bieżącym nadzorem sanitarnym objęto 8 ustępów publicznych, skontrolowano 7 (87,5%), przeprowadzono 10 kontroli. Mandatów karnych nie nakładano.

Wykres 19. Ustępy publiczne w latach 2020 ÷ 2022

Stan sanitarno-techniczny ustępów publicznych w porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymuje się na tym samym poziomie. W tej grupie obiektów 4 przystosowane są dla osób niepełnosprawnych, w tym 2 posiada stanowisko z przewijakiem dla niemowląt.

Udostępniane są również ubikacje w innych obiektach użyteczności publicznej (np. na stacjach paliw dostępne dla podróżnych przez całą dobę lub w innych obiektach w godzinach pracy).

Obiekty te nie budzą większych zastrzeżeń, funkcjonują z zachowaniem reżimu sanitarnego zaopatrzone w wystarczającą ilość środków higienicznych, czystościowych i dezynfekcyjnych.

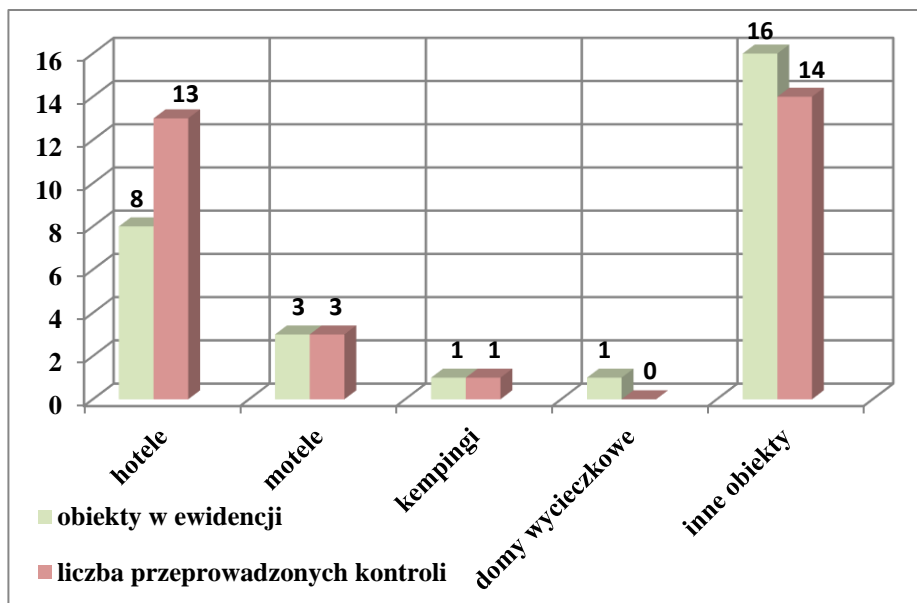
2.2. Obiekty pomocy społecznej

W ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdują się 2 domy pomocy społecznej oraz 1 schronisko dla bezdomnych mężczyzn. W odniesieniu do 2021 r. liczba obiektów tej kategorii nie uległa zmianie. W 2022 roku przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w funkcjonowaniu w/w obiektów.

2.3. Obiekty hotelarskie

W 2022 r. w ewidencji znajdowało się 29 obiektów hotelarskich świadczących usługi noclegowe, skontrolowano 23 (co stanowi ok. 79,31%). Do tej grupy obiektów należą: 8 hoteli, 3 motele, 1 kemping, 1 dom wycieczkowy, 16 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie, łącznie przeprowadzono 31 kontroli. W odniesieniu do 2021 r. liczba nadzorowanych obiektów hotelarskich nie uległa zmianie. Nie wszystkie obiekty hotelarskie przystosowane są dla osób niepełnosprawnych (stawianym wymaganiom odpowiada 8 z 29 nadzorowanych, co stanowi ok. 27,6 %).

Nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów karnych nie nakładano.

Wykres 20. Struktura obiektów hotelarskich w 2022 r.

W/w obiekty oferują wysoki standard świadczonych usług dysponują pokojami z węzłami sanitarnymi, które są prawidłowo wyposażone, dobrze zorganizowane funkcjonalnie, zapewniają miejsca parkingowe. Stan sanitarny w tej grupie obiektów nie budził zastrzeżeń.

Ewidencją objętych było 16 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie. W odniesieniu do 2021 r. liczba nadzorowanych obiektów nie uległa zmianie.

Do tej grupy obiektów zaliczono: pokoje gościnne, zajazd, dom wycieczkowy, ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, hotel pracowniczy itp. Grupa ta jest zróżnicowana pod względem standardu i wyposażenia. Dla osób korzystających z tego typu usług przygotowane są pokoje mieszkalne wraz z węzłami sanitarnymi bądź w nieznacznej ilości z odrębnymi zespołami higieniczno-sanitarnymi. Bieżący stan sanitarny w tych obiektach nie budził zastrzeżeń. Postępowanie z bielizną czystą i brudną prawidłowe.

W odniesieniu do 2021 r. stan sanitarny w tej grupie obiektów pozostał na tym samym poziomie.

2.4. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

W tej grupie obiektów ewidencją objętych było 63 zakładów, spośród których skontrolowano 48 (co stanowi ok. 76,19%), przeprowadzono 48 kontroli. Nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów karnych nie nakładano.

W odniesieniu do 2021 r. liczba nadzorowanych zakładów usługowych uległa zmianie (2021 r. - 57, 2022 r. - 63), do ewidencji przybyło 9 zakładów tj.: 5 zakładów fryzjerskich, 4 zakłady kosmetyczne, a ubyło 3 zakłady tj.: 2 zakłady kosmetyczne i 1 zakład świadczący więcej niż 1 usługę.

Stan sanitarno-techniczny w tej grupie obiektów nie budził większych zastrzeżeń. Podczas kontroli w tej grupie obiektów zwracano uwagę na właściwe prowadzenie dezynfekcji przyborów fryzjerskich i sterylizacji narzędzi kosmetycznych zgodnie z opracowanymi procedurami mającymi na celu ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi w czasie wykonywania usług.

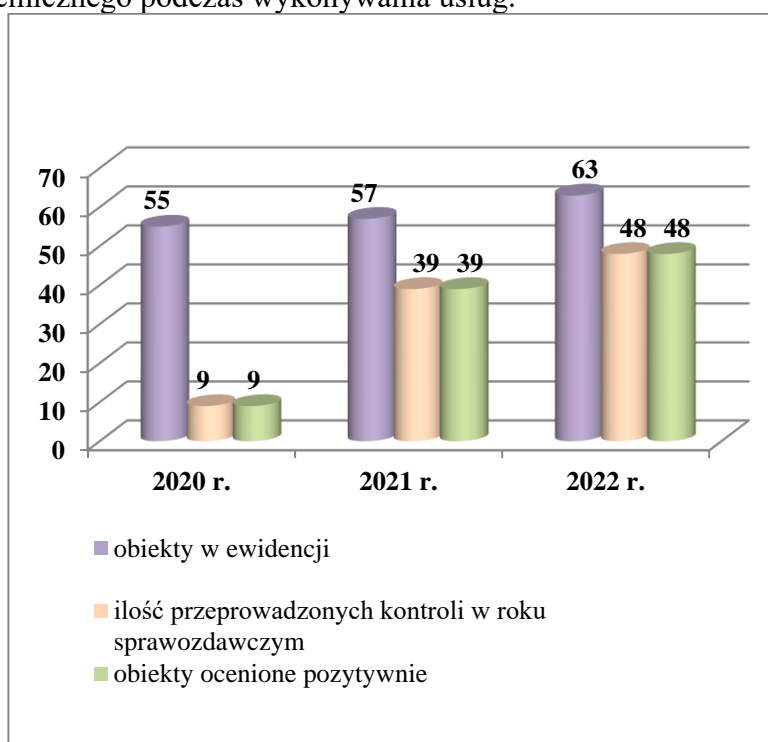
Postępowanie z bielizną zarówno w aspekcie prania oraz prawidłowego przechowywania było prawidłowe. Bielizna wielokrotnego użycia prana jest poza zakładem. Większość

zakładów stosuje bieliznę jednorazowego użycia (ręczniki, prześcieradła, kołnierzyki fryzjerskie, peleryny).

Bieżący stan sanitarny w kontrolowanych obiektach był zadowalający. Odpady stałe gromadzone były w oznakowanych pojemnikach a następnie usuwane do zbiorczych pojemników lub kontenerów znajdujących się poza zakładem. Sprzęt porządkowy przechowywany w wydzielonych miejscach bądź pomieszczeniach, sposób postępowania z nim po użyciu był prawidłowy.

Do tej grupy obiektów należy: 41 zakładów fryzjerskich, 15 zakładów kosmetycznych, 7 innych zakładów, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna usługa.

Na uwagę zasługuje fakt podwyższania świadomości wśród personelu świadczącego usługi fryzjerskie, kosmetyczne i solaria, co do zachowania szczególnego reżimu sanitarnego i p/epidemicznego podczas wykonywania usług.

Wykres 21. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej w latach 2020÷ 2022

W w/w zakładach, z uwagi na stosowanie narzędzi mogących naruszać ciągłość tkanki istnieje wysokie ryzyko narażenia na przeniesienie zakażeń (np. HIV, WZW typu B, grzybica). Dlatego też podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad tymi zakładami wiele uwagi poświęcono sposobom mycia i dezynfekcji, sterylizacji narzędzi.

Kontynuowano nadzór w zakresie ochrony zdrowia przed następstwami korzystania z solarium m.in. zwracano szczególną uwagę na przestrzeganie zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium, której głównym celem jest ochrona zdrowia ludzi przed szkodliwym działaniem promieniowania ultrafioletowego. W tym zakresie nie stwierdzono naruszenia obowiązującej ustawy.

2.5. Obiekty komunikacji publicznej

Powyższą grupę stanowią obiekty związane z obsługą osób podróżujących komunikacją publiczną. Należą do niej: 1 - dworzec autobusowy, 1 - przystań żeglugi śródlądowej i 1 - przystań jednostek pływających rekreacyjnie i sportowo. Skontrolowano wszystkie obiekty

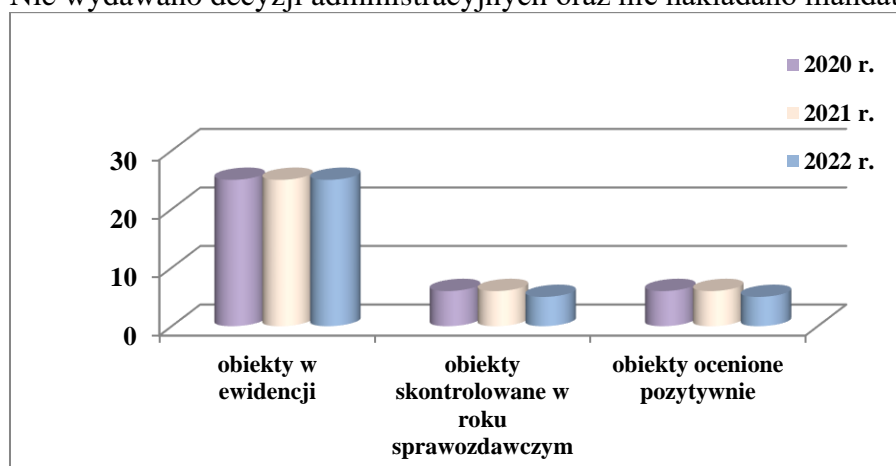
(100%), przeprowadzono 4 kontrole, nie wydawano decyzji administracyjnych, nie nałożono mandatów karnych.

Ponadto Państwowa Inspekcja Sanitarna w roku sprawozdawczym nadzorem sanitarnym objęła 15 – środków transportu publicznego, tj.: 6 - autobusów miejskich, 3 - statki pasażerskie żeglugi śródlądowe, 6 - samochodów do przewozu zwłok i szczątków. Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień w zakresie bieżącego stanu sanitarnego.

Dodatkowo przeprowadzono 12 kontroli parkingów miejskich znajdujących się na terenie miasta Sandomierza, w których nie stwierdzono nieprawidłowości. Stan sanitarny w trakcie kontroli oceniono jako dobry.

2.6. Cmentarze

W roku 2022 w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Sandomierzu było 25 cmentarzy, skontrolowano 5, co stanowi 20% obiektów uwzględnionych w ewidencji. Nie wydawano decyzji administracyjnych oraz nie nakładano mandatów karnych.

Wykres 22. Cmentarze w latach 2020÷2022 r.

Przeprowadzone kontrole oceny stanu sanitarno - technicznego cmentarzy dotyczyły głównie: utrzymanie czystości i porządku w obrębie cmentarza, właściwego postępowania w zakresie gromadzenia i usuwania odpadów generowanych na cmentarzu. Ponadto zwracano uwagę na stan techniczny ogrodzenia cmentarza, utwardzenia alejek, zapewnienia źródła wody na cele cmentarne.

2.7. Domy przedpogrzebowe

Na nadzorowanym terenie znajduje się 1 zakład prowadzący kompleksowe usługi pogrzebowe, skontrolowano 1, przeprowadzono 1 kontrolę, decyzji administracyjnej nie wydawano, mandatów karnych nie nakładano.

Obiekt ten prowadzi kompleksowe usługi pogrzebowe, pełni funkcję domu pogrzebowego w zakresie przetrzymywania, przygotowania, transportu, kremacji i obsługi ceremonii pogrzebowych.

2.8. Inne obiekty użyteczności publicznej

W 2022 r. w ewidencji znajdowało się 60 obiektów użyteczności publicznej, skontrolowano 16 (co stanowi 26,6%), przeprowadzono 16 kontroli.

Do grupy innych obiektów użyteczności publicznej zaliczono m.in. apteki, punkty apteczne, sklepy zielarskie, urzędy miast i gmin, stacje paliw, obiekty sportowe, itp.

W odniesieniu do 2021 r. liczba obiektów użyteczności publicznej uległa zwiększeniu (2021 r. – 59, 2022 r. – 60) do ewidencji przybył 1 punkt apteczny. Przeprowadzone kontrole oceny stanu sanitarno – technicznego obiektów użyteczności publicznej nie wykazały większych zastrzeżeń. Ze stwierdzonym złym stanem technicznym na koniec 2022 r. oceniono 1- obiekt, na który wydana jest decyzja administracyjna, którą wyszczególniono w poniższej tabeli.

Tabela 16. Decyzja administracyjna wydana na poprawę stanu technicznego obiektu sportowego

L.p.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Stadion sportowy w Sandomierzu, ul. Koseły 3a	Zły stan sanitarno-techniczny: Parter: a) ściany i sufity w korytarzu komunikacyjnym prowadzącym do wyjścia na płytę główną boiska b) b) szatnię z zapleczem higieniczno-sanitarnym c) siedziska plastikowe dla kibiców na trybunach Pietro: a) ściany i sufity w ubikacjach, bufecie i sali konferencyjnej	31.12.2024 r.

Ponadto Państwowa Inspekcja Sanitarna w sezonie letnim kontynuowała nadzór nad terenami rekreacyjnymi m.in. piaskownicami, parkami w okresie trwania sezonu letniego. W 2022 r. w ewidencji było 24 obiekty zakwalifikowanych jako tereny rekreacyjne, skontrolowano 24 (co stanowi ok. 100%), nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów karnych nie nakładano. Podczas kontroli zwracano uwagę na systematyczność wymiany piasku w piaskownicach, zabezpieczenie terenu przed dostępem zwierząt oraz na właściwe oznakowanie terenu. Znaczna część placów zabaw ma zamontowane nowoczesne urządzenia zabawowe oraz do ćwiczeń tzw. siłownie zewnętrzne.

2.9. Kąpieliska, miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli i baseny kąpielowe

W 2022 r. w ewidencji znajdowały się 2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli, tj.: w Koprzywnicy i Szymanowicach Dolnych, skontrolowano 1 (50%), wydano 2 opinie sanitarne w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli oraz 1 ocena bieżąca o jakości wody. Przy czym utworzone zostało 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli w Szymanowicach Dolnych. Sezon kąpielowy zorganizowany był na przełomie miesiąca lipiec, sierpień i nie przekraczał 30 dni ale został skrócony przez organizatora z uwagi na zakwestionowaną pod względem organoleptycznym jakość wody (obecność sinic).

Pomimo wydanej opinii sanitarnej na utworzenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpeli w Koprzywnicy nie zostało utworzone z uwagi na zakwestionowaną pod względem organoleptycznym jakość wody (obecność sinic).

Nadzorem sanitarnym objęty był: kompleks basenowy - Pływalni krytej w Sandomierzu przy ul. Zielnej 7 (czynny cały rok) oraz basen w Hotelu „Mały Rzym” w Sandomierzu, ul. Okrzei 9.

W roku sprawozdawczym w ramach nadzoru sanitarnego Inspekcji Sanitarnej pobrano 12 próbek wody z pływalni krytej i basenu Hotelu „Mały Rzym”.

Wydano 3 decyzje administracyjne na poprawę jakości wody ciepłej tj.: 2 - na Pływalni krytej „Błękitna fala” w Sandomierzu oraz 1 – na basenie Hotelu „Mały Rzym”. W badanych próbkach wody pobranych w ramach kontroli urzędowej stwierdzono przekroczenia bakterii *Legionella* sp. W związku z powyższym przeprowadzono działania naprawcze poprzez czyszczenie i dezynfekcję urządzeń wodnych na w/w basenach. Wyegzekwowano poprawę jakości wody w ustalonym terminie.

Tabela 17. Decyzja administracyjna wydana na poprawę jakości wody basenowej

L.p.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Pływalnia kryta „Błękitna fala” w Sandomierzu	zła jakość wody pod względem mikrobiologicznym w cyrkulacji jacuzzi i jacuzzi z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii z rodzaju <i>Legionella</i> sp. 50 j.t.k./100 ml i 20 j.t.k./100ml	27.06.2022 r.
2.	Basen Hotelu „Mały Rzym” w Sandomierzu, ul. Okrzei 9	zła jakość wody pod względem mikrobiologicznym w cyrkulacji niecka basenowa i niecka basenowa z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii z rodzaju <i>Legionella</i> sp. 30 j.t.k./100 ml i 80 j.t.k./100ml oraz ze względu na przekroczenia chloru wolnego w ilościach: 1,3 mg/l (system cyrkulacji niecka basenowa), 1,2 mg/l (niecka basenowa), 1,7 mg/l (system cyrkulacji jacuzzi), 1,5 mg/l (jacuzzi) i przekroczenia chloroformu w Jacuzzi (0,121mg/dm ³) oraz z systemie cyrkulacji Jacuzzi (0,084 mg/dm ³).	21.09.2022 r.
3.	Pływalnia kryta „Błękitna fala” w Sandomierzu	zła jakość wody pod względem mikrobiologicznym w cyrkulacji jacuzzi i jacuzzi z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii z rodzaju <i>Legionella</i> sp. 9 j.t.k./100 ml i 11 j.t.k./100ml	29.08.2022 r.

Ponadto nadzór laboratoryjny jakości wody z urządzeń basenowych prowadzony był przez administratorów basenu tj.: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sandomierzu oraz Restauracja i Hotel „Mały Rzym” Sp. z o.o. w Sandomierzu, w ramach kontroli wewnętrznej. Przeprowadzone kontrole stanu sanitarnego w w/w obiektach nie wykazały uchybień w zakresie stanu sanitarno-technicznego.

Pracownicy Sekcji Nadzoru Higieny Środowiska wspólnie z Sekcją Nadzoru Zapobiegawczego dokonali odbioru w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych w 7 obiektach.

Wnioski

Analizując wyniki przeprowadzonych kontroli w trakcie roku sprawozdawczego z zakresu higieny środowiska należy stwierdzić, że w opisanych wyżej obiektach nie było uchybień stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi a stan sanitarny w tym zakresie oceniono jako dobry.

W porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej nie uległ pogorszeniu. Przeprowadzono modernizację niektórych obiektów, w celu zapewnienia jakości świadczonych usług i bezpieczeństwa klientów korzystających z usług. Systematyczne kontrole tej grupy obiektów nie wykazały uchybień w zakresie respektowania przepisów prawnych.

Poprawia się estetyka pomieszczeń, następuje sukcesywna wymiana sprzętu i wyposażenia. Rynek konkurencyjny, większa świadomość klientów i przedsiębiorców, wymusza na właścicielach poprawę warunków sanitarno-technicznych, wzrost standardów higienicznych a w konsekwencji polepszenie jakości usług.

V. STAN SANITARNY PODMIOTÓW, W KTÓRYCH WYKONYWANA JEST DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZA

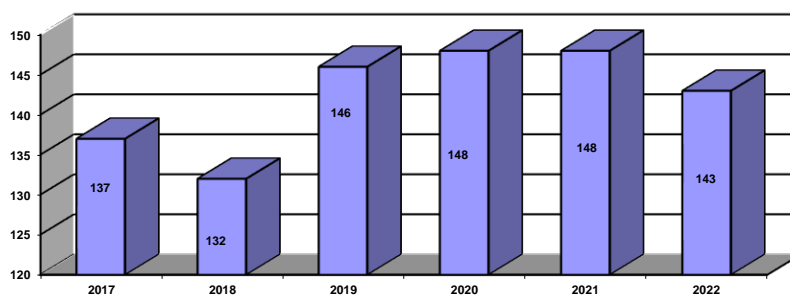
W 2022r. PPIS w Sandomierzu nadzorował ogółem -143 podmioty lecznicze w tym podmioty lecznicze realizujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (podmioty lecznicze i indywidualne praktyki lekarskie/pielęgniarskie).

Kontrolę stanu sanitarnego pomieszczeń i urządzeń wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych przeprowadzono w 64 podmiotach wykonujących działalność leczniczą (44,7% obiektów). W roku sprawozdawczym przeprowadzono ogółem 83 kontrole.

Realizacja ustawowych zadań PIS odbywała się poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował sprawdzenie należytego stanu sanitarno-technicznego obiektu, funkcjonalności pomieszczeń, czystości bieżącej i porządku w obiekcie, prawidłowości prowadzonych procesów dekontaminacji powierzchni i sprzętu wielokrotnego użytku, gospodarki odpadami medycznymi i komunalnymi, postępowania z bielizną, przestrzegania procedur zapobiegających zakażeniom, realizacji obowiązkowego programu szczepień ochronnych.

Zły stan sanitarny, rozumiany jako stwierdzenie w trakcie ostatniej kontroli uchybień pod względem wymagań higienicznych, sanitarnych i/lub technicznych, skutkujących wszczęciem postępowania administracyjnego, wydaniem decyzji administracyjnej lub nałożeniem grzywny w drodze mandatu, stwierdzono w 3 podmiotach leczniczych (4,68% skontrolowanych obiektów), z których 1 to podmiot wykonujący stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, a 2 to podmioty realizujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

Nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł.

Wykres 23. Liczba zewidencjonowanych podmiotów leczniczych w latach 2017-2022.

1. Szpital

W roku 2020 r. w związku ze zmianą przepisów prawa PPIS w Sandomierzu przejął od Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nadzór nad Szpitalem Specjalistycznym Ducha Świętego Sandomierz, ul. Schinzla 13.

Obiekt nie był w latach 2020-2021 kontrolowany przez PPIS w Sandomierzu ze względu na sytuację epidemiologiczną związaną z pandemią SARS-Cov2

PPIS w Sandomierzu przeprowadził pierwszą kontrolę w SSDŚ Sandomierz w roku 2022. Była to 1 kontrola kompleksowa i 1 kontrolę sprawdzającą.

W wyniku przeprowadzanej kontroli sanitarnej kompleksowej stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły złego stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian, sufitów, podłóg w oddziałach szpitalnych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 1 decyzję administracyjną, nakazującą usunięcie stwierdzonych uchybień. Część stwierdzonych usterek zostało usuniętych w ciągu miesiąca przed wydaniem decyzji administracyjnej, o czym PPIS Sandomierz został poinformowany przez dyrektora Szpitala. Wykonanie usterek zostało potwierdzone przeprowadzono kontrolę sprawdzającą.

Stan sanitarno-porządkowy kontrolowanej placówki nie budził zastrzeżeń.

Czystość bieżąca była zachowana, w związku z powyższym nie nałożono mandatów karnych.

W każdym gabinecie zabiegowym wydzielone i odpowiednio wyposażone były stanowiska pracy, mycia i dezynfekcji narzędzi, mycia rąk.

Sterylizacja narzędzi, materiałów medycznych i opatrunkowych w Specjalistycznym Szpitalu Ducha Św. (SSDŚ) w Sandomierzu odbywa się w Centralnej Sterylizacji. W jednostkach organizacyjnych korzystających ze sprzętu wielokrotnego użytku, sprzęt i narzędzia po użyciu poddawane są dezynfekcji i myciu. Transport narzędzi czystych odbywa się w zamkniętych i oznakowanych pojemnikach o powierzchni łatwej do mycia i dezynfekcji. Pakietowanie i sterylizacja (z wyjątkiem bloku operacyjnego, który sam pakietuje zestawy) odbywa się w Centralnej Sterylizacji. Centralna Sterylizacja posiada trzy strefy: brudną, czystą i sterylną. Strefa brudna pełni funkcję punktu mycia i dezynfekcji wózków i innych elementów transportowych.

W Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu w celu poprawnego utrzymania higieny i zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom wykonującym prace porządkowe, funkcjonuje system zamknięty firmy ECOLAB typu Penguin 4U, który został zamontowany we wszystkich pomieszczeniach brudowników.

W SSDŚ w Sandomierzu nie stwierdzono nieprawidłowości w sposobie przeprowadzania dezynfekcji. Procesy dezynfekcyjne prowadzono prawidłowo z uwzględnieniem bezpieczeństwa zarówno pacjentów jak i personelu medycznego według opracowanych procedur. Przeznaczenie roztworów środków chemicznych oraz dobór stężeń do poszczególnych rodzajów dezynfekcji był prawidłowy. Wszystkie butelki/kanistry są hermetycznie zamknięte. Fabrycznie zamontowane pokrętki dozujące uniemożliwiają przedostawanie się powietrza do środka opakowania z dozowanym produktem.

1.1. Postępowanie z odpadami

W SSDŚ w Sandomierzu opracowane są procedury dotyczące postępowania z odpadami medycznymi uwzględniające wymogi zawarte w wytycznych branżowych i przepisach prawa oraz specyfikę danego obiektu. Odpady medyczne powstające w wyniku udzielanych świadczeń zdrowotnych segregowane są w miejscu ich powstawania z podziałem na odpady bytowo-gospodarcze, odpady niebezpieczne medyczne i odpady specjalne.

Odpady medyczne wytwarzane w szpitalu są prawidłowo identyfikowane. W celu wyeliminowania nieprawidłowości stosuje się worki/pojemniki o określonym kolorze.

Odpady medyczne z poszczególnych oddziałów w określonym przedziale czasowym odbierane są przez pracowników transportu wewnętrznego. Następnie odpowiednio oznakowanymi i wydzielonymi wózkami przewożone do magazynu dobowego przy spalarni odpadów w miejscu.

1.2. Postępowanie z bielizną

Brudna bielizna szpitalna z poszczególnych oddziałów w określonych godzinach, wydzielonymi wózkami przez pracowników transportu wewnętrznego przewożona do pralni, która znajduje się w strukturze szpitala. Następnie poddawana wstępnej segregacji na części brudnej pralni i poddawana procesom prania i dezynfekcji zgodnie z obowiązującymi procedurami.

Po zakończonym procesie prania bielizna składowana jest w magazynie bielizny czystej skąd następuje wydawanie na poszczególne oddziały.

2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych

W ewidencji PSSE w Sandomierzu znajduje się 1 zakład opiekuńczo – leczniczy.

W roku 2022 przeprowadzono kontrolę stanu sanitarno-technicznego. Stan sanitarno-higieniczny został oceniony jako dobry, w pełni dostosowany do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26.06.2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Obiekt wyposażony w instalacje wodociągowe i kanalizacyjne.

3. Podmioty lecznicze realizujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (podmioty lecznicze i indywidualne praktyki lekarskie/pielęgniarskie).

W 2022r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu sprawował nadzór nad podmiotami działalności leczniczej obejmujący m.in. zagadnienia utrzymywania bieżącej czystości i właściwego stanu sanitarnego (w tym m.in. prawidłowości wykonywania zabiegów dezynfekcji, dezynsekcji, przestrzegania zasad profilaktyki zakażeń zakładowych, postępowania z odpadami, kontrolą wdrożenia procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, realizacji obowiązkowego programu szczepień ochronnych)

W 2022 roku w w/w obiektach leczniczych przeprowadzono 81 kontroli .

Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych placówek nie budził zastrzeżeń .

W 2022 roku w zdecydowanej większości placówek nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego.

Nieprawidłowości stwierdzono w 2 placówkach:

- w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej sp. z o. o. w Wilczycach stwierdzono nieprawidłowość w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

W związku z powyższym nałożono mandat karny w wysokości 100 zł.)

- w NZOZ Anna Kwiecień w Wilczycach stwierdzono brak obowiązujących procedur dotyczących mycia i dezynfekcji powierzchni dotykowych i bezdotykowych)

W pozostałych kontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono, iż są opracowane i stosowane procedury sprzątnia, mycia i dezynfekcji pomieszczeń, sprzętu, narzędzi i rąk oraz postępowania z odpadami medycznymi. Czystość bieżąca kontrolowanych obiektów nie budziła zastrzeżeń.

3.1 Zaopatrzenie w wodę

Podmioty lecznicze będące pod nadzorem zaopatrywane są w wodę z podległych terenowo wodociągów sieciowych. Badania prób wody pod względem bakteriologicznym i fizykochemicznym z poszczególnych wodociągów nie budziły zastrzeżeń.

3.2. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi

Podmioty **lecznicze realizujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (podmioty lecznicze i indywidualne praktyki lekarskie/pielęgniarskie)**, posiadają opracowane procedury postępowania z odpadami. Przeprowadzone kontrole obiektach w zakresie postępowania z odpadami medycznymi wykazały nieprawidłowość w 1 przypadku w NZOZ sp z oo w Wilczycach (nieprawidłowo przechowywane odpady medyczne).

W pozostałych skontrolowanych placówkach, proces postępowania z odpadami od powstania do oddania do utylizacji odbywa się w sposób prawidłowy.

3.3. Gospodarka bielizną

W porównaniu do 2021 roku postępowanie z czystą i brudną bielizną nie uległo zmianie i nie budzi zastrzeżeń. W zakładach używana jest przede wszystkim bielizna jednorazowego użytku, a z bielizny wielorazowej stosuje się tylko fartuchy ochronne.

Bielizna wielorazowego użycia z zakładów lecznictwa otwartego prana jest w pralni zewnętrznej zgodnie z posiadanymi umowami. Transport bielizny odbywa się własnymi środkami transportu z zachowaniem reżimu sanitarnego. Bielizna czysta przechowywana jest w wydzielonych miejscach (szafy) lub w wyznaczonych pomieszczeniach. Zachowany jest rozdział między bielizną brudną a czystą.

3.4. Dezynfekcja i sterylizacja

W ramach nadzoru nad procesami dezynfekcji, przedstawiciele PPIS sprawdzali, czy w zakładzie używane były środki dezynfekcyjne dopuszczone do stosowania i czy środki były właściwie dobrane w stosunku do występujących w danym obszarze zagrożeń. Sprawdzano ponadto, czy stężenie robocze środków, czas użytkowania roztworu roboczego, czas trwania procesu dezynfekcji, były prawidłowe. Przedmiotem kontroli w zakresie dezynfekcji był jednocześnie sposób i czas przechowywania koncentratów środków dezynfekcyjnych.

Środki dezynfekcyjne stosowane przez ww. podmioty były prawidłowe – dostosowane spektrum działania, stężeniem i czasem dezynfekcji do rodzaju zagrożenia. Pojemniki na roztwory użytkowe preparatów dezynfekcyjnych były wyposażone w sita i pokrywy oraz prawidłowo oznakowane. Roztwory użytkowe preparatów sporządzane były wg zaleceń producentów, oraz prawidłowo stosowane jak również przechowywane. Postępowanie ze środkami dezynfekcyjnymi (sposób przechowywania, przestrzeganie przepisów bhp podczas sporządzania roztworów, czas trwania dezynfekcji itp.) prawidłowe. Procesy dezynfekcji w nadzorowanych placówkach prowadzone są w oparciu o procedury i przy użyciu preparatów dezynfekcyjnych posiadających wpis do rejestru prowadzonego przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych oraz znak zgodności CE. Preparaty dobrane były właściwie do rodzaju powierzchni, stopnia zabrudzenia, możliwości organizacyjnych. Pojemniki na roztwory użytkowe środków dezynfekcyjnych posiadały właściwe oznakowanie tj. nazwę preparatu, stężenie, datę przygotowania z uwzględnieniem godziny, kod osoby przygotowującej roztwór, sito do narzędzi, szczelną

pokrywę. Personel przeprowadzający dezynfekcję był odpowiednio zabezpieczony w środki ochrony indywidualnej.

Postępowanie ze sprzętem jednorazowym i wielorazowym po jego użyciu oraz dezynfekcja i sterylizacja narzędzi lekarskich prowadzona jest prawidłowo.

W podmiotach leczniczych i praktykach lekarskich wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne do przeprowadzania procesów sterylizacji narzędzi i sprzętu medycznego wykorzystywano 52 autoklawy. W roku 2022 nie stwierdzono w zakresie przestrzegania aseptyki i antyseptyki, oceny procedur sterylizacyjnych z uwzględnieniem przyjętych rozwiązań zaopatrzenia w materiały sterylne, prawidłowości przygotowania do sterylizacji, skuteczności procesów sterylizacyjnych oraz właściwego postępowania ze sprzętem medycznym po sterylizacji oraz oceny procedur dezynfekcyjnych z uwzględnieniem prawidłowości doboru środków dezynfekcyjnych, przygotowania roztworów i sposobu przechowywania preparatów stężonych.

Procesy sterylizacji są monitorowane i udokumentowane. Placówki prowadzą archiwizację testów chemicznych i biologicznych (testy chemiczne do każdego wsadu biologiczne w większości placówek raz w miesiącu). W gabinetach zabiegowych istnieje rozdział stanowisk mycia i dezynfekcji rąk oraz mycia narzędzi. W każdym gabinecie znajdują się odpowiednio wydzielone stanowiska mycia rąk (odpowiednio zaopatrzone w asortyment sanitarny). Narzędzia pakowane są w torebki foliowo-papierowe, bądź w podwójną warstwę papieru krepowego. Pakiety znakowane datą sterylizacji i datą ważności, zawierają indykatory przeprowadzonego procesu sterylizacji.

VI. WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

1. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

Głównym celem działań Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy jest ochrona zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem uciążliwych i szkodliwych czynników występujących w środowisku pracy. Ma to na celu zapobieganie chorobom zawodowym oraz innym schorzeniom mogącym powstawać w środowisku pracy. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów BHP realizowany był w oparciu o plany pracy sporządzone na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego.

W 2022 roku przeprowadzono 63 kontrole dotyczących stanu sanitarno – higienicznego, podczas których sprawdzano ogólny stan sanitarno-techniczny obiektów, pomieszczeń produkcyjnych oraz sanitarno-socjalnych, dokonywano weryfikacji podstawowej dokumentacji dotyczącej ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy m.in.: prawidłowo oszacowanej oceny ryzyka zawodowego, aktualnych pomiarów i rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na określonym stanowisku, rejestrów chorób zawodowych, stanowiskowych instrukcji bhp, kart przydziału i rejestrów wydania środków ochrony indywidualnej. Mandatów w ww. zakresie nie nakładano.

2. Analiza narażenia zawodowego pracowników

W 2022 roku w ewidencji znajdowało się 251 podmiotów gospodarczych, przeprowadzono 118 kontroli w 105 obiektach dot.:

- oceny stanu sanitarnego – 63 kontroli,
- narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne – 18 kontroli,

- narażenia pracowników na czynniki rakotwórcze – 2 kontrole,
- substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym prekursorów narkotyków kat. 2 i 3 - 24 kontrole,
- dot. produktów biobójczych – 18 kontroli,
- sprawdzenia realizacji wykonanych zaleceń wydanych decyzji – 1 kontrola.

We wszystkich skontrolowanych obiektach pracowało łącznie 4647 osób.

Podczas analizy środowiska pracy stwierdzono, że w 3 zakładach pracy 68 osób pracowało w przekroczeniach najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu (NDN). W przypadkach gdzie bariera technologiczna uniemożliwiała obniżenie poziomu czynników szkodliwych poniżej NDN wprowadzano rozwiązania organizacyjne, w celu zmniejszenia narażenia m. in. poprzez ograniczenie czasu ekspozycji, rotację pracowników na stanowiskach pracy, konserwację lub wymianę urządzeń, zapewnienie odpowiednich środków ochrony indywidualnej.

W kontakcie z czynnikami biologicznymi pracowało 1389 osób, w tym: grupa II – 1389, grupa III – 1058.

3. Nadzór środowiska pracy

Do podmiotów gospodarczych będących w ewidencji należą: zakłady produkcyjne, zakłady usługowe, dystrybutorzy substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów, produktów biobójczych.

Największy odsetek pracowników zatrudniają zakłady z przedziału zatrudnienia do 9 osób oraz od 10 do 49. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 18. Struktura zatrudnienia w skontrolowanych zakładach pracy na terenie powiatu sandomierskiego w 2022 roku.

Liczba zatrudnionych pracowników w zakładach pracy	Liczba skontrolowanych zakładów pracy	Odsetek całkowitej liczby skontrolowanych zakładów
	2022 r.	2022 r.
9	65	61,9 %
10 - 49	26	24,8 %
50 - 249	11	10,4 %
250 i więcej	3	2,9 %

W oparciu o obowiązujące przepisy prawne prowadzono także nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami biobójczymi oraz detergentami.

Przeprowadzone kontrole tematyczne miały na celu sprawdzenie m.in.:

- oceny prawidłowości kart charakterystyki produktów,
- prawidłowości i zgodności oznakowania opakowań z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki,
- wymagań ogólnych dotyczących wprowadzania do obrotu oraz stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów oraz produktów biobójczych na podstawie przepisów krajowych oraz europejskich.

PSSE w Sandomierzu od 2009 roku bierze czynny udział w „Programie oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032” poprzez prowadzenie nadzoru nad pracownikami i pracami związanymi z usuwaniem i zabezpieczeniem materiałów zawierających azbest.

Na terenie powiatu sandomierskiego znajdują się dwie firmy świadczące usługi związane z demontażem wyrobów azbestowych. Łącznie do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu wpłynęło 5 zgłoszeń prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Kontynuowano także monitoring bazy danych, dotyczących narażenia pracowników na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, polegający na przesyłaniu ww. danych do Centralnego Rejestru Czynników Rakotwórczych prowadzonego przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi im. prof. J. Nofera.

4. Choroby zawodowe

Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która jest wymieniona w wykazie chorób zawodowych oraz jeżeli w wyniku oceny narażenia zawodowego zostanie wykazane, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy. Pojęcie choroby zawodowej jest więc pojęciem prawnym, posiadającym ustawową definicję. Reguluje to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30.06.2009 r. w sprawie chorób zawodowych. Zgodnie z załącznikiem do ww. rozporządzenia za chorobę zawodową można uznać 26 jednostek chorobowych. W roku 2022 wydano ogółem 5 decyzji administracyjnych, w tym 3 - dot. stwierdzenia choroby zawodowej, 2 – dot. braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej wydane przez Państwowego Powiatowego Inspektora w Sandomierzu dotyczyły następujących jednostek chorobowych:

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – COVID-19 – poz. 26 wykazu chorób zawodowych – 1 decyzja,
- pylice płuc: pylica azbestowa oraz pozostałe pylice krzemianowe – poz. 3.5 wykazu chorób zawodowych – 2 decyzje,

Podsumowanie

Na podstawie działalności kontrolno–nadzorczej Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Sandomierzu w 2022 roku stwierdzono poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w nadzorowanych obiektach. Pracodawcy podejmowali działania mające na celu ochronę zdrowia pracowników przed zagrożeniami występującymi w środowisku pracy poprzez: dokonywanie wymiany parków maszynowych, odnawianie pomieszczeń produkcyjnych, technologicznych i higieniczno-sanitarnych, dbanie o prawidłowe wyposażenie i urządzenie tych pomieszczeń, zapewnianie pracownikom odpowiedniej odzieży ochronnej, roboczej i środków ochrony indywidualnej, przestrzeganie terminowości przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników oraz pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy. Przeprowadzone kontrole w zakładach pracy nie wykazały zagrożenia życia i zdrowia pracowników w nich zatrudnionych.

Wzrosła również znajomość przepisów dot. substancji chemicznych i preparatów chemicznych oraz produktów biobójczych w podmiotach gospodarczych stosujących i wprowadzających produkty do obrotu co przyczyniło się do:

- poprawy jakości, dostarczanych w łańcuchu dostaw, informacji na temat chemikaliów (karty charakterystyki),

- właściwego oznakowania opakowań preparatów chemicznych oraz miejsc ich stosowania,
- rzetelnego wykonywania wymagań określonych w przepisach prawnych.

Prowadzenie dalszej działalności kontrolnej, połączonej z doradztwem w dziedzinie zapewniania bezpiecznych warunków pracy jest niezbędne w celu dalszej poprawy warunków pracy, zwłaszcza w małych przedsiębiorstwach i w nowo powstałych podmiotach gospodarczych.

VII. NADZÓR NAD PLACÓWKAMI NAUCZANIA I WYCHOWANIA ORAZ PLACÓWKAMI WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy między innymi kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczące:

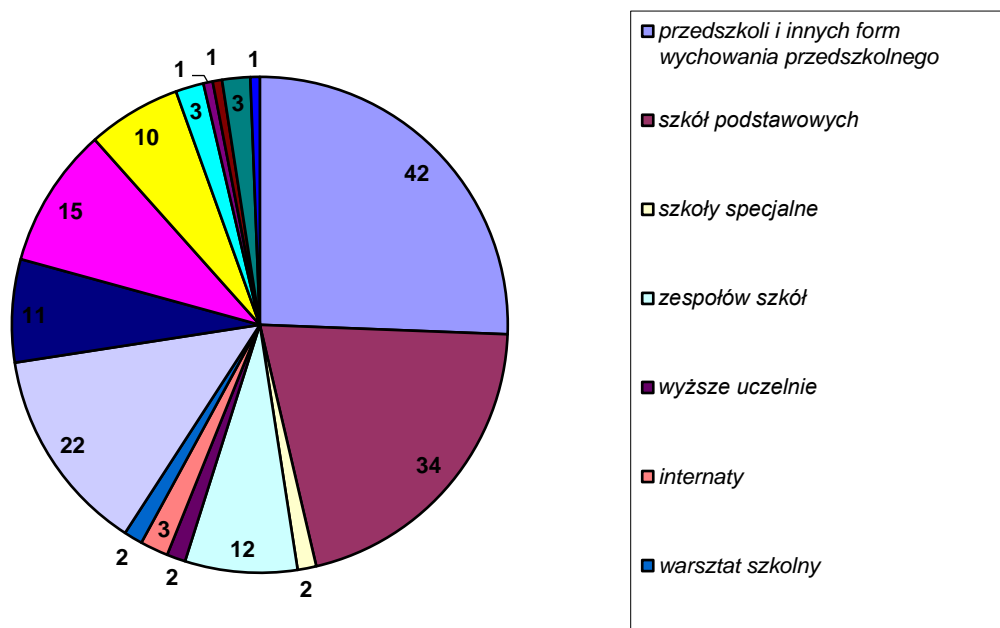
- higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz ośrodkach wypoczynku
- higieny procesu nauczania.

Działalność w zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży w 2022 roku miała na celu przede wszystkim zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauczania oraz pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych, jak również zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu w placówkach wypoczynku.

W roku 2022 w ewidencji obiektów znajdowało się 149 placówek nauczania i wychowania. Pion Higieny Dzieci i Młodzieży nadzorem objął 106 placówek stałych i 15 placówek wypoczynku dzieci i młodzieży.

Liczebny rozkład placówek w roku 2022 w rozbiciu na rodzaje placówek:

- 10 żłobków/klubów dziecięcych
- 42 przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego,
- 34 szkoły podstawowe
- 3 licea ogólnokształcące
- 2 szkoły specjalne
- 3 szkoły policealne
- 12 zespołów szkół, w skład których wchodzi:
 - 6 przedszkoli,
 - 8 szkół podstawowych,
 - 4 technika,
 - 4 licea ogólnokształcące,
 - 6 szkół branżowych I i II stopnia,
- 2 warsztaty szkolne,
- 2 wyższe uczelnie,
- 4 bursy/ internaty,
- 1 młodzieżowy ośrodek wychowawczy,
- 1 placówka opiekuńczo-wychowawcza,
- 22 placówki wsparcia dziennego,
- 11 placówek pracy pozaszkolnej,
- 15 placówek sezonowych wypoczynku zimowego/letniego dzieci i młodzieży.

Wykres 24 .Liczbowy rozkład nadzorowanych placówek oświatowo-wychowawczych w rozbiciu na rodzaje placówek.

W ramach sprawowania nadzoru nad warunkami pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania oraz placówkach wypoczynku zimowego/letniego ogółem przeprowadzono 184 kontrole, w tym: 106 kontroli sanitarnych, 54 kontrole tematyczne, 7 kontroli sprawdzających, 2 kontrole interwencyjne oraz 15 kontroli wypoczynku zimowego/letniego. Kontrole dotyczyły oceny stanu sanitarnego placówek ze szczególnym uwzględnieniem pomieszczeń sanitarnych, otoczenia wokół budynków, oceną procesu nauczania i uczenia, przygotowaniem do rozpoczęcia roku szkolnego. Przeprowadzono również kontrole sprawdzające realizację obowiązków wynikających z decyzji administracyjnych.

Podczas przeprowadzanych kontroli szczególną uwagę zwracano na:

- przestrzeganie przez placówki procedur przeciwepidemicznych opracowanych na podstawie wytycznych przeciwepidemicznych MEN, MZ i GIS dla placówek oświatowo-wychowawczych w czasie trwania epidemii,
- zachowania reżimu sanitarnego przez uczniów oraz pracowników,
- bieżącego zaopatrywania pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w środki higieny osobistej,
- stan sanitarno-techniczny budynków i otoczenia, placów zabaw, terenów rekreacyjnych, boisk sportowych,
- posiadanie oraz ocenę warunków infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- możliwość pozostawiania przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych w placówce,
- prowadzenie dożywiania w szkołach,

- warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania,
- warunki sanitarno-higieniczne wypoczynku dzieci i młodzieży,
- posiadanie przez placówki substancji chemicznych i ich mieszanin,
- higienę procesu nauczania – dostosowanie mebli do wzrostu uczniów oraz ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych,
- warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach
- realizację Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

W roku sprawozdawczym do placówek oświatowo-wychowawczych uczęszczało 11322 dzieci i młodzieży, ze zorganizowanych form wypoczynku zimowego/ letniego skorzystało 589 uczestników.

Działalność pokontrolna w placówkach oświatowych:

Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży w przypadku ujawnienia nieprawidłowości w trakcie sprawowania bieżącego nadzoru sanitarnego w placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowała działania zmierzające do wyeliminowania wykazanych uchybień poprzez nałożenie obowiązku usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w drodze decyzji administracyjnej, który następnie egzekwowano poprzez kontrole sprawdzające.

W toku postępowania administracyjnego względem placówek oświatowych wydano 10 decyzji merytorycznych, w tym 4 decyzje prolongujące termin wykonania zarządzeń nałożonych w drodze decyzji merytorycznych przez PPIS w Sandomierzu i 3 decyzje płatnicze. Poprawę warunków sanitarnych i technicznych, a tym samym wyeliminowanie nieprawidłowości nałożonych decyzjami z lat ubiegłych wyegzekwowano w stosunku do 5 placówek.

Nakazy decyzji dotyczyły zastrzeżeń w zakresie:

- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego ścian, sufitów, podłóg na korytarzach szkolnych, klatkach schodowych, salach dydaktycznych,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego mebli szkolnych,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego nawierzchni na placu zabaw,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w placówkach nauczania.

W związku z występowaniem przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 wśród pracowników/uczniów szkół, przedszkoli oraz żłobków funkcjonujących na terenie powiatu sandomierskiego dyrektorzy w/w placówek występowali do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu z prośbą o zawieszenie zajęć w trybie stacjonarnym, przejście w tryb nauczania hybrydowego lub zawieszenie opieki w żłobkach i przedszkolach. Wydano 21 pozytywnych opinii w sprawie czasowego zawieszenia zajęć, opieki w żłobkach, przedszkolach i szkołach.

Stan sanitarno-techniczny obiektów:

W 2022 roku stan sanitarny i techniczny placówek nauczania i wychowania nie uległ pogorszeniu w stosunku do roku 2021. W wielu obiektach prowadzone były prace modernizacyjne i remontowe mające na celu polepszenie istniejącego stanu. Prace remontowe

polegały przede wszystkim na malowaniu ścian w pomieszczeniach, remoncie podłóg, remontach sanitariatów, remontach sal gimnastycznych, docieplaniu budynków, remontach schodów wewnętrznych i zewnętrznych, itp. Stan sanitarno-techniczny placówek uległ znacznej poprawie.

Higiena procesu nauczania i wychowania

Higiena procesu nauczania – uczenia się ma za zadanie ochronę ucznia przed niekorzystnymi warunkami związanymi z nauką w szkole. Warunki pracy ucznia w szkole mają wpływ na jego zdrowie i efekty nauczania – uczenia się, dlatego przede wszystkim personel szkoły odpowiedzialny jest za stworzenie prawidłowych warunków i odpowiedniej organizacji pracy ucznia. W ramach nadzoru nad higieną procesu nauczania-uczenia się realizuje się szereg zadań mających na celu wyeliminowanie negatywnych czynników w środowisku szkolnym, które wpływają niekorzystnie na zdrowie uczniów i efektywność ich nauki.

W ramach nadzoru nad higieną procesu nauczania szczególną uwagę zwraca się na:

- higieniczny rozkład zajęć lekcyjnych,
- dostosowanie mebli szkolnych (stolików, krzeseł) do warunków antropometrycznych uczniów.

W 2022 roku w ramach nadzoru nad higieną procesu nauczania oceniono rozkład zajęć lekcyjnych w 16 szkołach, w 162 oddziałach uwzględniając zasady higieny umysłowej, pod kontem równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Szczególną uwagę zwracano na to czy zajęcia rozpoczynają się o stałej porze, przy czym różnica pomiędzy kolejnymi daniem tygodnia nie powinna być większa niż 1 godzina oraz różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie powinna być większa od 1 godziny. Zwracano również uwagę na odpowiednie rozłożenie przedmiotów ze względu na ich trudność. Dodatkowo, zwracano uwagę na fakt, że dobrze skonstruowany plan zajęć lekcyjnych oprócz zajęć rozpoczynających się o stałej porze i prawidłowej różnicy liczby godzin pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia musi również uwzględniać potrzebę wypoczynku między lekcjami. Czas trwania przerwy międzylekcyjnej powinien umożliwić uczniom krótki odpoczynek, dlatego też przerwa powinna trwać co najmniej 10 minut. Zaleca się również jedną przerwę 20 minutową, która np. umożliwi uczniowi spożycie posiłku (zamiennie dopuszcza się dwie przerwy 15 minutowe).

W skontrolowanych szkołach zajęcia odbywały się w systemie jednozmianowym.

Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych w placówkach oświatowo-wychowawczych uwagę zwracano na stan techniczny oraz posiadane przez meble certyfikaty, na oznakowanie mebli oraz odpowiednie ich zestawienie. Kontrole w nadzorowanych placówkach wykazują, że w prawie wszystkich placówkach oświatowo-wychowawczych meble szkolne, urządzenia i sprzęt sportowy, posiadają atesty lub certyfikaty. W dwóch placówkach oświatowo-wychowawczych podczas bieżącego nadzoru sanitarnego stwierdzono zły stan sanitarno-techniczny mebli szkolnych w pojedynczych salach dydaktycznych, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnych.

Podczas sprawowania kontroli dokonano oceny dostosowania mebli do warunków antropometrycznych dzieci zgodnie z obowiązującą normą w 2 placówkach, w 10 oddziałach. Oceniono łącznie 158 stanowisk pracy uczniów. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Celem przeprowadzonej oceny była eliminacja występujących nieprawidłowości oraz propagowanie zasad prawidłowego doboru mebli wśród dzieci, nauczycieli, wychowawców i dyrektorów.

W wyniku prowadzonego nadzoru nad higieną procesu nauczania i wychowania stwierdzono, że dyrektorzy placówek oświatowo-wychowawczych dokładają wszelkich starań mających na celu zapewnienie właściwej higieny w tym zakresie.

Zapewnienie uczniom miejsca na pozostawianie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych.

W trosce o stan zdrowia uczniów został wprowadzony prawny obowiązek zapewnienia uczniom w placówkach nauczania miejsca na pozostawienie części podręczników i przyborów szkolnych. Zbyt duże obciążenie uczniów ciężarem tornistrów/plecaków szkolnych może powodować nasilone bóle pleców, sprzyjać kształtowaniu nieprawidłowej statyki ciała co w efekcie może doprowadzić do skrzywienia kręgosłupa oraz w znacząco zmniejszać pojemność płuc.

We wszystkich skontrolowanych placówkach nauczania i wychowania w pomieszczeniach szkoły zapewnia się uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z obowiązującymi przepisami. Wymóg ten realizowany jest w postaci indywidualnych szafek, szafek w salach lekcyjnych (szczególnie w klasach młodszych), indywidualnych szafek w szatniach lub wydzielonych zbiorczych miejscach przeznaczonych na ten cel.

Warunki do utrzymania higieny osobistej

Zapewnienie dzieciom i młodzieży prawidłowych warunków do utrzymania higieny osobistej, a w szczególności zapewnienie bieżącej wody ciepłej i zimnej w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych, jak również odpowiednie ich wyposażenie jest gwarancją utrzymania higieny osobistej dzieci i młodzieży oraz elementami profilaktyki szerzenia się chorób zakaźnych. Bieżąca czystość, dobry stan techniczny powierzchni, wentylacji, instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej oraz wyposażenie w wystarczającą liczbę urządzeń sanitarnych w odniesieniu do liczby osób korzystających, jak również zapewnienie środków higieny osobistej składają się na podstawowe standardy higieniczne.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych placówkach zapewniona była bieżąca woda zimna i ciepła, pomieszczenia higieniczno-sanitarne wyposażone były w środki higieny osobistej. Na 106 skontrolowanych placówek stałych, 2 szkoły posiadały pomieszczenia higieniczno-sanitarne w niewłaściwym stanie sanitarno-technicznym. Placówki te w drodze decyzji administracyjnych dostały nakazy doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarno-higienicznych. Ogólny stan czystości i porządku w kontrolowanych pomieszczeniach nie budził zastrzeżeń.

Wszystkie skontrolowane placówki posiadają podłączenie do wodociągu. Skontrolowane placówki nauczania i wychowania podłączone są do sieci kanalizacyjnej centralnej oraz zbiorników bezodpływowych (szamba) i zbiorników z własną oczyszczalnią ścieków.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W 49 skontrolowanych placówkach stwierdzono wystarczające warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Zajęcia wychowania fizycznego prowadzone są w salach gimnastycznych, zastępczych salach gimnastycznych, szkolnych zespołach sportowych oraz boiskach. Placówki posiadające wyłącznie sale gimnastyczne bądź zastępcze sale w okresie letnim korzystają z gminnych/wiejskich boisk sportowych. W placówkach, które posiadają tylko boiska sportowe w okresie jesienno-zimowym zajęcia wychowania fizycznego odbywają się na korytarzach szkolnych.

Opieka medyczna

Profilaktyczna opieka zdrowotna nad dziećmi i młodzieżą powinna być sprawowana w znajdujących się na terenie szkoły gabinetach profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. 27 placówek oświatowo-wychowawczych posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej do własnej dyspozycji bądź wspólnie z inną placówką. W placówkach, które nie posiadają gabinetów profilaktyki zdrowotnej, badania profilaktyczne odbywają się w innych pomieszczeniach na terenie szkoły bądź w pobliskich ZOZ-ach. W 30 placówkach organizuje się opiekę stomatologiczną dla dzieci i młodzieży.

Dożywianie dzieci i młodzieży

Właściwe żywienie dzieci i młodzieży to podstawowy i główny warunek rozwoju fizycznego i umysłowego. Żywienie jest jednym z najważniejszych czynników warunkujących prawidłowy wzrost i rozwój dzieci dlatego tak ważne jest aby placówki oświatowo-wychowawcze zapewniły choć jeden ciepły posiłek w czasie obecności uczniów w szkole.

W obszarze dożywiania dzieci i młodzieży, w placówkach oświatowo-wychowawczych nadzorowano przestrzeganie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Podczas nadzoru na placówkami stwierdzono, że w większości placówek oświatowo-wychowawczych w powiecie prowadzone jest dożywianie dzieci i młodzieży w formie obiadu jednodaniowego lub dwudaniowego. Posiłki przygotowywane są w kuchniach przedszkolnych, szkolnych lub dowożone w formie cateringu. W żłobkach/klubach dziecięcych i przedszkolach zapewniono wyżywienie pełne, tj. śniadanie, II śniadanie, obiad dwudaniowy, podwieczorek. W szkołach podstawowych zapewniono posiłek jednodaniowy.

Z różnych form dożywiania w placówkach oświatowo - wychowawczych korzystało 3416 uczniów.

Zakaz palenia

W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że wszystkie placówki oświatowo-wychowawcze realizują przepisy ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W placówkach respektowany jest całkowity zakaz palenia wyrobów tytoniowych, także e-papierosów. W placówkach umieszczono w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowno-graficzne.

Warunki wypoczynku i rekreacji

W ramach nadzoru nad wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży w 2022 roku na terenie powiatu sandomierskiego łącznie przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych różnych form wypoczynku na których przebywało 589 uczestników. Szczególną uwagę zwracano na bezpieczeństwo i higienę odpoczywających dzieci i młodzieży, zaopatrzenie placówki w odpowiednią ilość środków czystości, stan sanitarno-higieniczny placówek. Kontrole prowadzone w placówkach wypoczynku wykazały, iż organizatorzy zadbali o bezpieczeństwo i higieniczne warunki pobytu uczestników. Nie odnotowano zatruc, wypadków i zachorowań. Podczas przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości nie odnotowano. Wspólnie z stanowiskiem ds. Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej przeprowadzono pogadanki nt. bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku, przekazywano informację oraz instruktaż na temat skutecznego mycia rąk, pozostawiono tematyczne ulotki i broszury dla dzieci i młodzieży.

Dokonywano analizy przebiegu wypoczynku, a dane uzyskane podczas kontroli sanitarnych wypoczynku przekazywano terminowo na odpowiednich formularzach.

Zagadnienia problemowe

Problemy wynikające z nadzoru nad placówkami to:

- brak podstawowej opieki lekarskiej i stomatologicznej w szkołach,
- prowadzenie zajęć wychowania fizycznego na korytarzach szkolnych,
- problem przeciążonych placyków uczniowskich mimo zapewnienia miejsc do pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych
- brak możliwości skorzystania z natrysków po zajęciach z wychowania fizycznego ze względu na krótkie przerwy międzylekcyjne.

Inne działania

Samorządy miast i gmin informowano na bieżąco o stanie sanitarnym placówek oświatowo-wychowawczych poprzez przesyłanie do ich wiadomości pism o wszczęciu postępowań administracyjnych i decyzji administracyjnych.

Podsumowanie

Wszystkie skontrolowane w 2022 roku placówki nauczania i wychowania spełniały standardy placówek oświatowych. Odpowiednio dostosowane budynki, a także certyfikowany i atestowany sprzęt, wyposażenie oraz meble umożliwiły w dużej mierze przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny w placówkach.

Prowadzony stały nadzór nad szkołami i innymi placówkami oświatowo-wychowawczymi, w tym placówkami wypoczynku dzieci i młodzieży pozwala zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w tych placówkach oraz w znacznej mierze ogranicza zagrażające zdrowiu dzieci i młodzieży czynniki.

Prowadzony nadzór sanitarny nad placówkami oświatowo-wychowawczymi oraz realizacja obowiązków wynikających z wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu decyzji administracyjnych prowadzi do ciągłej poprawy istniejącego stanu sanitarno-technicznego placówek.

Na prośbę dyrektorów szkół wydano 4 decyzje prolongujące termin realizacji zaleceń decyzji. Decyzje o przedłużeniu terminów najczęściej dotyczyły doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego: ścian, sufitów, podłóg, schodów, ogrodzeń działki szkolnej, doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego placów zabaw, doprowadzenie do należytego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Prośby najczęściej motywowane były brakiem środków finansowych oraz przesunięciem terminów realizacji firm wykonawczych.

W związku ze stwierdzeniem przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 wśród uczniów oraz pracowników placówek oświatowych wydano 21 opinii w sprawie czasowego zawieszenia zajęć w żłobkach, przedszkolach i szkołach.

W wyniku prowadzonych wspólnych działań z Stanowiskiem ds. Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej podczas akcji zimowych i letnich (rozpowszechniania materiałów edukacyjnych dotyczących aktywności fizycznej, prawidłowego odżywiania, próchnicy zębów, wszawicy, szkodliwości palenia tytoniu i e-papierosów, a także zażywania narkotyków, w tym dopalaczy) wzrasta świadomość dzieci i młodzieży oraz nauczycieli o zagrożeniach wynikających z nie przestrzegania zasad higieny.

Wnioski

Na zapewnienie zdrowej i bezpiecznej placówki nauczania i wychowania oraz na poziom kształcenia uczniów wpływają nie tylko wiedza, doświadczenie i zaangażowanie kadry dydaktycznej oraz motywacja uczniów, ale także m.in. odpowiednie warunki higieniczno-zdrowotne, infrastruktura techniczna, wyposażenie w placówce. Higiena procesu nauczania ma za zadanie ochronę ucznia przed niekorzystnymi warunkami związanymi z nauką, pracą i dotyczy nie tylko zapewnienia bezpieczeństwa oraz odpowiednich warunków sanitarnych, ale również odpowiedniej organizacji pracy ucznia, zgodnej z jego psychofizycznymi możliwościami.

Przeprowadzone kontrole sanitarne miały na celu uzyskanie poprawy warunków sanitarno-higienicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych i zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego uczniom, jak również pracownikom.

Systematyczny nadzór nad placówkami skutkuje poprawą stanu sanitarno-technicznego, a tym samym przyczynia się do zapewnienia higieny i bezpieczeństwa zdrowotnego, poprawy warunków nauczania i wychowania dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych. Przeprowadzone kontrole wykazały, że dyrektorzy placówek prowadzą na bieżąco remonty, naprawy, prace konserwatorskie oraz nabywają nowe, certyfikowane wyposażenie.

VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

1. Charakterystyka ogólna obiektów nadzorowanych przez pion HŻŻ i PK.

W roku 2022 w rejestrze zakładów nadzorowanych przez PPIS w Sandomierzu widniało 2342 obiekty żywnościowo – żywieniowe i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (w 2021 r.- 2083), w tym:

- 1457 zakłady produkcji żywności tj.: 25 przetwórnicy owocowo-warzywnych, 9 piekarni, 2 ciastkarnie, 13 automatów do produkcji lodów, w tym 6 usytuowanych w: 2 zakładach żywienia zbiorowego otwartego, 3 zakładach małej gastronomii, 1 tymczasowym punkcie sprzedaży, 3 wytwórnie lodów, 1 wytwórnia makaronów, 1384 producentów produkcji pierwotnej i dostaw bezpośrednich, 13 producentów produkcji pierwotnej i RHD, 7 producentów żywności w warunkach domowych;
- 654 obiekty obrotu żywnością, w tym: 256 sklepów spożywczych (5 supermarketów), 8 kiosków, 29 magazynów hurtowych, 42 obiekty ruchome i tymczasowe (autosklepy, ruchome punkty sprzedaży lodów), 140 środków transportu, 32 aptek, 147 innych zakładów obrotu żywnością (punkty apteczne, sklepy zielarskie, punkty skupu owoców i warzyw, inne obiekty obrotu owocami i warzywami na placu targowym, obiekty obrotu niewielką ilością żywności trwałej mikrobiologicznie, automaty do sprzedaży żywności, punkty sprzedaży internetowej);
- 137 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym 60 zakładów małej gastronomii;
- 79 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego, tj.: blok żywienia w szpitalu, stołówki pracownicze, stołówki szkolne i przedszkolne, stołówki w internatach, stołówki w domach opieki społecznej, stołówki w żłobkach, stołówka w zakładzie specjalnym i wychowawczym, świetlicach środowiskowych i placówkach wsparcia dziennego;

- 15 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W odniesieniu do roku 2021, w powiecie sandomierskim nastąpił wzrost liczby obiektów objętych nadzorem. Dotyczył głównie zakładów produkcji żywności, producentów produkcji pierwotnej prowadzących gospodarstwa sadownicze i rolne, podlegających wyłącznie rejestracji, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2022 r., poz. 2132). Stanowią obecnie 60,03 % ogólnej liczby zarejestrowanych obiektów produkcji żywności.

Ilość obiektów obrotu utrzymuje się od kilku lat na podobnym poziomie, następuje rotacja, likwidują się małe lokalne sklepiki, natomiast powstają sklepy spożywczo - przemysłowe tzw. sieciówki.

W 2022 roku zatwierdzono 63 obiekty żywnościowo – żywieniowe, w tym: 1 zakład produkcyjny, 47 obiektów obrotu, 15 obiektów żywienia zbiorowego i otwartego.

W roku 2022 na 2342 obiekty skontrolowano 257, co stanowi 10,97 % wszystkich obiektów.

W skontrolowanych zakładach:

- przeprowadzono łącznie 330 kontroli i rekontroli sanitarnych i tematycznych, w tym 41 kontroli interwencyjnych (26 dotyczyło interwencji konsumentów), 23 rozpatrzono, 3 przekazano do rozpatrzenia wg właściwości,
- wydano 169 decyzji, w tym 129 merytorycznych i 40 opłatowych,
- w tym, wydawano 2 decyzje dotyczące unieruchomienia i częściowego unieruchomienia zakładu;
- nałożono 23 mandaty karnych na kwotę 5900,00 złotych,
- skierowano 5 wniosków o nałożenie kar pieniężnych do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, dotyczyły: 2 sklepów spożywczych należących do jednej sieci i jednego przedsiębiorcy; dwóch producentów produkcji pierwotnej oraz jednego ruchomego punktu sprzedaży artykułów spożywczych.
- nie kierowano spraw do prokuratury.

Tabela 19. Podstawowe wskaźniki działalności w 2021 i 2022 r.

Rodzaj danych	2021 r.	2022 r.
Liczba obiektów wg. rejestru w ciągu roku	2083	2342
Liczba kontroli, w tym kontrole interwencyjne	240/19	330/26
Liczba obiektów skontrolowanych	193	257
Odsetek obiektów skontrolowanych	9,26	10,97%
Odsetek obiektów niezgodnych, ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	2/1,03%	9/3,50%
Liczba wydanych decyzji ogółem	105	169
Liczba decyzji merytorycznych	28	129

W tym liczba decyzji wstrzymujących działalność zakładu	0	2
Liczba decyzji zakazujących wprowadzania produktu do obrotu	0	0
Liczba nałożonych mandatów karnych/ kwota mandatów (zł)	25/4420	23/5900
Liczba wniosków skierowanych do sądu	1	0
Liczba wniosków o nałożenie kar pieniężnych skierowanych do ŚPWIS	0	5

2. Ogólna ocena obiektów żywności i żywienia

Stan sanitarno - techniczny obiektów oceniany był zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Spośród 257 obiektów skontrolowanych, 109 oceniono na podstawie ujednoliconych „arkuszy oceny zakładu” tj. 42,41 % obiektów (w 2021 r. – 44,55 %). W roku 2022, na podstawie arkuszy oceny zakładu w przypadku 9 obiektów podniesione zostało ryzyko zakładów ze „średniego” do „wysokiego” z uwagi na stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości, które podczas kontroli lub w krótkim terminie po jej zakończeniu zostały usunięte. W roku 2021 było 2 takie zakłady. Podczas kontroli obiektów oceniano, dokumentację dotyczącą procedur: dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP), oraz zasad systemu HACCP, w przypadku 23 zakładów stwierdzano nieprawidłowości. Brak prawidłowo sprawowanej kontroli wewnętrznej w powyższym zakresie wiązał za sobą stwierdzane nieprawidłowości, skutkowało nakładaniem mandatów karnych. Nieprawidłowości w krótkich terminach były usuwane.

Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Na terenie powiatu sandomierskiego nie funkcjonują wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W ewidencji zakładów nadzorowanych znajdowało się 15 obiektów, tj. 14 sklepów zajmujących się obrotem materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz 1 hurtownia. Skontrolowano 1 sklep tj. 6,66% (w 2021 r.- 31,25%) stan sanitarny obiektu nie budził zastrzeżeń.

W roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych w kierunku: migracji specyficznej sumy pierwszorzędowych amin aromatycznych, metali ciężkich, oceny organoleptycznej, pobrano 4 próbki wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (wyroby z tworzyw sztucznych, wyroby ceramiczne, wyroby szklane), żadna nie uległa kwestionowaniu. W roku 2021 zakwestionowana 1, zbadana w kierunku migracji specyficznej sumy pierwszorzędowych amin aromatycznych.

Działania podejmowane w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W 2022 r. ramach urzędowej kontroli i monitoringu do badań laboratoryjnych pobrano 227 próbek, w tym 126 próbek do badań w zakresie parametrów mikrobiologicznych. W zakresie parametrów chemicznych żywność badana była w następujących kierunkach: zanieczyszczenia metalami szkodliwymi dla zdrowia, pozostałości pestycydów, zanieczyszczenia azotanami, poziom mikotoksyn, zawartość substancji dodatkowych, WWA, MCPD, promieniowanie jonizujące, obecność glutenu, obecność organizmów modyfikowanych oraz identyfikacji modyfikacji genetycznej GMO, akryloamid, kwas erukowy, zawartość witamin i składników mineralnych w suplementach diety, zawartość witamin i składników mineralnych w środkach spożywczych wzbogaconych, oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych, skażenia promieniotwórcze: Cs137, kaloryczność, parametry jęłczenia, histamina, kryteria czystości, znakowanie środków spożywczych, w tym środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i suplementów diety, zawartość związków polarnych w tłuszczach smaźalniczych, zawartość: kofeiny – w suplemencie diety. W zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych pobierano dania gotowe na bazie: makaronu, roślin strączkowych – gotowe do spożycia RTE, wyroby ciastkarskie z masami: poddane obróbce termicznej i niepoddane obróbce termicznej, lody na bazie mleka: tradycyjne i produkowane w automacie, nabiał: masło, sery twarogowe i typu feta oraz dojrzewające, śmietana, mięso drobiowe: mielone i mięśnie gotowe do spożycia po obróbce termicznej, podroby drobiowe, naturalna woda niegazowana, woda źródłana, owoce świeże do bezpośredniego spożycia - maliny, produkty wędliniarskie RTE, ryby wędzone na zimno, przetwory owocowe – soki, słodczyce zawierające czekoladę, zioła i przyprawy – pieprz czarny. Próbkę pobierano do badań laboratoryjnych podczas kontroli sanitarnych nadzorowanych zakładów, głównie obrotu żywnością, a także w zakładach produkcji żywności, w tym u producentów produkcji pierwotnej. **Na pobranych do badań laboratoryjnych 227 próbek, 7 uległo kwestionowaniu w tym: 1 próbka porzeczki czarnej badana w kierunku pozostałości pestycydów, z uwagi na wykrycie niedozwolonej substancji czynnej pn.: chlorpiryfos - pobrana u producenta produkcji pierwotnej na terenie powiatu sandomierskiego i 5 próbek lodów z automatu - zakwestionowany parametr tj. Enterobacteriaceae w 1g.** W związku z powyższym została wydana decyzja administracyjna o natychmiastowym unieruchomieniu części zakładu w zakresie produkcji lodów z automatu do czasu wyeliminowania zagrożeń. W związku ze Salmonella spp. w 1 z 5 próbek mięsa mielonego z fileta z kurczaka, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu dokonał zgłoszenia powiadomienia w systemie informacyjnym RASFF do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Poinformował pismem Centralę sieci sklepu, w którym pobrano próbki oraz Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Kutnie właściwy terenowo. Pisma skierowane były celem wykorzystania powyższej informacji wg kompetencji. W roku 2021 kwestionowaniu uległo 10 próbek.

W letnim sezonie turystycznym podejmowano działania kontrolne w odniesieniu do obiektów zlokalizowanych w miejscowościach turystycznych, przy głównych drogach komunikacyjnych. Przeprowadzono również kontrole miejsc wypoczynku letniego dzieci i młodzieży. W obiektach tych przeprowadzono 11 kontroli i rekontroli, w wyniku których nałożono 1 mandat karny na kwotę 200,00 zł. Przyczyną ukarania było brak kontroli wewnętrznej w zakresie stosowania dobrej praktyki higienicznej (GHP) i stwierdzone uchybienia sanitarne.

Na przestrzeni roku rozpatrzono 26 interwencji klientów, które dotyczyły: rozszerzenia działalności o produkcję potraw w obiektach handlowych, należących do jednej z firm, bez uzyskania zatwierdzenia właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora

Sanitarnego; sprzedaży środków spożywczych po terminie przydatności do spożycia/ po upływie daty minimalnej trwałości oraz nieprawidłowo oznakowanych i zafałszowanych w obiektach handlowych; sprzedaży nieświeżych ryb i mięsa; niewłaściwej jakości suplementów diety ze względu na zapach i posmak plastiku; wystąpienia dolegliwości żołądkowo - jelitowych po spożyciu nieświeżych posiłków w restauracjach i zakładach małej gastronomii; ciała obcego w potrawie w jednym z lokali gastronomicznych; prowadzenia działalności bez zatwierdzenia w zakresie sprzedaży i produkcji żywności w ruchomych punktach sprzedaży; przygotowywania posiłków w oparciu o wykorzystywanie surowców po upływie terminu przydatności do spożycia w jednym z zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego; niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego w obiektach obrotu i produkcji; obecności szkodników w jednym z zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego; zanieczyszczenia posesji sąsiada. W wyniku przeprowadzanych kontroli 5 interwencji zostało potwierdzonych – uznanych za zasadne, dodatkowo w 2 zakładach stwierdzono nieprawidłowy stan sanitarny. Na osoby winne zaniedbań nałożone zostały mandaty karne. Właściciele zakładów zobowiązano do usunięcia nieprawidłowości w krótkich terminach, a środki spożywcze nie spełniające wymagań zostały wycofane z obrotu.

Kontynuowane były działania mające na celu objęcie nadzorem i wpisanie do rejestru zakładów producentów produkcji pierwotnej, prowadzących gospodarstwa rolnicze i sadownicze. Na koniec 2022 roku w rejestrze widniało 1397 takich obiektów. W roku sprawozdawczym skontrolowano 49 obiektów, przeprowadzono 54 kontrole, w tym: 13 interwencyjnych. Stan sanitarno-higieniczny gospodarstw oceniono jako prawidłowy. Do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu pobrano 27 próbek owoców, warzyw, zbóż wynikających z planu poboru, jedna uległa kwestionowaniu z uwagi na wykrycie substancji niedozwolonej w uprawie porzeczki czarnej. W ramach realizacji planu nadzoru nad produkcją pierwotną przeprowadzono we współpracy z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa i Inspekcji Ochrony Środowiska 6 kontrole u producentów produkcji pierwotnej, podczas których pobrano dodatkowo 8 próbek do badań laboratoryjnych w kierunku: parametrów mikrobiologicznych, zawartości metali ciężkich, azotanów i azotynów. Żadna z pobranych próbek nie uległa kwestionowaniu. Jedenaście razy podejmowano działania i prowadzono postępowanie wyjaśniające po przekazaniu informacji o przekroczeniach NDP substancji czynnych lub niedozwolonych do danych upraw, dotyczyły: sałaty, korzenia pietruszki, papryki, kapusty, selera, porzeczki: czarnych i czerwonej, agrestu, brzoskwiń. W trakcie przeprowadzanych kontroli interwencyjnych stwierdzano brak wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej skierowano 2 wnioski o ukaranie do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

- W sprawie przestrzegania wymagań w zakresie legalności wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowywania odpadów na przestrzeni roku 2022 w obiektach obrotu mięsem, wędlinami i w zakładach żywienia zbiorowego sprawdzano przestrzeganie przepisów prawnych w zakresie identyfikowalności ww. produktów pochodzenia zwierzęcego i prawidłowość postępowania z odpadami kategorii trzeciej – nieprawidłowości nie stwierdzono.
- Podczas bieżących kontroli sanitarnych w nadzorowanych zakładach zakwestionowano i wycofano z obrotu środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości, terminie przydatności do spożycia, niewłaściwej jakości zdrowotnej objętych systemem RASFF na kwotę 3752,30 zł. (w 2021 r. – 2652,10 zł.).
- Przy użyciu szybkich testów zbadano jakość 4 próbek tłuszczów smaźalniczych używanych do przygotowywania potraw: 1 w piekarni i 2 w zakładach żywienia zbiorowego otwartego, 1 w zakładzie małej gastronomii. Jedna próbka tłuszczu smaźalniczego w zakładzie

żywienia zbiorowego uległa kwestionowaniu. Podjęto natychmiastowe działania naprawcze, uchybienie zostało usunięte w trakcie trwania kontroli.

- W nadzorowanych zakładach wykonano 228 pomiarów kontrolnych w zakresie oceny zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego. Nieprawidłowości nie stwierdzono.
- Podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego przeprowadzono ocenę teoretyczną 20 jadłospisów dekadowych, w 20 obiektach nadzorowanych jednostkach systemu oświaty (17), domach pomocy społecznej (2) i ośrodka wychowawczym (1). Przy ocenach kierowano się ogólnymi zasadami prawidłowości układania jadłospisów, z uwzględnieniem rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty, oraz zgodnie z „Arkuszem oceny dekadowej jadłospisów” opracowanym przez ekspertów z Instytutu Żywności i Żywienia w Warszawie. W ocenianych dekadach stwierdzano zbyt małą ilość ryb. Jeden jadłospis dekadowy oceniono jako wymagający poprawy, ze względu na brak roślin strączkowych, wydano zalecenia w poleceniu natychmiastowego ich wykonania. Pobrano do badań laboratoryjnych w zakresie kaloryczności, próbkę posiłku całodobowego. Ze sprawozdania z badań wynikała, że zawartość soli w posiłku całodziennym była przekroczona. W związku z powyższym dyrektora placówki poinformowano pismem o ograniczeniu używania soli do przygotowywania posiłków, zalecono stosowanie do produkcji potraw ziół i przypraw naturalnych.
- W związku z powiadomieniami w ramach systemu RASFF prowadzono postępowania, podczas których sprawdzano prawidłowość wycofywania z obrotu niebezpiecznych partii żywności i przedmiotów użytku. W wyniku podjętych działań nie stwierdzono nieprawidłowości w wycofywaniu tych produktów. Osoby odpowiedzialne właściciele/kierownicy obiektów w ramach własnych procedur byli informowani przez centrale bądź dostawców o konieczności wycofywania z obrotu środków spożywczych objętych powiadomieniami.
- W ramach prowadzonego nadzoru nad żywnością prozdrowotną nie przeprowadzano kontroli sanitarnych w obiektach, oceniano strony internetowe, pod kątem oferowania przez przedsiębiorców z terenu powiatu sandomierskiego żywności prozdrowotnej, w tym suplementów diety – nie odnotowano takich zdarzeń, dodatkowo dokonywano oceny wybranych suplementów diety – nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzano, podobnie jak w roku 2021. Na terenie powiatu sandomierskiego nie funkcjonują zakłady produkcji suplementów diety. W 2022 jak również w 2021 r. żaden z nadzorowanych producentów na terenie powiatu sandomierskiego nie deklarował produkcji „nowej żywności” oraz środków spożywczych z jej udziałem, jak również produkcji z udziałem materiału genetycznie zmodyfikowanego.
 - W 2022 r. nie zgłaszano do oceny grzybów z zamiarem wprowadzania ich do obrotu. Nie występowały zatrucia pokarmowe po spożyciu grzybów. W roku 2021 – podobnie).
 - Na przestrzeni roku (w obiektach żywnościowo – żywieniowych) kontrolowano przestrzeganie wymagań dotyczących informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym obecności składników alergicznych, nie stwierdzono nieprawidłowości.
 - W 2 zakładach małej gastronomii zlokalizowanych w placówkach oświaty przeprowadzono 2 kontrole w zakresie przestrzegania wymagań przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach – nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto rozpatrzono 1 interwencję dot. sprzedaży środków spożywczych z automatu w placówce szkolnej, niezgodnych z ww. rozporządzeniem (pierwszy dzień nowego roku szkolnego)

stwierdzono, że w automacie znajdowały się produkty niedozwolone, urządzenie nieczynne. Przed włączeniem urządzenia asortyment został dostosowany do obowiązującego prawa.

- W roku 2022 na wnioski przedsiębiorców przeprowadzono 4 kontrole graniczne dotyczyły importu z Ukrainy: oleju rzepakowego, oraz pszenicy z przeznaczeniem na cele spożywcze (w 2021 – nie były przeprowadzane).

Wnioski

W odniesieniu do lat ubiegłych nie stwierdza się pogorszenia stanu sanitarnego nadzorowanych zakładów żywności i żywienia. Występują przypadki gdzie stwierdzane są nieprawidłowości dotyczące braku kontroli wewnętrznej w zakresie utrzymania porządku i czystości, prowadzonych procesów mycia i dezynfekcji, przechowywania środków spożywczych. W takich przypadkach wydawane są zalecenia wdrożenia natychmiastowych działań naprawczych, stwierdzane nieprawidłowości często eliminowane są w trakcie prowadzonej kontroli, lub w krótkich terminach po ich zakończeniu. W sezonie letnim należy kontynuować wzmożony nadzór nad obiektami żywności i żywienia zlokalizowanymi w miejscowościach turystycznych, oraz na trasach turystycznych z uwagi na nasilony ruch turystyczny, częściej stwierdzane nieprawidłowości, a także interwencje zgłaszane interwencje klientów dotyczące nieprawidłowych warunków sanitarnych panujących w lokalach, oraz złe samopoczucie po spożyciu potraw.

Na przestrzeni kilku kolejnych lat stwierdza się nieprawidłowości w zakresie produkcji lodów w automatach, kwestionowanym parametrem z zakresu parametrów mikrobiologicznych jest Enterobacteriaceae w 1g, co świadczy o nieprawidłowo prowadzonej kontroli wewnętrznej i prowadzonych procesów mycia i dezynfekcji. Należy więc kontynuować kontrole w powyższym zakresie wraz z poborem próbek.

W związku ze specyfiką regionu i skupiskiem dużej ilości gospodarstw rolno -sadowniczych zajmujących się produkcją owoców i warzyw należy kontynuować działania w zakresie wpisywania gospodarstw do rejestru PIS, z uwagi na fakt, iż brak takiego wpisu wiąże się z wnioskiem o ukaranie osoby która prowadzi gospodarstwo bez wymaganego prawem zaświadczenia.

Bardzo dużym problemem, narastającym zjawiskiem jest ilość zgłoszonych przypadków przez PIORiN przekroczenia NDP dozwolonych substancji czynnych, lub niedozwolonych w danej uprawie, oraz ustalanie zbywania (sprzedaży) kwestionowanych owoców i warzyw. Co może świadczyć o celowym działaniu prowadzących gospodarstwa lub usytuowaniu działek i różnorodne uprawy.

IX. ORGANIZOWANIE BADAŃ PROFILAKTYCZNYCH W ZAKRESIE MIKROBIOLOGII I PARAZYTOLOGII.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Sandomierzu posiada Certyfikat Akredytacji przyznany przez Polskie Centrum Akredytacji w Warszawie. Jest on potwierdzeniem wdrożonego systemu zarządzania zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Dodatkowym potwierdzeniem kompetencji Oddziału Laboratoryjnego jest udział w międzylaboratoryjnych badaniach porównawczych, organizowanych przez referencyjne laboratoria w Polsce i na świecie.

Badania laboratoryjne wykonywane są zgodnie z polskimi normami, normami europejskimi i własnymi procedurami badawczymi.

W Oddziale Laboratoryjnym wykonuje się:

• **badania jakości zdrowotnej środków spożywczych**

W 2022 r. wykonano badania 113 próbek żywności w ramach kontroli urzędowej i monitoringu. Badano próbki mięsa i przetworów mięsnych, drobiu i produktów drobiarskich, ryb i owoców morza, mleka i przetworów mlecznych, wyrobów cukierniczych i ciastkarskich, owoców i ich przetworów, ziół, przypraw, wyrobów garmażeryjnych i kulinarnych, warzyw i ich przetworów.

Próbki badano w kierunku mikrobiologii na wykrywanie bakterii takich jak: *Salmonella*, *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus*, *Escherichia coli*, *Enterobacteriaceae*, gronkowce koagulazododatnie.

Do badań pobierano próbki krajowe oraz próbki pochodzące z importu.

• **badania bakteriologiczne wykrywające czynniki etiologiczne chorób zakaźnych oraz monitorujące skuteczność procesów sterylizacji**

W ramach badań profilaktycznych do książeczki zdrowia w kierunku nosicielstwa *Salmonella* i *Shigella* przebadano 2982 od 994 osób.

Wykonano również badania 156 próbek od 52 osób ze styczności ze źródłem zakażenia, ozdrowieńców i nosicieli w kierunku *Salmonella* i *Shigella*.

W Pracowni Bakteriologii wykonano ponadto 351 badań skuteczności sterylizacji urządzeń sterylizujących stosowanych w obiektach służby zdrowia.

• **badania fizykochemiczne i bakteriologiczne wody**

Wykonano badania 138 próbek w ramach kontroli urzędowej: wody do spożycia, wody w basenach kąpielowych, naturalnych wód butelkowanych, ciepłej wody użytkowej. Badania prowadzono w zakresie analiz chemicznych (żelazo, azotany, mangan, utlenialność) oraz fizycznych (mętność, barwa, zapach, smak, pH, przewodność). Pod względem mikrobiologicznym sprawdzano parametry takie jak: ogólna liczba bakterii w 36°C i 22°C, bakterie z grupy coli, *E. coli*, *Legionella*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Clostridia*, enterokoki kałowe, gronkowce).

Podsumowanie

Jakość zdrowotna środków spożywczych pobranych do badań w ramach kontroli urzędowej i monitoringu pozostaje na zadowalającym poziomie. Sporadycznie stwierdzano przekroczenie *Enterobacteriaceae* w lodach, *Salmonella spp* w mięsie.

W zakresie oceny jakości wody próbek badanych w ramach kontroli urzędowej sporadycznie występowały przekroczenia ogólnej liczby drobnoustrojów w 22°C, enterokoków, liczby bakterii z grupy coli, *Legionella* oraz przekroczenia dopuszczalnego poziomu żelaza, mętności, chloru wolnego.

W badaniach bakteriologicznych wykrywających czynniki etiologiczne chorób zakaźnych wyhodowano: *Salmonella Enteritidis* – 15

X. PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

Działania w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej realizowane były w oparciu o Narodowy Program Zdrowia, wynikały z wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, aktualnej sytuacji epidemiologicznej a także występujących problemów i potrzeb zdrowotnych. Prowadzono działania zmierzające do poprawy kondycji zdrowotnej społeczności lokalnej.

Działania oświaty zdrowotnej ukierunkowane były głównie na współpracę z placówkami oświatowo-wychowawczymi, ochrony zdrowia, samorządami i instytucjami na terenie powiatu. Realizowano ogólnopolskie programy edukacyjne, interwencje nieprogramowe i kampanie informacyjne.

Ogólnopolskie programy edukacyjne:

Program edukacyjny „Trzymaj Formę!”

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie. Program skierowany jest do uczniów szkół podstawowych (V-VIII) i ich rodziców. W roku szkolnym 2021/2022 program był zawieszony ze względu na trwającą pandemię Covid-19. W roku szkolnym 2022/2023 deklarację przystąpienia do programu złożyło 18 szkół podstawowych z terenu powiatu sandomierskiego.

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS

Propagowano kampanię „Jedyny taki test”, „Kochaj bezpiecznie – zrób test na HIV” zamieszczano informacje na stronie internetowej oraz mediach społecznościowych. Światowy Dzień AIDS w 2022 roku obchodzony był w II Liceum Ogólnokształcącym w im. Tadeusza Kościuszki w Sandomierzu pod hasłem: HIV/AIDS świadomość i tolerancja. Prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych do placówek nauczania i wychowania i podmiotów działalności leczniczej, organizatorów wypoczynku letniego, jednostek samorządowych. Ponadto umieszczono informacje w formie gazetki informacyjnej w budynku PSSE, w mediach społecznościowych i na stronie internetowej PSSE.

Wojewódzkie programy edukacyjne:

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”

Główne cele programu to: opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Odbiorcami programu są uczniowie klas IV szkoły podstawowej oraz ich rodzice. W realizacji programu uczestniczyło 12 szkół podstawowych w tym 273 uczniów i 247 rodziców. Działania antytytoniowe w szkołach miały na celu propagowanie zdrowego stylu życia, walkę z nałogami.

Program edukacyjny: „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Głównym celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez młodzież (np. alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy), także w kontekście przyszłych ról rodzicielskich. Program skierowany jest do młodzieży w wieku 15-19 lat a także angażuje rodziców. W ramach w/w projektu realizowano program edukacyjny dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Program realizowany był w 4 placówkach ponadpodstawowych z terenu powiatu sandomierskiego. Edukacją objęto 92 uczniów i 91 rodziców.

Ogólnopolski Program Ekologiczny dla przedszkoli: „Skąd się biorą produkty ekologiczne”.

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat w grupie wiekowej 5, 6 lat. Program realizowany był przez 16 placówek przedszkolnych. Edukacją objęto 377 dzieci, 241 rodziców. Dzieci stały się bardziej świadome, coraz częściej

sięgają po owoce, warzywa i zdrowe kolorowe kanapki. Dla dzieci pochodzących ze wsi temat jest bardzo bliski, uczą się jak ważna jest produkcja rolna w gospodarstwach, które prowadzą ich rodzice. Zdobytą wiedzę i umiejętności dzieci będą mogły wraz z rodzicami stosować w codziennym życiu.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

Celem programu jest wzrost wiedzy w zakresie ochrony dzieci przed szkodliwym działaniem dymu tytoniowego oraz kształtowanie asertywnych postaw wśród dzieci w przypadku kontaktu z osobami palącymi. Program adresowany jest do dzieci przedszkolnych, z udziałem rodziców i opiekunów. Na terenie powiatu program realizowany był w przedszkolach oraz szkołach podstawowych. W realizacji programu uczestniczyło 18 placówek z terenu powiatu sandomierskiego, edukacją objęto 493 dzieci i 271 rodziców. Zajęcia zwiększyły

świadomość i wiedzę dzieci na temat różnego pochodzenia dymów w tym dymu papierosowego. Program przyczynił się do propagowania świadomości wśród najmłodszych dzieci, że należy dbać o zdrowie i środowisko.

Program edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie proszę”

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych odnosi się do zmniejszenia narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu. W realizacji programu brało udział 10 szkół podstawowych, uczestniczyło 324 uczniów i 332 rodziców. Ważne jest, iż uczniowie zdają sobie sprawę ze szkodliwości biernego palenia.

Program edukacyjny „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkół podstawowych (IV-VIII). Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów. W realizacji programu brało udział 6 szkół podstawowych, 451 uczniów, 297 rodziców. Program przybliżył tematykę zdrowia i zachowań prozdrowotnych. Uświadomił zagrożenia związane z używaniem produktów tytoniowych w tym e-papierosów oraz ukazał korzyści płynące z prowadzenia zdrowego stylu życia. Ważnym elementem programu jest kształtowanie zachowań asertywnych.

Program edukacyjny „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”

Program skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych, rodziców i opiekunów oraz kadry pedagogicznej. Którego celem głównym jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie. Na terenie powiatu sandomierskiego realizację programu podjęło 4 szkoły ponadpodstawowe, edukacją objęto 334 uczniów i 167 rodziców. Program cieszy się dużym zainteresowaniem młodzieży. Temat jest dla młodzieży mało nieznanym. Należy zachęcać młodych ludzi do odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższego otoczenia.

Program profilaktyczny „Podstępne WZW”

Program adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem tych działań jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby HAV, HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki. Program realizowany był wśród 160 uczniów w 2 szkołach ponadpodstawowych. Uczniowie poszerzyli wiedzę na temat dróg przenoszenia oraz jak świadomie unikać sytuacji ryzykownych.

Program edukacyjny pt. „Znamię! Znam je?”

Celem programu jest upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. Program adresowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych. Wśród uczniów upowszechniano wiedzę na temat czerniaka, jak prawidłowo sprawdzić skórę oraz skutecznych metod ochrony. Do programu przystąpiły 5 szkoły ponadpodstawowe, edukacją objęto 326 uczniów. Uczniowie uznali program za wartościowy, poznali cechy charakterystyczne czerniaka oraz w jaki sposób uchronić się przed czerniakiem.

Interwencje nieprogramowe

Światowy Dzień Zdrowia

Światowy Dzień Zdrowia przypadający w roku 2022 obchodzono pod hasłem przewodnim „Our planet, our health – Nasza planeta, nasze zdrowie”. Motyw przewodni obchodów związany był z problemem zanieczyszczonej planety, kryzysem klimatycznym i zdrowotnym, nasilających się chorobach, pandemii. Informacje zamieszczono w formie gazetki tematycznej i na stronie internetowej PSSE.

Światowy Dzień bez Tytoniu

W ramach obchodów „Światowego Dnia Bez Tytoniu” umieszczono na stronie internetowej informację dotyczącą obchodzonego święta pod tegorocznym hasłem „Tytoń: zagrożenie dla naszego środowiska”, przygotowano gazetkę tematyczną w budynku PSSE oraz prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych. Zorganizowano stoisko informacyjno-edukacyjne podczas imprezy plenerowej tj: „Dnia Dziecka” przy Szkole Podstawowej w Kleczanowie.

Światowy Dzień Rzucania Palenia

Zorganizowano stoisko informacyjno-edukacyjne w II Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki w Sandomierzu. Młodzież szkolna, nauczyciele oraz personel szkoły korzystali z materiałów edukacyjnych na temat szkodliwości palenia tytoniu oraz zagrożeń związanych z e-papierosami. U osób palących wykonywano pomiar tlenu węgla w wydychanym powietrzu. W budynku PSSE przygotowano gazetkę tematyczną oraz zamieszczono informacje w mediach społecznościowych. Prowadzono również kolportaż materiałów edukacyjnych do placówek oświatowo wychowawczych.

Akcja letnia

Propagowano zdrowy styl życia w okresie wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży.

Zorganizowano 2 stoiska informacyjno-edukacyjne podczas imprez plenerowych: „Sandomierskie Senioralia 2022” pn. „To i owo na ludowo” i „Wielopokoleniowego Pikniku Rodzinnego w msc. Chwałki – pracownicy PSSE udzielali informacji na tematy prozdrowotne a zwłaszcza bezpiecznych zachowań prozdrowotnych podczas wypoczynku letniego w tym bezpieczeństwa podczas trwania upałów, zasadach bezpiecznego grzybobrania, profilaktyce chorób odkleszczowych, szkodliwości używek, profilaktyce chorób zakaźnych i pokarmowych, profilaktyce HIV/AIDS. Prowadzono pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu, odbyła się prezentacja narkogogli i alkogogli. Osobom zainteresowanym udzielano informacji oraz rozdawano materiały edukacyjne.

Przeprowadzono 2 spotkania edukacyjne podczas półkolonii zorganizowanej przez Stowarzyszenie Oświatowo-Kulturalne przy Szkole Podstawowej im. JP II w Mściowie i w Punkcie Przedszkolnym „Tęczowe Przedszkole” w Zawierzbium. Informowano na temat bezpiecznego zachowania podczas wypoczynku letniego w tym zasad bezpieczeństwa nad wodą, w górach, w lesie, podczas zabawy na wsi i w mieście, higiena podczas spożywania posiłków, zapobieganie chorobom zakaźnym, omówiono jak prawidłowo myć ręce oraz gdzie szukać pomocy w przypadku zagrożeń zdrowia i życia

Prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych dla organizatorów wypoczynku letniego, uczestników imprez plenerowych, przedszkoli, świetlic środowiskowych, domów kultury, bibliotek - materiały edukacyjne dotyczące zasad zdrowego stylu życia, bezpieczeństwa podczas wakacji w tym: broszury pt: „Wakacje Zdrowe i bezpieczne”, ulotki – „Patent na bezpieczne wakacje”, kolorowanki „Kleszczowanki”, „5 kluczy do bezpiecznej żywności”, kolorowanki „Myję ręce, bo wiem więcej”, profilaktyka chorób zakaźnych i pokarmowych, profilaktyka UV, zasady bezpieczeństwa podczas upału, profilaktyka chorób odkleszczowych, zasady bezpiecznego grzybobrania, profilaktyka HIV/AIDS, profilaktyka uzależnień, profilaktyka palenia tytoniu w tym e-papierosów.

Ponadto prowadzono następujące działania:

- Profilaktyka „dopalaczy” (środków zastępczych).
- Kampania informacyjna pt: „Wybieraj Bezpieczną Żywność”.
- „Tydzień profilaktyki chorób zakaźnych” w ramach kampanii „Bezpieczny powrót do szkoły” – rok szkolny 2022/2023
- Udział w akcji „Pomyśl zanim sprzedasz” organizowanej przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy współudziale Urzędu Miejskiego w Sandomierzu – dotyczącej sprzedaży alkoholu nieletnim oraz uświadomienie szkodliwości spożywania alkoholu.
- Propagowano zdrowy styl życia.
- Propagowano zasady zdrowego odżywiania.
- Profilaktyka zatruc grzybami.
- Promocja higieny jamy ustnej.
- Profilaktyka chorób onkologicznych.
- Profilaktyka wszawicy
- Profilaktyka chorób zakaźnych.
- Profilaktyka chorób odkleszczowych.
- Propagowano szczepienia ochronne w tym przeciw SARS-CoV-2.
- Podejmowano działania zmierzające do przekazywania rekomendowanych informacji na temat podstawowych zasad zapobiegania zakażeniom koronawirusem tj.: stosowania podstawowych zasad higieny, jak skutecznie myć i dezynfekować ręce jak prawidłowo nałożyć maseczkę.

Wnioski:

Działalność Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia dotyczyła kontynuacji i wdrażania programów edukacyjnych o zasięgu ogólnopolskim i wojewódzkim. Publikowano informacje prozdrowotne w mediach społecznościowych <http://www.psse-sandomierz.pl/> Współpracowano z placówkami oświatowo-wychowawczymi i podmiotami leczniczymi w ramach prowadzonych programów edukacyjnych i akcji prozdrowotnych. Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych, odbywały się spotkania edukacyjne oraz imprezy prozdrowotne. Celem działań było propagowanie zasad zdrowego stylu życia, profilaktyka uzależnień, zapobieganie chorobom zakaźnym oraz przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym. Zachęcano do kształtowania pozytywnych zachowań prozdrowotnych wśród społeczności powiatu sandomierskiego.